
NOTAT 2009–12

Økonomien i landbruket på Østlandet

Utviklingstrekk 2003–2007

Tabellsamling 2003–2007

Terje Haug

Serie	Notat
Redaktør	Agnar Hegrenes
Tittel	Økonomien i jordbruket på Østlandet. Utviklingstrekk 2003–2007. Tabellsamling 2003–2007
Forfatter	Terje Haug
Prosjekt	Publisering av distriktstall (D223)
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2009
Antall sider	95
ISBN	978-82-7077-749-5
ISSN	0805-9691

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjett-nemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskingene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpebidrag til driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruks- og matdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag fra offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

«Driftsgranskinger i jord- og skogbruk» er en årlig regnskapsundersøkelse der det på landsbasis deltar ca. 1 000 gårdsregnskap hvert år. Skatteregnskapene gjøres om til driftsregnskap og suppleres med tall for avlinger og arbeidsforbruk. Grunnlagsmaterialet for denne regnskapsundersøkelsen er omfattende, og mange data på distriktsnivå er det ikke mulig å få med i den landsdekkende publikasjonen.

Ett av formålene ved å utgi denne publikasjonen er å gjøre tall for enkeltproduksjoner og for fylker enkeltvis tilgjengelig. NILF lager også slike oversikter for andre deler av landet, som Rogaland og Agderfylkene, Vestlandet, Trøndelag og Nord-Norge.

En tabellsamling med tall for enkeltproduksjoner og fylker for 2003–2007 har en dominerende plass i notatet. Notatet inneholder en kortfattet tekstdel som diskuterer og framhever trender i utviklingen i økonomien i jordbrukssektoren de siste fem årene generelt, og utviklingen i 2007 spesielt. Tallene brukt i femårsoversiktene er deflatert etter konsumprisindeksen, mens tallene som er brukt i tabellsamlingen er nominelle kroner for hvert år.

Det er noe utskifting av deltakerne i driftsgranskingene fra år til år, men kontinuiteten er god, og derfor vil trendene over fem år gi en god oversikt over den økonomiske utviklingen i jordbrukssektoren i landsdelen. I tillegg er totaløkonomien på brukene godt dokumentert.

Terje Haug har skrevet notatet og beregnet variasjonen mellom yttergruppene i produksjone. Eva Øvren har bidratt med det øvrige tallmaterialet, råd og kvalitetssikring. Anne Bente Ellevold har ferdigstilt notatet for trykking.

Oslo, april 2009
Ivar Pettersen

Innhold

1 INNLEDNING	1
2 UTVIKLINGEN I ØKONOMIEN FOR ØSTLANDETS LANDBRUK I 2007.....	3
2.1 En klar forbedring av resultatene	3
2.2 Endringer i ulike produksjoner	4
2.3 Tilleggsnæringer og andre næringer	5
2.3.1 Omfanget av Tilleggsnæring på Østlandet	6
2.3.2 Omfanget av annen næring på Østlandet.....	8
3 HOVEDTRENDEN I UTVIKLINGEN DE SISTE FEM ÅRENE	11
3.1 Kort om jordbruket og driftsgranskningene på Østlandet.....	11
3.2 Effektivitetsutviklingen i jordbruket de siste 5 åra	13
3.3 Produktpriiser	15
3.4 Produksjonsinntekter.....	16
3.5 Variable og faste kostnader.....	17
3.6 Økonomisk resultat	18
3.7 Investering og finansiering	21
4 UTVIKLINGEN FOR NOEN VIKTIGE DRIFTSFORMER	23
4.1 Melk	23
4.2 Kornproduksjon	28
4.3 Kornproduksjon og melk	33
4.4 Kombinert kornproduksjon og svinehold	34
4.5 Sauehold.....	36
4.6 Kjøttfe	40
4.7 Sammenligning av driftsformer	42
4.8 Sammenligning av fylkene	43
5 TABELLSAMLING 2003–2007.....	47
6 FORKLARING OG FAGUTTRYKK	93

Figurer

Figur 2.1	Prosent av bruken med overskudd i Tilleggsnæringer i ulike grupper 2007.....	7
Figur 2.2	Prosent av bruken med overskudd i andre næringer i ulike grupper 2007.....	8
Figur 3.1	Totalarealet fordelt på eget og leid areal på Østlandets flatbygder.....	12
Figur 3.2	Totalarealet per bruk fordelt på eget og leid areal på Østlandets andre bygder	13
Figur 3.3	Dyretallet og antall kull smågris per bruk på Østlandet	14
Figur 3.4	Endringer i produktiviteten på Østlandet. 2003 = 100	15
Figur 3.5	Priser for produkter på Østlandet. Løpende priser	16
Figur 3.6	Gjennomsnittlig produksjonsinntekt per bruk 2003–2007 i 2007-kroner	17
Figur 3.7	Variable og faste kostnader 2003–2007 i 2007-kroner	18
Figur 3.8	Driftsoverskudd jordbruk på Østlandet 2003–2007 i 2007-kroner	19
Figur 3.9	Ulike bidrag til nettoinntekt Østlandet i femårsperioden i 2007-kroner	20

Figur 3.10 Arbeidstid i jordbruk og tilleggsnærings målt i timer. Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket, og lønnsinntekt per bruk målt i kroner med løpende verdi	21
Figur 3.11 Nettoinvesteringer i snitt på alle bruk Østlandet i 2007-kroner	22
Figur 3.12 Gjeld og egenkapital på Østlandet 2003–2007 i 2007 kroner	22
Figur 4.1 Inntekter og kostnader for melkebruk andre bygder på Østlandet i 2007-kroner .	24
Figur 4.2 Nettoinvesteringer på melkebruk, Andre bygder på Østlandet. 2007-kroner	25
Figur 4.3 Inntekter og kostnader for melkebruk på flatbygdene, 2007-kroner	28
Figur 4.4 Inntekter og kostnader for kornproduksjon på flatbygdene, 2007-kroner.....	29
Figur 4.5 Bidrag til nettoinntekten i prosent fra de ulike næringene på kornbruk.....	30
Figur 4.6 Nettoinvesteringer på kornbruk på Østlandets flatbygder.....	32
Figur 4.7 Inntekter og kostnader for kornproduksjon og melk i 2007-kroner	34
Figur 4.8 Inntekt og kostnader for kornproduksjon og svinehold i 2007-priser	35
Figur 4.9 Inntekter og kostnader for sauehold, i 2007-kroner	37
Figur 4.10 Areal og sauettall på sauebruk. Andre bygder på Østlandet	38
Figur 4.11 Gjennomsnittlig driftsoverskudd jordbruk og nettoinntekt 2003–2007	43
Figur 4.12 Driftsoverskudd jordbruk for hvert fylke for årene 2005–2007	44
Figur 4.13 Nettoinntekt, driftsoverskudd jordbruk og lønnsinntekt for hvert fylke 2007	46

Tabeller

Tabell 2.1 Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket, Østlandet.....	5
Tabell 2.2 Brukstall og overskudd TN mellom kr 50 000 og 100 000 Østlandet 2007	7
Tabell 2.3 Brukstall og overskudd TN > kr 100 000 Østlandet 2007	8
Tabell 2.4 Familiens arbeidstimer i ulike nærlinger og grupper av overskudd 2007	9
Tabell 3.1 Fylkesvis fordeling av bruk i driftsgranskingene i 2003–2007	11
Tabell 3.2 Antall bruk fordelt på driftsformer i 2003–2007	11
Tabell 3.3 Antall bruk fordelt på størrelsesgrupper først og sist i perioden	12
Tabell 4.1 Oversikt over beste og svakeste gruppe i melkeproduksjon i Østlandets «andre bygder».....	26
Tabell 4.2 Oversikt over beste og svakeste gruppe i kornproduksjon.....	31
Tabell 4.3 Oversikt over beste og svakeste gruppe i saueholdet	39
Tabell 4.4 Oversikt over beste og svakeste gruppe med storfekkjøtproduksjon	40
Tabell 4.5 Gjennomsnittlig driftsoverskudd 2003–2007 fordelt på driftsform i løpende priser	42
Tabell 4.6 Arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de ulike driftsformene, Østlandet (2007)	42
Tabell 4.7 Arealer i dekar per bruk, leid areal i prosent, og avlingsnivå i fylkene 2007	44
Tabell 4.8 Fylkesvis fordeling av bruk med ulike driftsformer 2007	45
Tabell 4.9 Arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket 2007.	46

Tabellsamling

Tabell 1 Østlandet, alle bruk	48
Tabell 2 Østlandets melkeproduksjon, flatbygder.....	51
Tabell 3 Østlandet, melkeproduksjon, «Andre bygder»	54
Tabell 4 Østlandet, korn- og melkeproduksjon, flatbygder	57
Tabell 5 Østlandet, kornproduksjon, kombinert med svin, flatbygder	60
Tabell 6 Østlandet, kornproduksjon, flatbygder.....	63
Tabell 7 Østlandet, kornproduksjon, «Andre bygder».....	66
Tabell 8 Østlandet, sauehold, andre bygder	69
Tabell 9 Fylkestall, Østfold, alle driftsformer	72
Tabell 10 Fylkestall, Akershus, alle driftsformer.....	75
Tabell 11 Fylkestall, Hedmark, alle driftsformer.....	78
Tabell 12 Fylkestall, Oppland, alle driftsformer	81
Tabell 13 Fylkestall, Buskerud, alle driftsformer	84
Tabell 14 Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer	87
Tabell 15 Fylkestall, Telemark, alle driftsformer	90

1 Innledning

«Driftsgranskinger i jord- og skogbruk» er en årlig regnskapsundersøkelse der det innår omrent 1 000 regnskap fra gårdsbruk over hele landet. Brukene er valgt ut slik at de best mulig skal representere et tverrsnitt av det yrkesmessig drevne landbruket. Regnskapsundersøkelsene tar spesielt for seg jord- og skogbruksvirksomheten, men ser også på gården som samlet bedrift. Vi tar derfor med andre næringsgreiner som Tilleggsnæring, der landbrukets eiendeler blir brukt utenfor landbruksvirksomheten, og Andre næringer som ikke har noen tilknytning til landbruket. Fra Østlandet var det i 2007 til sammen med 350 bruk. Kontinuiteten blandt deltakerne i driftsgranskingene er god, og derfor vil femårs-trendene gi et godt bilde av utvikling i økonomien i jordbruket. Derimot må vi være mer forsiktige med å sammenligne økonomien i jordbruket i ulike fylker, da vårt utvalg ikke er representativt på fylkesbasis.

Kapittel 2 ser nærmere på utviklingen i 2007 og ser på hovedtrender i utviklingen i økonomien i jordbruket på hele Østlandet i perioden 2003–2007. I kapittel 3 ser vi på hovedtrender i utviklingen de siste fem årene. Kapittel 4 ser på utviklingen i noen av de viktigste driftsformene: Melk, korn, korn og melk, korn og svin, kjøttfe og sau. Dessuten sammenlignes noen tall fra hvert av fylkene. Det siste kapitlet inneholder en omfattende tabellsamling for de siste fem årene.

Til slutt har vi tatt med en forklaring på noen av faguttrykkene som blir brukt i teksten og i tabellene.

2 Utviklingen i økonomien for Østlandets landbruk i 2007

2.1 En klar forbedring av resultatene

De viktige økonomiske resultatmålene peker alle i samme retning for 2007, en kraftig forbedring fra 2006. Dette er svært gledelig da de siste tre årene har vist stillstand eller svak tilbakegang for mange av dem.

Driftsoverskudd forteller hva som ble igjen av inntektene etter at alle kostnader har fått dekning. Dette beløpet er en godtgjøring for bondens arbeid i næringen og for den kapitalen han har lagt inn i drifta fra både egne og lånte midler. I 2007 ble driftsoverskuddet fra jordbruksbruket på gjennomsnittsbruket på Østlandet kr 243 500, en økning på kr 52 300 eller 27 prosent! Overskuddet fra skogbruksbruket viser en økning på kr 7 800, mens tilleggsnæringer øker med kr 10 200 og andre næringer med kr 7 900.

Noe av overskuddet skal dekke kostnadene til renter og kårutgifter. Når renteandelen for jordbruksbruket er trukket fra, kan vi beregne vederlaget for alt arbeid og egenkapital ved å legge til kostnadene som er utbetalt for leid arbeid. For 2007 viser dette vederlaget en økning fra kr 144 500 til kr 183 500 per årsverk – en økning på kr 34 900 eller 21 prosent. Rentekostnadene økte med snaut kr 23 000 fra 2006. På grunn av dette bremses økningen i vederlaget.

2007 var et avlingsår med små variasjoner i vekstforholdene for jordbruksbruket på Østlandet. Store deler av Østlandet fikk gode vekstforhold som ga avlinger for korn litt over normalen. Lokalt forekom det riktig nok tørke og påfølgende problemer med spiringen. Grasavlingene i Oppland og Buskerud ble redusert av økende nedbørsmengder utover sommeren. Akershus og Hedmark fikk derimot grasavlinger litt over normalen. Fjellbeitene fikk avlinger omtrent som normalt eller litt over.

I gjennomsnitt for alle brukene viser produksjonsinntektene en økning på kr 95 000, mens variable kostnader økte med nesten kr 22 000. De faste kostnadene økte imidlertid med kr 30 500. Dette fører til at det gjennomsnittlige driftsoverskuddet i jordbruksbruket for brukene på Østlandet øker kraftig etter fire år med stillstand og nedgang. Årsakene til økningen er flere, men i all hovedsak er økte priser for melk og slakt den viktigste årsaken. Dette er mer utførlig omtalt under beskrivelsen av den enkelte brukstypen nedenfor.

Alle overskuddene pluss lønnsinntekter og renteinntekter minus renteutgifter trekkes sammen til resultatmålet *Nettoinntekt*. Nettoinntekten på gjennomsnittsbruket viser kraftig stigning på kr 102 800 til kr 667 800 i 2007 (18 %). De fem siste årene var økningen totalt 30 prosent. Det illustrerer at økningen siste året er formidabel i forhold til de fire foregående åra. Lønnsinntektene til brukerfamilien har økt med kr 29 000 i 2007, som er mer enn noen annet år de siste fem åra. Driftsoverskuddene fra skogbruksbruket, tilleggsnæringer og andre næringene øker med kr 25 900, mens renteinntektene viser en dobling fra året før til kr 16 800. Renteutgiftene øker til kr 69 100, en økning på kr 22 500. Det er verd å merke seg at jordbruksbrukets skattefradrag ikke påvirker disse tallene i driftsgranskningene.

2.2 Endringer i ulike produksjoner

Bruk med melkeproduksjon fikk en økning i driftsoverskuddet på 28 prosent fra 2006. Endringen skyldes høyere priser på melk og til dels på slakt, samtidig som melkesalget økte med 10,1 tonn. Dette skyldes bl.a. en omlegging av melkekvoteiene fra kalenderår til nytt kvoteår fra 1. mars. Dette ga rom for produksjon utenom kvotene i to måneder. Variable kostnader stiger med ca. 9 prosent, og de faste med kr 39 000 eller 10 prosent delvis som følge av økende arealer. Lønnsinntektene i gruppa økte med bare 3 prosent på flatbygdene og hele 12 prosent i andre bygder. Som kontrast øker overskudd fra skogen på flatbygdene til det dobbelte eller kr 57 800. Det fører til at nettoinntekten hos melkebruk på flatbygdene øker med hele 28 prosent, mens den i andre bygder stiger med kr 24 prosent. Da har netto rentekostnader steget med kr 14 400 på flatbygdene mens de har sunket kr 1 500 i andre bygder på grunn av sterkt økende renteinntekter.

For bruk med **kornproduksjon** sank kornarealet med 4 dekar i forhold til året før, på grunn av litt mindre totalareal på bruken. Kornavlinger omrent som middels bidro til at produksjonsinntektene ble 3,5 prosent høyere enn året før. Hveteprisen sank med 6 øre per kg, mens de andre kornprisene sank med 2–3 øre. Driftsoverskudd jordbruk på kornbruka steg likevel med kr 10 000 siste året fordi kostnadsggruppene bare steg forsiktig og overgang fra andre kornslag til hvete bidrar med økte avlinger og høyere kornpris. Nettoinntekten på kornbruka øker med kr 89 000 blant annet fordi overskudd tilleggsnæringer stiger med kr 28 000 mens annen næring vokser med kr 11 000. Lønnsinntektene økte med kr 55 000, mens skogbrukets overskudd gikk svakt tilbake. Renteutgifter forsynt seg med kr 29 000 mer enn året før, mens renteinntektene har økt sitt bidrag tilsvarende.

Bruk med **driftsformen korn og melk** har også opplevd en nedgang i prisene på korn, mens melk og kjøtt har økt i pris – melka med hele 31 øre per liter samtidig som melkemengden øker med nesten 8 000 liter. Kornarealet på disse bruken har gått litt ned, mens årets avlinger ble som gjennomsnittet eller litt over. Tilskuddene økte med kr 32 000 og bidro til et driftsoverskudd fra jordbruket i 2007 på kr 467 500; det er hele kr 157 200 høyere enn i 2006. Variable kostnader økte med snaue 6 prosent mens faste kostnader sank med 1,5 prosent. Overskuddet fra skogbruket øker fra kr 18 400 til kr 57 000, mens tilleggsnæringer øker med kr 5 500 og annen næring med kr 15 300. Lønnsinntektene på bruken går faktisk ned med kr 33 600. Oppsummert blir nettoinntekten kr 178 400 høyere når renteutgiftene har forsynt seg med kr 6 000 mer og renteinntektene har bidratt med kr 14 000 mer enn i 2006.

Bruk med **kornproduksjon og svinehold** opplevde kornavlinger som lå omrent på gjennomsnittet, og at kornarealet økte med 23 dekar. Svineproduksjonen økte til 84 smågriskull fra dels egne purker og dels fra innleide purker fra purkeringer. Likevel gikk antall salgbare smågris litt tilbake. Klart høyere pris på smågris har bidratt til økte inntekter. Prisen i 2006 var kr 679 mot kr 843 året etter. Også pris på svinekjøtt har økt med 63 øre per kg, og mengden svinekjøtt har økt litt. I alt gir dette produksjonsinntekter på kr 333 000 mer enn året før. Variable kostnader har steget med kr 60 000, mens de faste kostnadene har økt med kr 17 100 eller 10 prosent. Driftsoverskuddet i denne produksjonen når en ny topp i 2007 på kr 543 900, opp kr 196 000 på ett år. Lønnsinntektene økte med kr 45 000, mens skogbruket bidrar med kr 28 300 eller nesten kr 18 000 mer enn året før. Også de andre næringene viser økte overskudd. Renteutgiftene øker med kr 50 000, mens renteinntektene bare stiger kr 7 400. Dette gir en nettoinntekt på kr 821 400 som er ny rekord, eller kr 239 300 mer enn året før.

Sauholdet står på stedet hvil i 2007. Arealet er som før, og sauetallet (antall vinterföra sau eller vfs.) går ned med 3 dyr til 101. Prisen på lammekjøtt øker i 2007 til kr 38,83, mens sauekjøttet får 80 øre mer per kg. Tilskuddene til sauholdet økte med

kr 16 000. Produksjonsinntektene går totalt opp med kr 35 100. De variable kostnadene synker dette året med nesten kr 3 000, mens de faste kostnadene øker med kr 12 800. Jordbruksoverskuddet øker som følge av dette fra kr 69 000 til kr 94 000. Bidraget fra skogen stiger med kr 16 000, mens overskuddet fra tilleggsnæringer og andre næringer stort sett er uendret. Derimot blir renteinntektene nesten dobla til kr 15 400, mens renteutgiftene stiger til kr 23 600. Lønnsinntektene øker med kr 20 000 og bidrar til at nettoinnntekten for sauebruka får en ny topp med kr 556 400, opp kr 54 000 fra 2006.

Tabell 2.1 viser antall bruk av de ulike driftsformene, vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i 2007, samt endringen i dette resultatmålet fra året før. Når vederlaget går opp for samtlige driftsformer unntatt korn på flatbygdene, må vi søke forklaring i det faktum at prisøkningene på jordbruksproduktene har vært frisk med unntak av korn. I tillegg har rentekostnadene økt på grunn av flere rentehenvninger, men det har også renteinntektene på flere av bruksgruppene.

Tabell 2.1 Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket, Østlandet

Driftsform	Antall bruk i materialet	Vederlag per årsverk 2007 (kroner)	Endring fra 2006 (kroner)
Melk, flatbygder	30	196 300	37 300
Melk, andre bygder	64	182 700	31 100
Korn, flatbygder	63	178 000	- 2 600
Korn, andre bygder	18	75 600	47 900
Korn og melk	13	267 000	63 400
Korn og svin	25	335 200	15 600
Sau, andre bygder	30	105 000	23 300

2.3 Tilleggsnæringer og andre næringer

Utviklingen på landsbygda har ført til at mange gardbrukere har satset på annen økonomisk virksomhet enn bare den tradisjonelle landbruksvirksomheten. NILF registerer dette under merkelappene *tilleggsnæring* når virksomheten benytter eiendeler fra landbruket (som traktor og utstyr, bygninger eller arealer), eller *annen næring* når det ikke inngår eiendeler fra landbruket. Mange brukere gjør naboer og andre en tjeneste med litt snøbrøyting eller annet maskinarbeid uten å tenke over at dette blir registrert som tilleggsnæring i driftsregnskapet. Men det er først når slike tjenester får et visst omfang, at det blir en næringsvirksomhet av økonomisk betydning. Grunnlaget for overskuddene i disse næringene er utfakturerte inntekter og kostnadsbilag pluss en fordeling av felles kostnader som administrasjon m.m. Eiendeler for næringene føres i balansen under næringenes egne koder, og disse belaster næringens overskudd med avskrivninger.

Tilleggsnæringerne (TN) får sine inntekter fra utfakturerte tjenester som brukeren har utført. Men bruken av eiendeler fra landbruket må også ha sin godtgjøring slik at overskuddet i tilleggsnæringen kan bli så reelt som mulig. Her bruker NILF standard timesatser etter art og størrelse på eiendelen. En traktor brukt til snøbrøyting får for eksempel en skjematisk godtgjøring for timene den er brukt. Dette beløpet blir kostnad i tilleggsnæringen (snøbrøyting) og inntekt under jordbruket (når det er en jordbrukstraktor). Inntektsbeløpet skal dekke både avskrivninger, drivstoff og vedlikehold på maskinene som er brukt. Denne inntekten for jordbruket er oppgitt i tabellene i kapittel 6 under teksten «*Leieinntekter, traktor og redskap*». Kostnader til administrasjon i tillegg-

snæring blir belastet tilleggsnæringen og trukket fra i administrasjonskostnadene for jordbruket. Arbeidsinntekten fra snøbrøytingen ligger derfor i tilleggsnæringens overskudd.

Annen næringsvirksomhet behandles på samme måte som for tilleggsnæringer, men her blir arbeidsinntekten del av overskuddet i *annen næring*. Kostnader for tilleggsnæringer og annen næring fastsettes i samråd med brukerne etter vanlige bedriftsøkonominiske prinsipper.

Typer av tilleggsnæring

For bedre å kunne slå fast hva slags næringsvirksomhet som drives i de ulike næringene, er tilleggsnæringene inndelt i følgende hovedgrupper:

- Utleie av areal, bygninger og maskiner
- Maskinkjøring
- Videreforedling – vareproduksjon
- Utmarksnæring
- Landbruksbasert reiseliv
- Annen tjenesteyting basert på landbruksressurser
- Annen biologisk produksjon (som ikke er jord- eller skogbruk)

Det går fram av lista at en lett kan få overlappende definisjoner eller behov for skarpe grensedragninger. «Utmarksnæring» og «landbruksbasert reiseliv» ligger nær hverandre, men vil likevel kunne skilles ved å se på hva som foregår i virksomheten. Under hver av hovedgruppene ovenfor ligger det mange undergrupper som atskilles ut fra virksomhetens art. Det er verd å legge merke til at vedproduksjon regnes som en tilleggsnæring under «videreforedling – vareproduksjon» når brukets egen skog leverer råvirket til veden. I slike tilfeller får skogbruksnæringen inntekten fra råvirket til veden, mens tilleggsnæringen *vedproduksjon* sitter igjen med resultatet av arbeidsinnsatsen i foredlingen og markedsføringen.

Typer av annen næring

Under merkelappen *annen næring* føres næringsvirksomhet som ikke benytter eiendeler fra landbruket. Her er noen hovedtyper av slike nærlinger:

- Regnskapsføring og konsulentvirksomhet
- Anleggsvirksomhet, transport
- Vareproduksjon og foredling
- Byggevirksomhet
- Annen tjenesteyting
- Utleie av fast eiendom
- Handelsvirksomhet

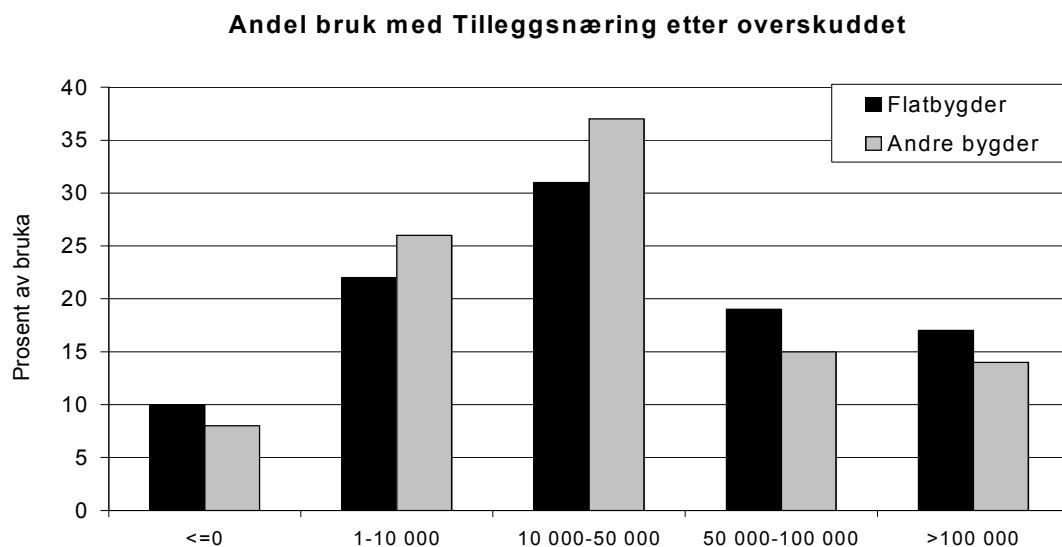
Under hver av disse hovedgruppene finner en flere andre undergrupper. Typisk er aktivitet i en eller annen form av bygdeservice som kan defineres ut fra hva slag arbeid som utføres. Dette kan føres under flere av de nevnte hovedgruppene. Der det foregår blandet virksomhet, blir næringen klassifisert etter den aktiviteten som har størst omfang i kroner.

2.3.1 Omfanget av tilleggsnæring på Østlandet

Østlandsområdet deles i Østlandets flatbygder og Østlandets andre bygder. Vi har valgt å se på omfanget av tilleggsnæring og annen næring i disse områdene hver for seg.

På Østlandets flatbygder har vi 193 deltagerbruk. Av disse har 166 bruk næringsvirk-somhet av varierende omfang under tilleggsnæringer. I andre bygder er det 149 bruk med tilleggsnæringer av i alt 166 deltagerbruk. På flatbygdene har 14 prosent av delta-gerbruka ingen tilleggsnæringer, mens bare 8 prosent av brukna i Andre bygder er uten Tilleggsnæringer. Siden noe av virksomheten er under oppbygging, finner vi både over-skudd og underskudd i tilleggsnæringen. Bruka med overskudd har svært varierende resultat.

I figur 2.1 er brukna fordelt etter overskuddet i tilleggsnæringer. Figuren viser at om lag en firedel av brukna i begge områdene har overskudd mellom kr 0 og kr 10 000 En annen tredel av brukna har overskudd i tilleggsnæringer fra kr 10 000 til 50 000. Den siste trede-len har overskudd over kr 50 000 i tilleggsnæringer.

Figur 2.1 Prosent av brukna med overskudd i tilleggsnæringer i ulike grupper 2007

Vi har sett nærmere på tallene for de to gruppene som har høyest overskudd fra tillegg-snæringer, det vil si bruk med overskudd fra kr 50 000 til kr 100 000, og bruk med over-skudd over kr 100 000. Det er 31 brukere på flatbygdene i den første gruppa, og 22 bru-kere i andre bygder. Noen av tallene deres er satt sammen i tabell 2.2.

Tabell 2.2 Brukstall og overskudd TN mellom kr 50 000 og 100 000 Østlandet 2007

	Antall bruk med TN	Gjennomsnittlig over-skudd, kr	Maks overskudd, kr
Flatbygder	31	66 000	98 700
Andre bygder	22	66 100	97 200

Brukerne i denne overskuddsgruppa har hatt virksomhet hovedsakelig ved utleie av bo-lighus på bruket. Dette gjelder for 19 av de 31 brukna på flatbygdene. De andre 12 brukna fordeler seg med 5 bruk som satser på snøbrøyting, mens resten driver med traktorkjø-ring, hesteaktivitet og barneaktivitet. Typisk for mange av disse brukna er at de driver

med flere typer tilleggsnæring. I andre bygder driver 5 bruk med maskinkjøring for andre, 4 satser på snøbrøyting, mens resten fordeler seg over mange varianter av tilleggsnæringer. Også her drives det med flere næringer samtidig i ulikt omfang.

Gruppa med overskudd i tilleggsnæring større enn kr 100 000, har 29 brukere fra flatbygdene og 21 brukere i andre bygder. Noen av tallene deres er satt opp i tabell 2.3.

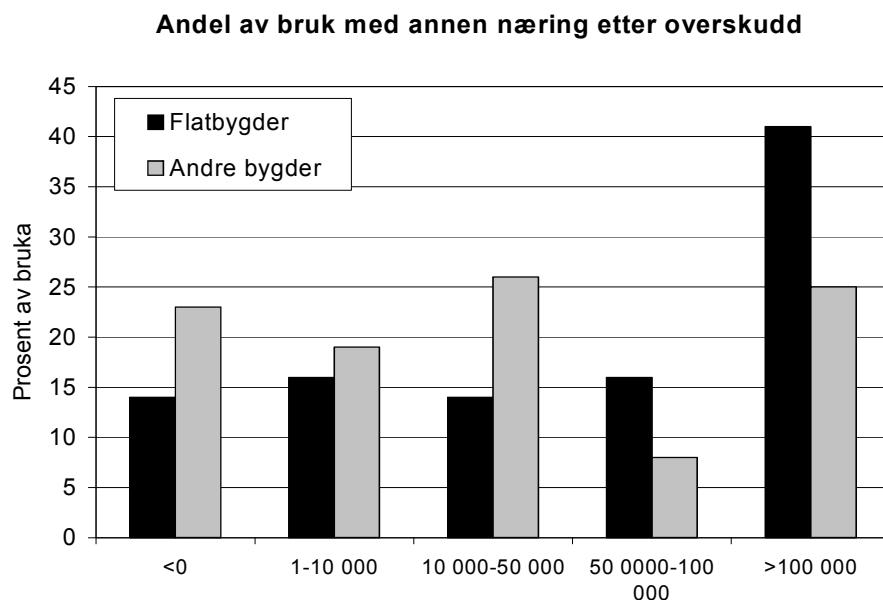
Tabell 2.3 Brukstall og overskudd TN > kr 100 000 Østlandet 2007

	Antall bruk med TN	Gjennomsnittlig overskudd, kr	Maks overskudd, kr
Flatbygder	29	359 600	627 200
Andre bygder	21	160 000	308 500

De 29 bruka på flatbygdene fordeler seg over et vidt spekter av virksomheter. 9 bruk har snøbrøyting, 7 bruk driver med utleie av bolighus eller driftsbygg/areal, mens resten fordeler seg på en bred flora av virksomheter. På *Andre bygder* finner vi enda større spredning i næringsvalget i det bare 3 driver med samme virksomhet (utleie av bolighus), mens resten fordeler seg på 11 andre typer av virksomhet.

2.3.2 Omfanget av annen næring på Østlandet

Det er langt færre bruk som driver med annen næring enn med tilleggsnæring på Østlandet. På flatbygdene driver 58 bruk (30 % av alle bruk) med annen næring, mens det i andre bygder er 53 bruk (32 %). Figur 2.2 viser hvordan resultatene fra annen næring fordeler seg i prosent på de ulike gruppene av overskudd.

Figur 2.2 Prosent av bruka med overskudd i andre næringer i ulike grupper 2007

Resultatet fra de andre næringene på flatbygdene varierer mye. Åtte av bruka gikk med underskudd, mens resten fordeler seg på en skala fra kr 1 000 til 800 000. De

andre bygdene viser samme bilde men lavere maksimalt overskudd. De to høyeste gruppene av overskudd lå på gjennomsnittlig kr 69 300 og kr 320 300 på flatbygdene mot kr 80 300 og kr 304 300 i andre bygder. På flatbygdene har flertallet av brukar satset på anleggs- og byggvirksomhet (18 stk.), mens resten driver handel og konsulentvirksomhet. I andre bygder er det 13 bruk som har overskudd i denne gruppa. Også her er det anleggs- og byggvirksomhet som dominerer, mens 2 driver med maskinkjøring, 1 er konsulent og 1 driver med handel.

Arbeidsforbruk i tilleggs- og andre næringer

Brukerfamiliens arbeidsinnsats i timer i tilleggs- og andre næringer er registrert i driftsregnskapet. Noen tall for dette er satt opp i tabell 2.4.

Tabell 2.4 Familiens arbeidstimer i ulike næringer og grupper av overskudd 2007

Overskudd fra næringer i grupper a kroner				
	1–10 000	10 000–50 000	50 000–100 000	> 100 000
Flatbygdene timer i TN	19	72	187	641
Andre bygder timer i TN	29	112	223	532
Flatbygdene timer i AN	52	51	395	1 195
Andre bygder timer i AN	316	102	580	767

Tallene antyder at en kan starte i det små arbeidsmessig og likevel komme ut med overskudd. Skal det bli betydelige overskudd, må en imidlertid sette inn en tilsvarende arbeidsinnsats. Likevel kan det se ut for at mange henter betydelig bedre timelønn fra de andre næringene enn fra det vanlige landbruket. Eksempelvis har brukar i andre bygder med overskudd fra kr 50 000 til kr 100 000, satt inn 223 timer i gjennomsnitt i tilleggsnæring og fått et overskudd på kr 66 100. Det gir en timelønn på kr 296 (før fradrag av godtgjøring til kapitalen). Bruk på flatbygdene i høyeste overskuddsgruppe fra tilleggsnæring satt igjen med kr 359 600 i overskudd, og hadde lagt ned 641 timer i arbeid. Det gir en timelønn på kr 561 (før fradrag av godtgjøring til kapitalen).

3 Hovedtrender i utviklingen de siste fem arene

3.1 Kort om jordbruket og driftsgranskningene på Østlandet

Østlandet var representert med til sammen 350 bruk i driftsgranskningene for regnskapsåret 2007, mot 356 bruk i 2006. Tabell 3.1 gir en oversikt over hvor mange bruk som var med fra hvert fylke.

Tabell 3.1 Fylkesvis fordeling av bruk i driftsgranskningene i 2003–2007

	2003	2007
Østfold	55	57
Akershus	34	32
Hedmark	80	78
Oppland	73	67
Buskerud	54	55
Vestfold	34	37
Telemark	28	24

De driftsformene som dominerer jordbruket på Østlandet er melk, korn, korn og svin, korn og melk, og sau. Disse driftsformene utgjør til sammen 246 av 350 bruk i 2007. Dessuten drev 23 bruk med fjørfe i en eller annen form.

Tabell 3.2 gir en oversikt over hvilke driftsformer som er representert i driftsgranskningene, og hvor mange bruk som representerer hver driftsform. «Andre» driftsformer er en gruppe som for det meste består av ulike kombinerte driftsformer, og kornproduksjon kombinert med ulike husdyr- og planteproduksjoner dominerer.

Tabell 3.2 Antall bruk fordelt på driftsformer i 2003–2007

Driftsform	2003	2007
Melk	105	94
Korn	70	81
Korn og melk	28	19
Korn og svin	29	25
Korn og slaktekylling	7	12
Sauehold	23	30
Melk og sau	9	8
Storfeslakt	7	18
Andre	80	63
Alle	358	350

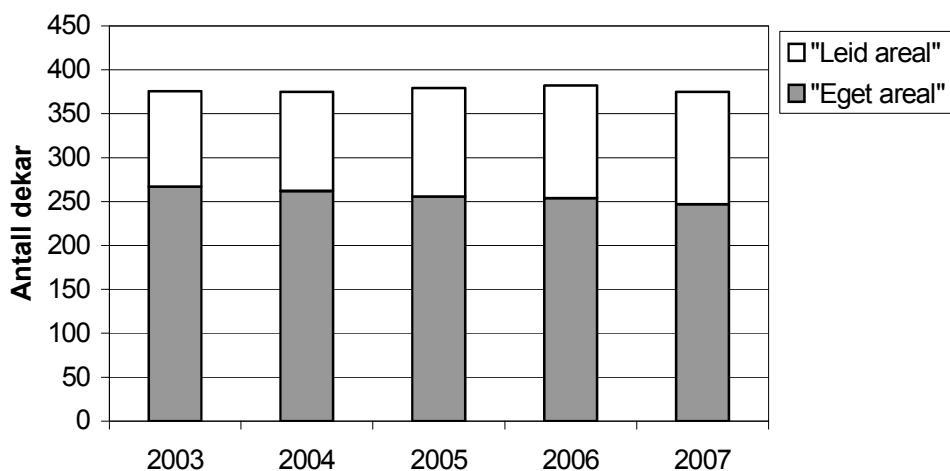
Brukets størrelse har relativt mye å si for økonomien på grunn av forskjeller i produsert mengde, og på grunn av stordriftsfordeler. Det er derfor interessant å kjenne fordelingen av deltakerbrukene på størrelsesgrupper. For eksempel vil større bruk i gjennomsnitt ha større produksjonsinntekter, og oftest lavere kostnader per enhet. Derfor oppnår de som regel større driftsoverskudd. Samtidig vil et større bruk vanligvis kreve både større arbeidsinnsats og investeringer, men likevel ofte gi høyere arbeidsfortjeneste per årsverk. Tabell 3.3 viser fordelingen av størrelsesgrupper blant deltakerne i driftsgranskingene på Østlandet i 2003 og i 2007. Vi ser at utviklingen går i retning av flere deltakerbruk med jordbruksareal som er større enn 500 daa og sterkest fall i antall bruk i gruppene fra 100 til 300 dekar.

Tabell 3.3 Antall bruk fordelt på størrelsesgrupper først og sist i perioden

Størrelsesgrupper, daa	2003	2007
35–49,9	2	6
50–99,9	17	17
100–199,9	105	94
200–299,9	89	75
300–499,9	95	94
500–	50	64

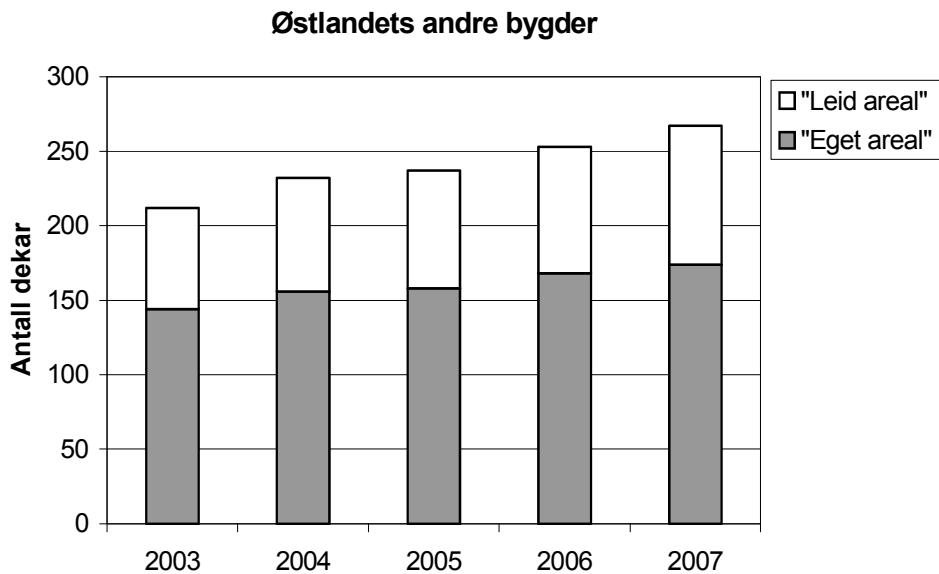
Antall bruk fra Østlandets flatbygder i undersøkelsen siste år var 190, mens antallet fra andre bygder var 160. Figur 3.1 viser utviklingen i gjennomsnittlig jordbruksareal for bruken i Østlandet flatbygder, mens figur 3.2 viser tilsvarende for Østlandets andre bygder. På flatbygdene har både brukas eget areal og det leide arealet gått litt ned. Denne endringen kan dels skyldes at noen få bruk har leid bort store deler av eget areal, dels tilfeldigheter som skyldes utskifting av bruk i statistikken.

Østlandets flatbygder

Figur 3.1 Totalarealet fordelt på eget og leid areal på Østlandets flatbygder

Tendensen til økende bruksstørrelse er tydelig i Andre bygder. Brukenes leide arealer øker mest i Andre bygder, men økningen i eget areal er mindre.

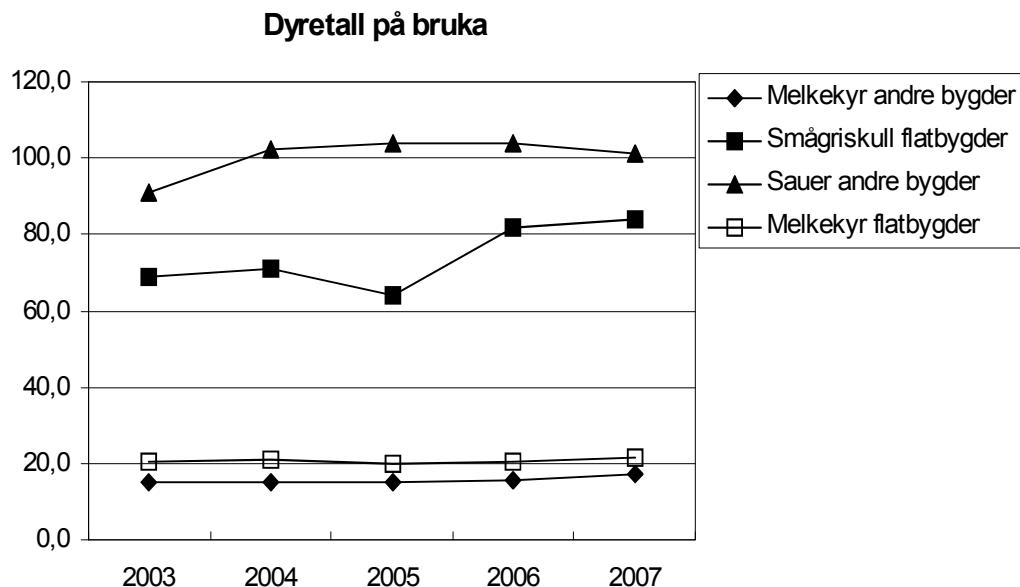

Figur 3.2 Totalarealet per bruk fordelt på eget og leid areal på Østlandets andre bygder

3.2 Effektivitetsutviklingen i jordbruket de siste 5 ara

Også dyretall per bruk øker, se figur 3.3 som viser dyretallet og antall kull smågris per bruk for noen ulike produksjonstyper. I svineholdet er leie av purker fra purkeringer kommet til som en ny variant, og dette fører til færre egne dyr på disse bruka. Tallet på purker kan ikke lenger brukes som indikator besettingsstørrelse. Antall smågriskull er en bedre indikator, antall smågriskull per bruk øker. Tydeligst har denne utviklingen vært for bruk med korn og gris. Kulltallet har økt fra 69 kull per bruk i 2003 til 84 kull per bruk i 2007.

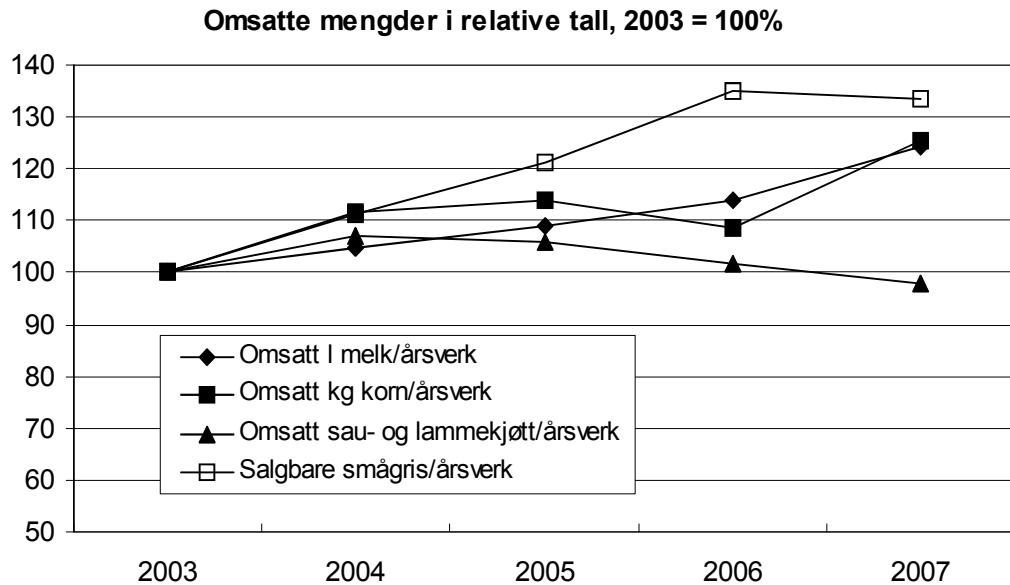
I melkeproduksjon øker både kutallet per bruk og melkeavdrøtten per ku. De fleste kan fortsatt øke ytelse per ku uten særlig vanskelighet. Reine melkebruk i andre bygder ligger på en ytelse per ku på 6 600 l, mens bruk med korn og melk ligger på 7 800 l. Derfor vil en økning i produksjonsinntekter ikke nødvendigvis avhenge av økt kutall. For sau er det en liten nedgang i dyretall som kan skyldes tilfeldige bytter av bruk i statistikken eller at noen har redusert dyretallet på grunn av dårlig lønnsomhet over mange år. Vi må i stedet se på figur 3.3.

Figur 3.3 Dyretallet og antall kull smågris per bruk på Østlandet

Endringer i arbeidsproduktiviteten kan vi finne ved å se på omsatt mengde melk, antall slagbare smågriser, antall kg korn og kg sau- og lammekjøtt per årsverk. Det er gjort i figur 3.4 for femårsperioden. Figuren viser at melkeproduksjonen har en jevn utvikling med tydelig økt produktivitet i hele perioden. De andre produksjonene er mer følsomme for ytre faktorer. Korn er tydelig påvirket av vekstforholdene, som direkte påvirker avlingen. Derfor ligger kornkurven høyere i 2007 enn i 2006.

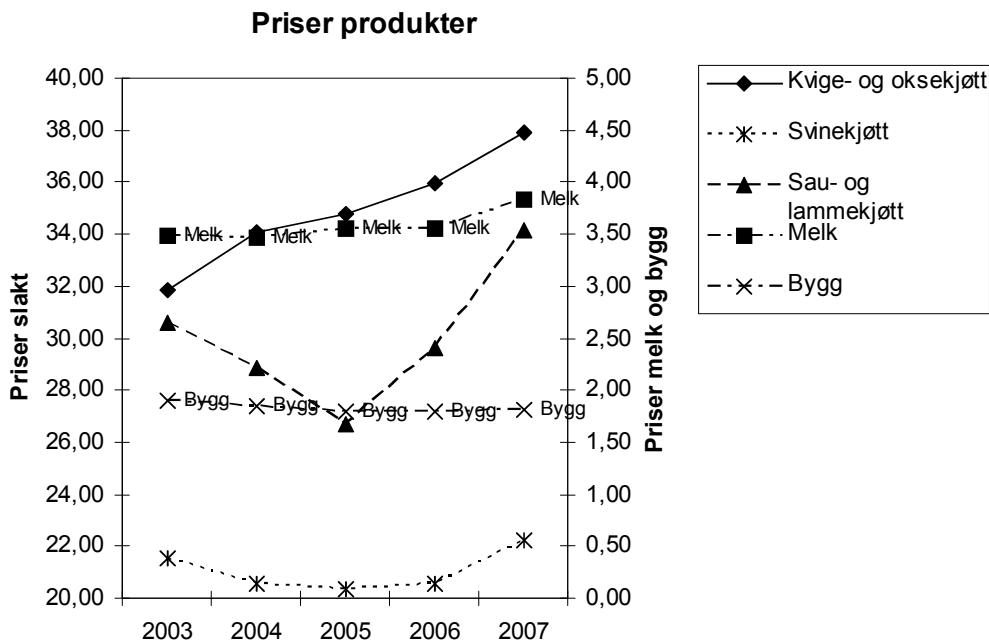
Beiteforholdene, hvor både grasmengden og rovdyrplagen teller, har ført til dårligere kjøttavtak på sauebruka de siste årene, samtidig som lave kjøttpriser har virket negativt på overskuddet. For svinebruka er målet å få fram flest mulig salgbare smågris. Om de blir solgt som smågris eller føret opp til slakt, avhenger av pris- og plassforholdene. Figuren viser tydelig økning i antall smågris per årsverk fram til 2006. I 2007 er det en svak nedgang, kanskje på grunn av overproduksjon og lavere priser.

Figur 3.4 Endringer i produktiviteten på Østlandet. 2003 = 100

3.3 Produktpriser

Prisene på produktene fra jordbrukssektoren har variert en god del de siste 5 årene. Siden kombinasjonen produsert mengde og pris er en viktig del av grunnlaget for inntektene, skal vi se litt nærmere på de prisene som er oppnådd i femårsperioden. Figur 3.5 viser at kjøttprisene og melkeprisen har hatt klar stigning i 2007, mens byggprisen har ligget omtrent i ro. Prisen på kvige- og oksekjøtt har økt med kr 6,03 per kg eller 19 prosent i perioden. Sau- og lammekjøtt har først dalt i 2 år, og så steget i 2 år. Særlig siste året er stigningen sterkt, slik at endringen i perioden er på kr 3,53 per kg. Svinekjøttet viser fallende trend de første 4 åra, mens siste året gir en oppgang på kr 1,64 per kg. Melkeprisen har ligget i ro de to første åra, så lå den 8 øre per liter høyere i to år, for så å stige med 29 øre i 2007. Prisen på bygg har derimot falt de fire første årene, først med 6 øre, så med 5 øre, for så å stige med 2 øre i 2007. Men her slår avlingene også sterkt ut på inntekten.

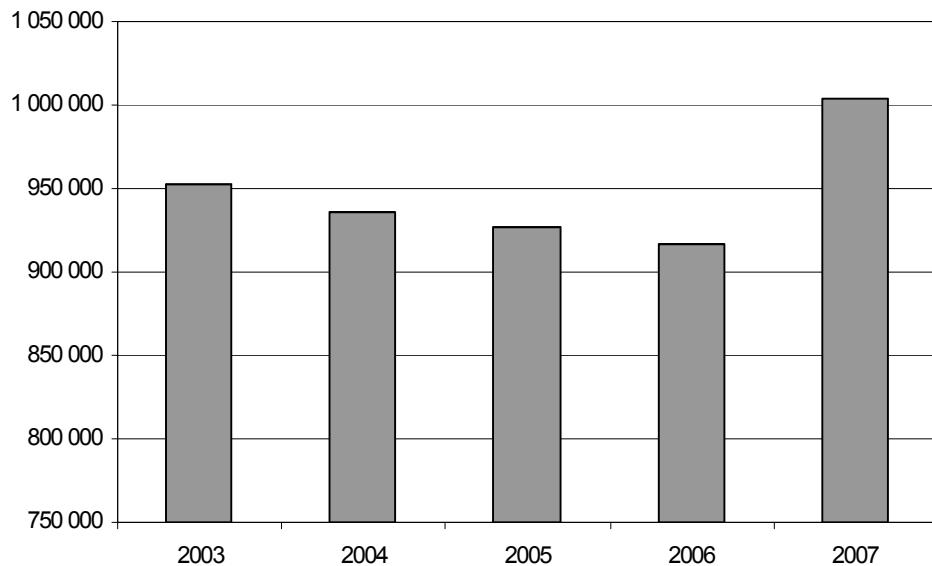
Figur 3.5 Priser for produkter på Østlandet. Løpende priser

3.4 Produksjonsinntekter

Produksjonsinntekter er inntekt fra produksjon (for salg eller eget forbruk) av husdyr- og planteprodukter, tilskudd og økning i lagerbeholdning. Produksjonsinntektene uttrykt i 2007-kroner, viser klar nedgang til 2006 og deretter et byks oppover i 2007. Nedgangen fra 2003 til 2006 er på kr 36 200 eller snaut 4 prosent. Inntektene var kr 95 000 eller 10 prosent høyere i 2007 enn i 2006 i løpende priser. Økningen i konsumprisindeksen var 0,9 poeng. En viktig faktor for nedgangen fra 2003 er stigningen i konsumprisindeksen som fra 2003 til 2006 var på 4,9 prosentpoeng, mens inntektene i løpende kroner har stått nesten stille. Hoppet vi får i 2007 skyldes bedre priser på mange produkter som melk og slakt samt økte tilskudd for sau.

Omfangen av produksjonene har økt for de fleste bruk, det gjelder både jordbruksareal og antallet husdyr per bruk med husdyrdrift, unntatt sauebruka der dyretallet gikk ned med 3 vinterfôra sau. Kombinert med volumøkning gir høyere priser per kg økte produksjonsinntekter. Her stiller saueholdet i en egen klasse: for 2007 har sau- og lammekjøtprisen nådd en historisk topp med en snittpris som er 28 prosent høyere enn i bunnåret 2005. For kornproduksjonen har prisene sunket noen få øre for alle kornslagene inkludert oljefrø. Men overgang fra bygg/havre til hvete med langt bedre pris kombinert med gode avlinger i 2007, har bidratt til økte inntekter også på kornbruka. Inntektene er vist grafisk i figur 3.6 nedenfor.

Produksjonsinntekt per bruk

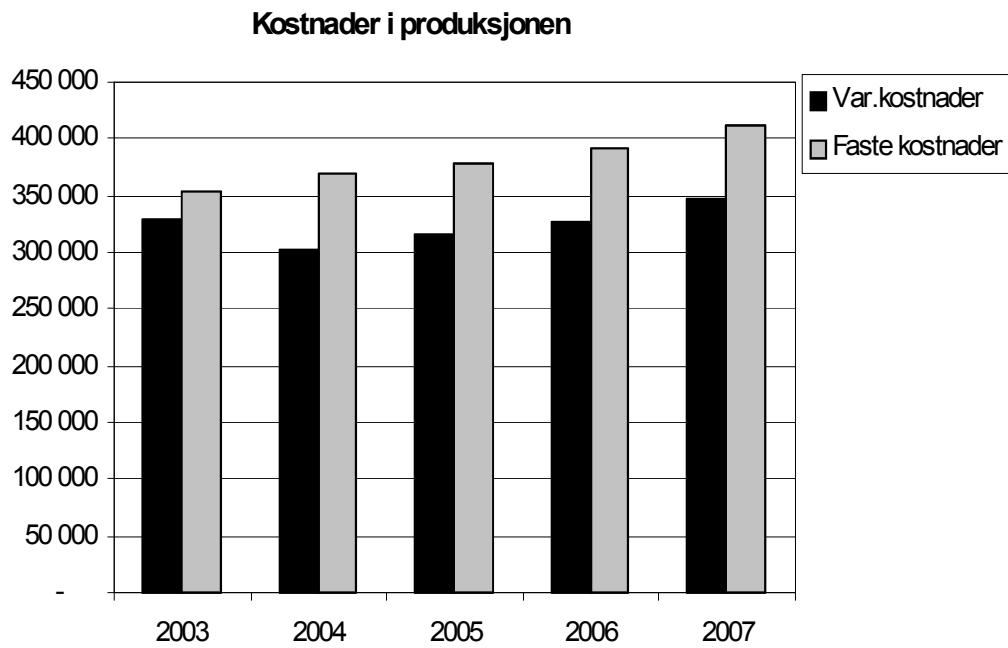

Figur 3.6 Gjennomsnittlig produksjonsinntekt per bruk 2003–2007 i 2007-kroner

3.5 Variable og faste kostnader

De variable kostnadene stiger litt som følge av økt produksjon på bruka, men størst betydning har nok prisstigningen på innsatsfaktorer. Totalt for femårsperioden har de variable kostnadene målt i løpende priser steget med kr 18 700 eller 6 prosent. Størst økning er det på varegruppa Andre forbruksartikler som også omfatter tjenesteyting fra dyrlege med mer, samt gruppa Gjødsel og kalk. Stigningen i begge disse gruppene er på 18 prosent i perioden. Tallene er illustrert grafisk i figur 3.7 nedenfor.

De faste kostnadene har økt jevnt over femårsperioden, fra kr 354 400 i 2003 til kr 412 900 i 2007. Det er en økning på kr 58 500 eller 17 prosent. Størst bidrag til økningen finner vi i maskinleie som har økt med nesten kr 40 000 eller 80 prosent. Mer leasing og maskinleie ligger nok bak denne økningen. Andre faste kostnader har økt med ca. kr 14 000 i perioden. Drivstoffkostnaden har økt med nesten kr 7 000 som følge av prisøkning, men også økt aktivitet i Tilleggsnæringer bidrar her. Jordbrukets kompensasjon for denne kostnaden ligger i inntektsposten «Leieinntekter, traktor og redskap». Avskrivninger på driftsbygg har økt med kr 8 000 som følge av betydelige investeringer de siste årene mens avskrivninger på maskinparken har stagnert, også pga. mer leasing og maskinleie.

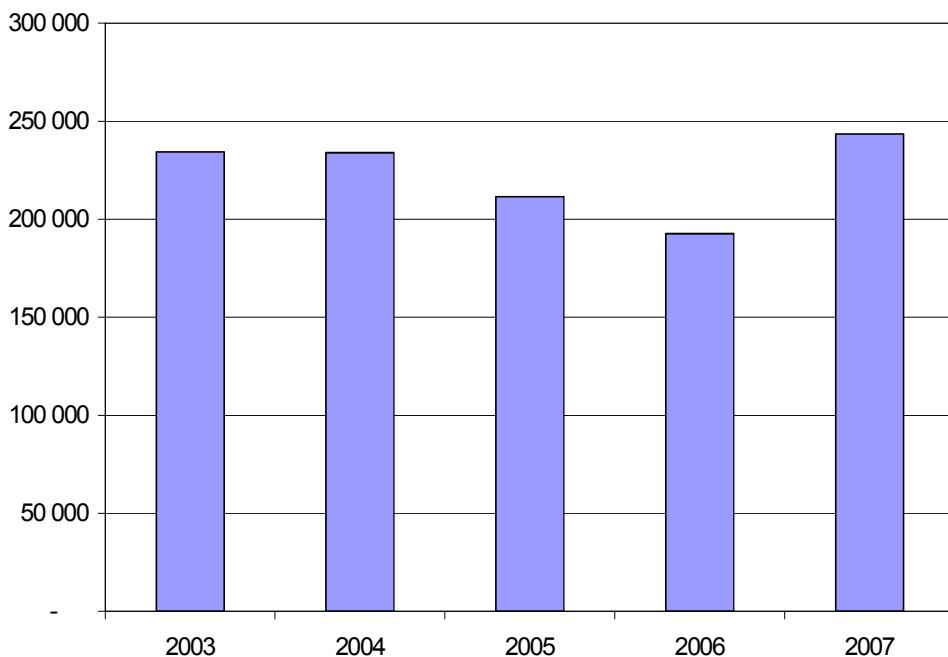
Figur 3.7 Variable og faste kostnader 2003–2007 i 2007-kroner

Økt maskinsamarbeid og maskinleie mellom bruk *kan* ha bidratt til at vedlikehold maskiner bare har økt med kr 1 500. Men mindre allsidighet i produksjonene har også redusert behovet for maskiner. Figur 3.7 viser hvordan disse endringene ser ut i sum når de uttrykkes i 2007-kroner. Da er økningen i variable kostnader over perioden ikke så stor, mens de faste kostnadene har steget en del mer.

3.6 Økonomisk resultat

Om vi setter sammen tallene for produksjonsinntekt, variable og faste kostnader, får vi et inntrykk av hvordan driftsoverskuddet har endret seg i den siste femårsperioden. Figur 3.8 viser at driftsoverskuddet fra jordbrukssektoren har gått klart nedover i perioden 2003 til 2006, mens 2007 viser en klar økning i overskuddet. Inntektene har hatt en liten økning først i perioden, men en nedgang de neste årene fram til 2006. Med stigende kostnader blir utviklingen av jordbruksoverskuddet negativ helt til vi får med økningen i produktprisene i 2007. Denne økningen er så kraftig at økningen i kostnadene overgås og nivået fra 2004 blir passert.

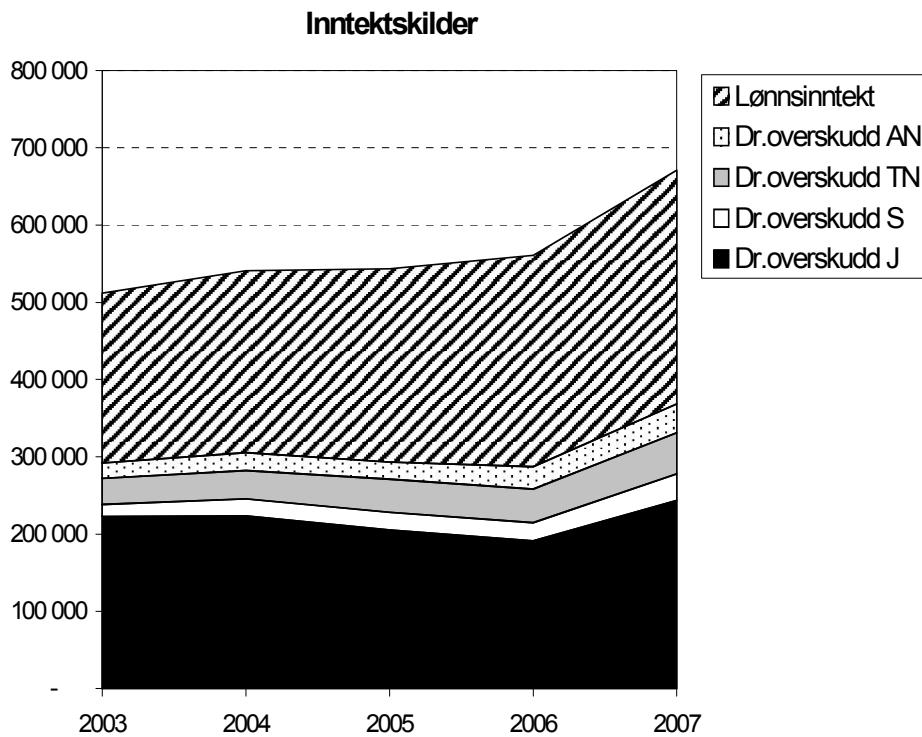
Driftsoverskudd jordbruk

Figur 3.8 Driftsoverskudd jordbruk på Østlandet 2003–2007 i 2007-kroner

De samlede økonomiske resultatene på bruken blir presentert i figur 3.9, der det nederste feltet viser driftsoverskudd fra jordbruket, neste felt viser driftsoverskudd fra skogen, de to neste er overskudd fra tilleggsnærings (TN) og annen næring (AN), mens det øverste feltet viser lønnsinntekter. Lønnsinntekter har i femårsperioden fått større og større betydning for brukerfamiliens nettoinntekt. Det ser ut for å være letttere å hente kontanter fra lønnsarbeid enn fra selvstendig næringsvirksomhet utenom jordbruket. Skogbrukets bidrag til nettoinntekten er lite, og har vært stabilt fra 2004 til 2006, for så å øke noe i 2007. Årsaken til dette er nok at skogen i dag drives hovedsakelig av entreprenører med stort og moderne utstyr. Samtidig har tømmerprisene hatt små endringer de siste årene unntatt en klar økning i deler av 2007. Disse forholdene bidrar til at skogeieren ikke får så mye overskudd ut av sitt eierskap om han eller hun ikke sjøl bidrar aktivt i skogen.

Bidraget fra tilleggsnærings og annen næring øker ikke særlig mye. Forklaringen kan være at tida hos de fleste brukerne bli brukt mer til lønnsarbeid enn til å satse på nye næringar. Det ligger også i tallene at det er relativt få bruk som får store overskudd ut av disse andre næringene. De fleste har hittil bare mindre inntekter herfra eller underskudd i en oppstartsfase. Vi har tatt med noen flere detaljer om disse næringene i avsnitt 2.3.

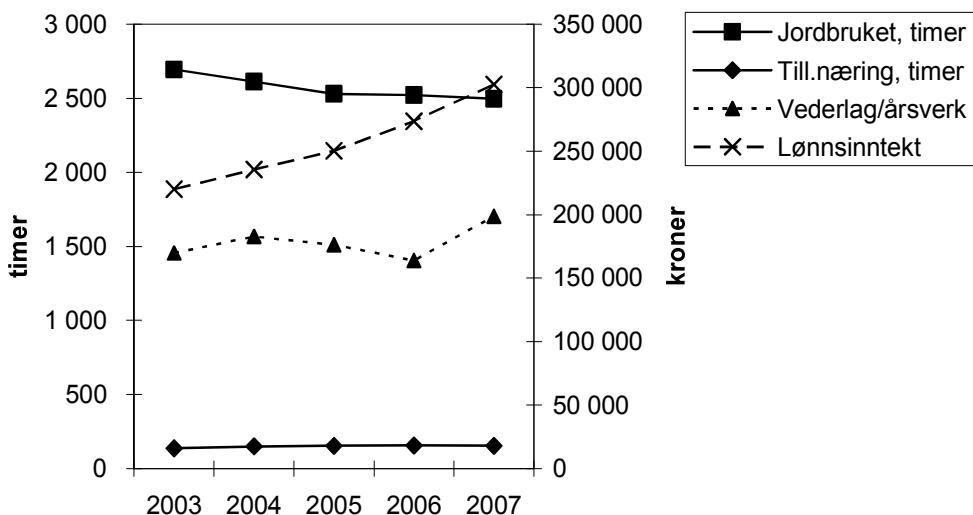

Figur 3.9 Ulike bidrag til nettoinntekt Østlandet i femårsperioden i 2007-kroner

Lønnsinntektene på bruket har steget betydelig i perioden også i 2007 med betydelig bedre overskudd i Jordbruket. Et vesentlig bidrag til nettoinntekten fra tilleggsnæring eller annen næring er forbeholdt noen få bruk (se avsnitt 2.3 i kapittel 2). Kanskje viser dette at bare et fåtall er tilstrekkelig interessert i å utvikle nye næringer. Tradisjoner og holdninger kan stå i veien for dette noen steder, eller kanskje virker det for vanskelig å komme i gang på grunn av alt det offentlige regelverket som skal oppfylles og etterleves.

Arbeidsinnsatsen i jordbruket er svakt dalende i femårsperioden, se figur 3.10. Samtidig er det bare ubetydelig økning i timeforbruket til Tilleggsnæringer. Dette avspeiler at det uansett bosted i fylkene synes mulig å finne arbeidsinntekt fra lønnet arbeid som erstatning for sviktende overskudd fra jordbruket fram til 2006. Vederlaget til arbeid og egenkapital per årsverk regnes som et viktig uttrykk for hva brukerne får igjen for innsatsen av arbeid og egenkapital i jordbruket. Fra 2003 til 2007 har vederlaget på Østlandsbruka først steget litt til 2004, så falt til 2006, men så har det fått et hopp i 2007. Det viser at endringene markedsforholdene har virket svært positivt fra 2007 og slått ut i økte priser og driftsinntekter fra husdyrhaldet.

Arbeidstid, vederlag og lønnsinntekt

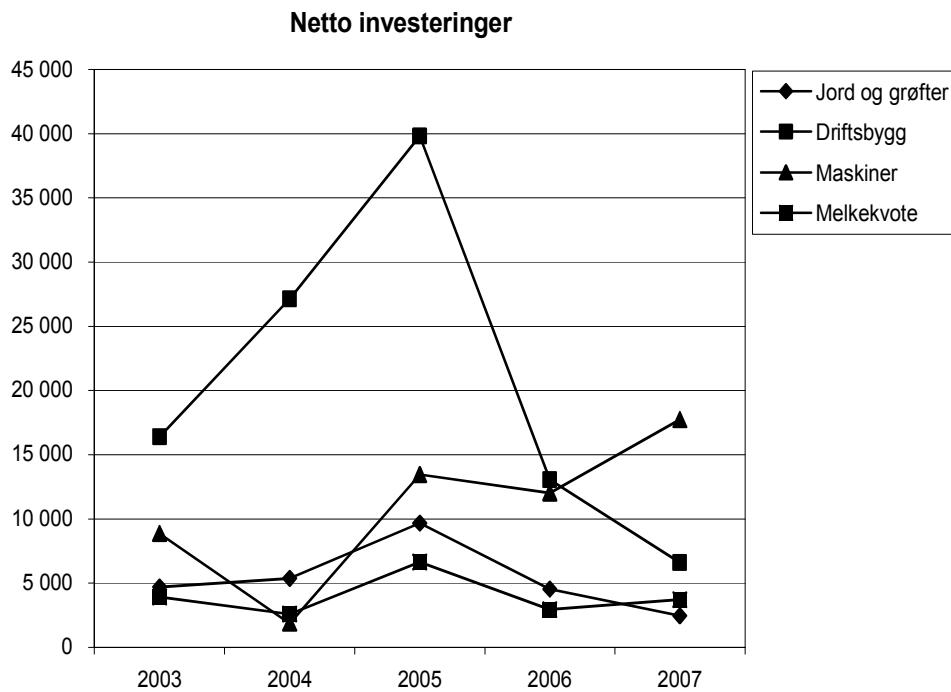

Figur 3.10 *Arbeidstid i jordbruk og tilleggsnæring målt i timer. Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket, og lønnsinntekt per bruk målt i kroner med løpende verdi*

3.7 Investering og finansiering

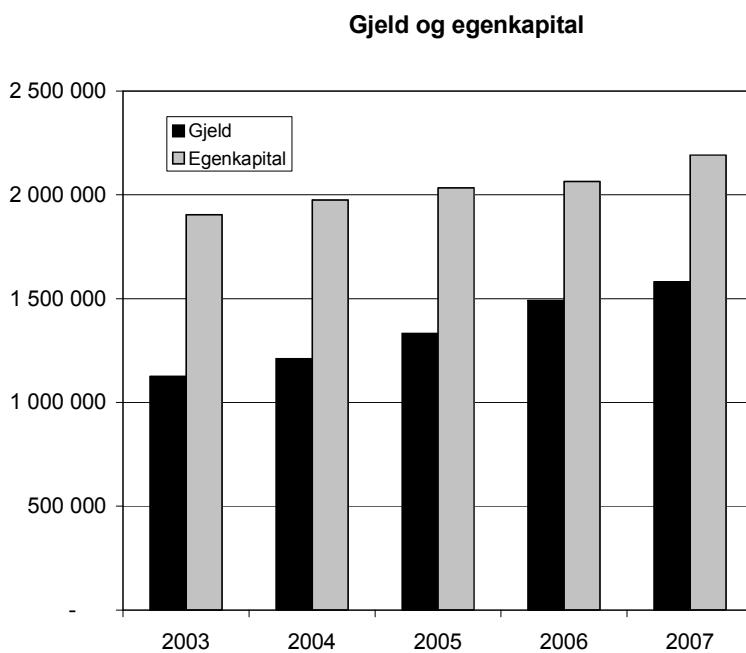
Østlandets jordbrukere kan antagelig velge mellom flere inntektskilder enn brukere i andre deler av landet. Det er ikke utenkelig at denne muligheten påvirker valgene den enkelte bruker foretar med hensyn på framtida. Noen velger å satse videre på jordbruket, mens andre avventer situasjonen. Dette kan vi få et inntrykk av i tallene for nettoinvesteringer, som er sum investert i året med fradrag for avskrivninger, nedskrivninger og frasalg. De er vist i figur 3.11.

Driftsbygg har hatt den største satsingen, med unntak av året 2007. Maskininvesteringene har ligget lavere og varierer også noe, men med 2007 som et toppår på tross av økt leasing og maskinleie. Figuren viser at satsingen på melkekvoter samt jord og grøfter utgjør forholdsvis beskjedne beløp, og ligger ganske stabilt. Alt i alt antyder tallene en viss optimisme, med unntak for investeringer i driftsbygg siste året.

Figur 3.11 Nettoinvesteringer i snitt på alle bruk Østlandet i 2007-kroner

Synet på investeringer vil også være påvirket av forholdene omkring gjeld og egenkapital. Vi skal derfor se på hvordan disse faktorene i økonomien har endret seg siden 2003. Figur 3.12 viser at både sum gjeld og egenkapitalen har økt i denne perioden. Det lave rentenivået først i perioden har nok bidratt til økt gjeld fram til 2006. I 2007 var rentene igjen kommet opp mot et normalnivå og det har nok bremset lånelysten noe.

Figur 3.12 Gjeld og egenkapital på Østlandet 2003–2007 i 2007 kroner

4 Utviklingen for noen viktige driftsformer

I dette kapitlet presenterer vi nøkkeltall for den økonomiske utviklingen de siste fem åra for de viktigste driftsformene på Østlandet. Dernest ser vi på forholdene i det enkelte fylke. Først noen ord om den enkelte driftsformen:

- Driftsformen «melk» omfatter både rein melkeproduksjon og kombinert produksjon av melk og storfeslakt. Hovedtallene er fra andre bygder, men utviklingen på flatbygdene er også nevnt.
- Driftsformen «korn» er ren korndyrking uten noe vesentlig husdyrhold. Tallene er bare fra flatbygdene.
- Driftsformen «korn og melk» tilsvarer den kombinerte driftsformen kornproduksjon, melkeproduksjon og storfeslakt. Tallmaterialet er hentet kun fra flatbygder.
- Tallmaterialet for «korn og svin» er hentet kun fra flatbygder.
- Tallmaterialet for «sauehold» er hentet kun fra andre bygder.
- Tallmaterialet for «kjøttfe» er hentet fra hele Østlandet.

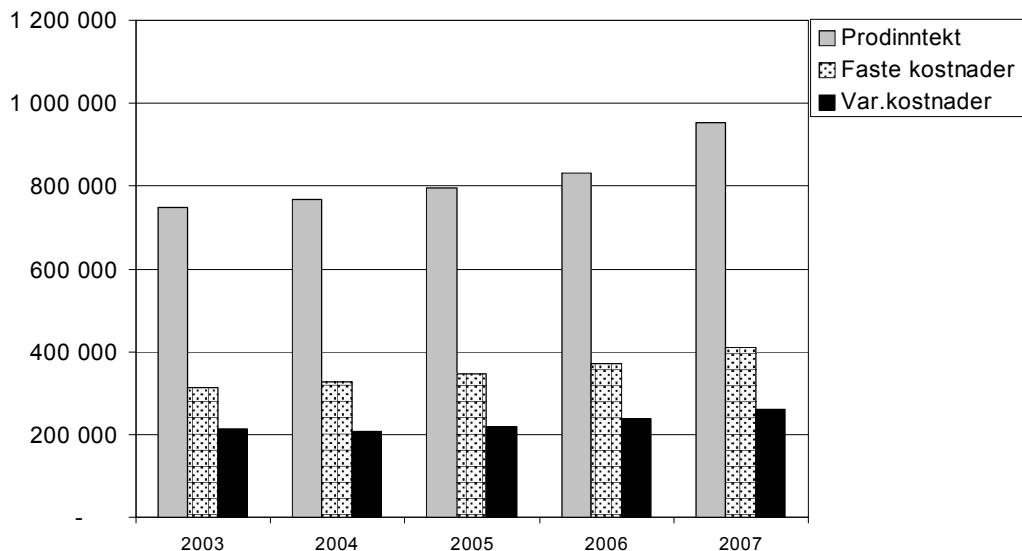
En viktig generell kommentar som gjelder for alle driftsformer, er at gjennomsnittlig jordbruksareal (daa) og antall husdyr per bruk har økt i perioden. Isolert sett vil denne utviklingen gi en økning i både produksjonsinntekter og kostnader, men det økonomiske resultat avhenger også av prisnivået på produktene og innsatsfaktorene, og av tilskudd.

4.1 Melk

Hovedomtalen av melkeproduksjon er basert på tall henta fra området Andre bygder på Østlandet hvor 64 bruk er med i 2007. Flatbygdene melkebruk blir færre og færre, men de 30 brukene som var med i 2007 er kort omtalt sist i dette avsnittet. I løpende kroner (se tabellene bakerst i heftet) har Produksjonsinntektene steget jevnt fra 2003 til 2006, pluss et byks oppover i 2007. Forklaringen på inntektsendringen finnes først og fremst i bedre priser på melk og kjøtt, men også et økt volum på melk. Melkesalget per bruk og år har økt i femårsperioden fra 82 945 til 101 835 liter. Bak dette ligger en økning i kutallet på 15 prosent, mens melkemengden per ku øker med 320 l eller 5 prosent. Gjennomsnittlig melkepris var i 2003 kr 3,43, mot kr 3,77 i 2007. I 2003 var prisen på kukjøtt kr 26,03 per kg mens annet storfekjøtt lå på kr 31,11. Fem år seinere er prisen kommet opp i kr 30,96 per kg for kukjøtt, mens annet storfekjøtt har steget med nesten kr 6,00 per kg i perioden. Det er ingen økning i kjøttmengden.

Figur 4.1 viser en viss økning i produksjonsinntektene for bruk med melkeproduksjon og storfeslakt fra 2003 til 2007. Både faste og variable kostnader har også økt i denne perioden.

Inntekter og kostnader

Figur 4.1 Inntekter og kostnader for melkebruk andre bygder på Østlandet i 2007-kroner

Tilskuddene har i femårsperioden økt med drøye kr 43 000 per bruk målt i løpende kroner. Årsaken er økte arealer og flere kyr, samt økning i tilskuddene som fordeles via fylkene. Avløsertilskuddet har også økt i perioden med snaue kr 7 000. Samlet økning for alle tilskudd i perioden er på 14 prosent.

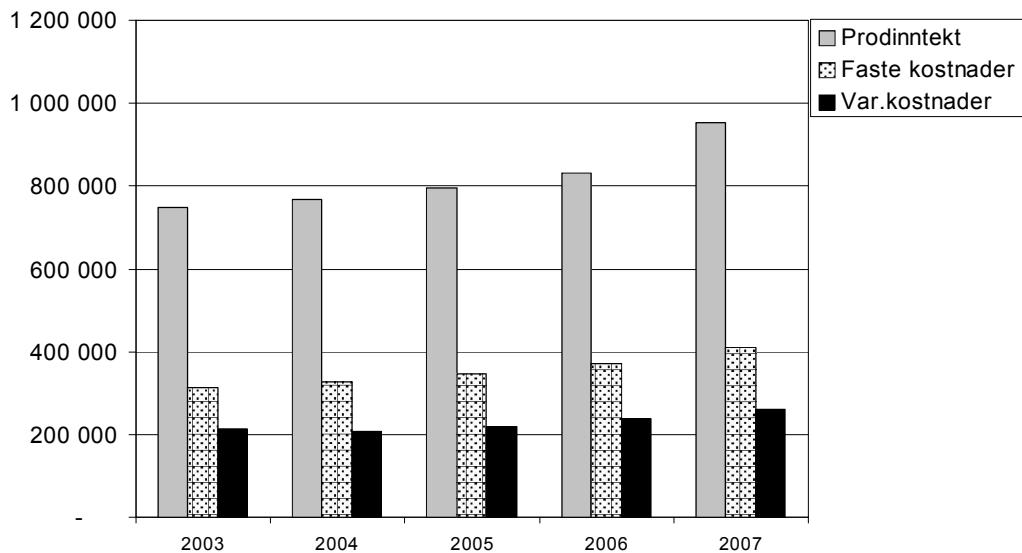
Sum variable kostnader øker i takt med økt omfang av produksjonen, og med stigende priser på driftsmidlene. Fra 2003 til 2007 har sum variable kostnader målt i løpende priser økt med kr 47 300, eller 22 prosent, på melkebruk i Andre bygder. Størst økning kommer fra posten gjødsel og kalk, som har økt med kr 11 300 i perioden. Også posten Forbruksartikler har økt friskt, med kr 12 000 eller 30 prosent. Økt bruk av rundballer og økte plastpriser bidrar her.

De faste kostnadene per bruk i 2007 var kr 410 506, som er en økning på nesten kr 98 000, eller 31 prosent, på fem år. Samtidig har jordbruksarealet økt med 56 dekar, mens årskutallet bare har økt med 2,3 årskyr. Størst bidrag til økte faste kostnader kommer fra maskinleie som har økt med kr 12 000 i perioden. Antagelig er det økt bruk av leasing og mer innleie av maskintjenester som bidrar til denne endringen, men også NILFs føringsmåte for rundballplast ved leiepressing kan bidra her. Denne forbruksposten blir ikke lenger skilt ut fra leiesummen og havner dermed som maskinleie. Vedlikehold driftsbygg og teknisk vedlikehold har også økt, med henholdsvis 36 og 26 prosent.

Den sterke økningen i inntektene har ført til at driftsoverskuddet for melkebruka på andre bygder har hatt en økning på kr 62 100, som er 28 prosent, i femårsperioden! Hele økningen kommer siste året, siden overskuddet for 2003 og 2006 var like store.

Figur 4.2 viser at investeringene på melkebruk i Andre bygder spriker. Gruppa driftsbygg lå lavt både i 2003 og i 2007, mens midtperioden var langt friskere. Maskingruppa viser kraftig økning i perioden, mens melkekvote går mer i bølger fra år til år.

Inntekter og kostnader

Figur 4.2 Nettoinvesteringer på melkebruk, Andre bygder på Østlandet. 2007-kroner

Variasjoner mellom bruk

Gjennomsnittstallene for melkebruk skjuler store variasjoner mellom bruk som i utgangspunktet er ganske like med hensyn til ressurser. Brukerens valg på alle nivåer preger resultatene i stor grad. For å belyse dette litt nærmere, har vi gruppert 61 melkebruk fra Østlandets andre bygder etter *størrelsen på overskuddet per årsku før avskrivninger*. Bruk med kvote under 50 000 liter er tatt ut. Det er også bruk der brukeren i året har mottatt mer enn kr 50 000 i sjukepenger. De 18 brukene med høyest overskudd utgjør Høy-gruppa, mens de 18 brukene som har lavest overskudd før avskrivninger, er Lav-gruppa. Noen grunndata for disse brukene er vist i tabell 4.1.

Tabell 4.1 Oversikt over beste og svakeste gruppe i melkeproduksjon i Østlandets «andre bygder»

Grunndata	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Arskyr	19,3	16,9
Solgt melk i liter	108 010	103 646
Grovforareal, dekar	278	332
Grovforavling per arsku, FEm	4 695	6 118

Inntekt per arsku	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Melk	23 763	27 169
Livdyr og slakt	9 200	14 560
Grovforsalg, andre husdyr	1 038	1 249
Arealtilskudd	6 003	8 278
Husdyrtilstskudd	3 663	4 661
Sum inntekt per ku	43 667	55 917

Variable kostnader per arsku	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Kraftfor	7 293	8 990
Annet for	1 188	616
Kjøpt livdyr	1 134	818
Dyrlege, medisin	1 412	1 270
Forbruksartikler	1 832	2 229
Gjødsel, kalk, frø	2 055	2 113
Syre og plantevern	560	393
Sum variable kostnader per arsku	15 474	16 429

Faste kostnader per arsku	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Maskiner, vedlikehold, drivstoff og leie	6 829	5 711
Driftsbygg vedlikehold	2 460	1 733
Jord, grøfter, vannanlegg	279	241
Leid arbeid netto	1 562	823
Jordleie	484	598
Forsikring og strøm	2 467	2 669
Administrasjon	2 887	2 721
Sum faste kostnader eks avskr. per ku	16 968	14 497

Resultatmal	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Dekningsbidrag m/tilskudd, per arsku	28 193	39 488
Driftsoverskudd før avskr m/dr.till, per arsku	14 763	29 016
Avskrivninger per arsku	4 737	4 983
Driftsoverskudd med dr. tillegg, per arsku	10 026	24 033
Driftsoverskudd i alt J, m/driftstillegg	202 483	360 533

Størst forskjell mellom gruppene viser inntekten fra livdyr og slakt. Høy-gruppa har kr 5 360 mer i slakteinntekt per ku. Samlet er inntekten per ku kr 12 250 større i Høy-gruppa. Dette er 28 prosent mer enn Lav-gruppa. Vi har ikke tatt med driftstillegget i denne inntekten per ku, da tillegget er et fast beløp uansett størrelsen på kuflokken ut over 5 kyr. Noe av forskjellen i inntekt kommer fra et større grovfôrareal i Høy-gruppa. Det gir Høy-gruppa 18,9 daa per årsku mot Lav-gruppas 15 daa.

Variable kostnader omfatter de direkte forbrukspostene som varierer i takt med dyretallet. Større forbruk av kraftfôr og kostnader til grovfôr i Høygruppa er knyttet til en slaktemengde som er 1 353 kg større (33 %) og en melkemengde som er 600 l høyere per årsku. Melkeleveransen er på 108 tonn i Lavgruppa, mot 103,6 tonn i Høygruppa slik at sum kostnader ikke blir så ulik.

De faste kostnadene viser derimot større forskjell. Disse kostnadene er det ikke så lett å forandre, da de følger av valg brukeren har gjort tidligere. Over flere år vil det likevel være mulig å påvirke disse kostnadene. Maskinsamarbeid har på mange bruk bidratt til lavere maskinkostnader. Kjøring for andre (i tilleggsnæring) øker forbruket av drivstoff. Samtidig får brukeren økt utnyttingen av maskinene, og leieinntekten for maskinene er her trukket fra i jordbrukets kostnader (drivstoff, vedlikehold og avskrivninger maskiner). Det er fortsatt slik at bruk med svakest overskudd per ku som har klart størst kostnader til leid hjelp, uten at det dermed er sagt hva som er årsak eller virkning.

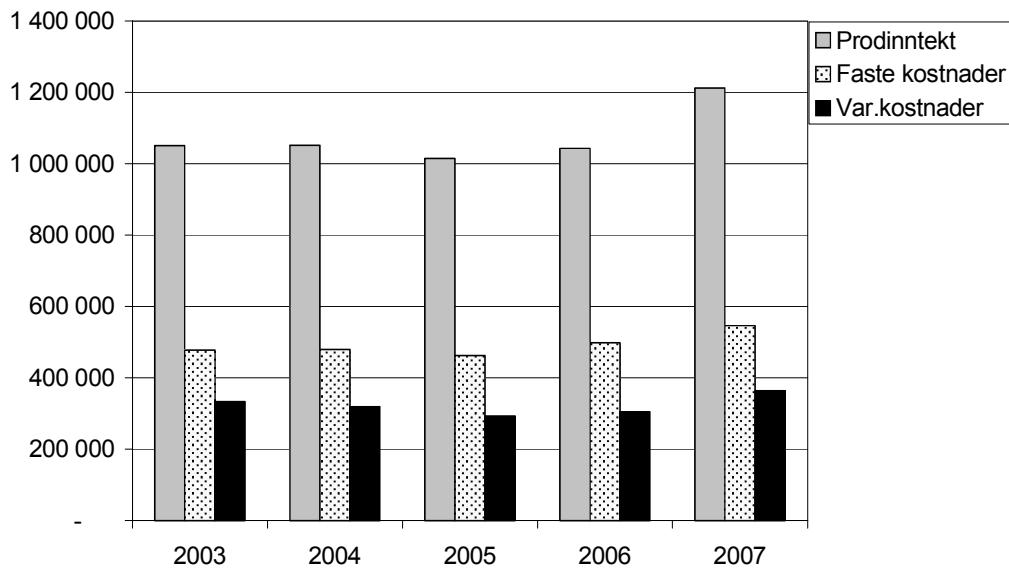
Forskjellen mellom gruppene for sum faste kostnader per årsku er kr 2 471. Her er avskrivningene ikke med. Det er særlig kostnadene til leid arbeid og maskinforbruk som viser forskjell. Leid arbeid netto er bruttokostnadene til leid hjelp redusert med tilskudd til avløsning. Tallene viser at Lav-gruppa har leid en god del mer hjelp enn det avløser-tilskuddet dekker. Høy-gruppa har et areal som er 54 daa større men 2,4 årskyr færre enn Lav-gruppa. Vi kan derfor regne med bare små stordriftsfordeler for Høy-gruppa.

Dekningsbidraget per årsku i Høy-gruppa er 40 prosent større enn i Lav-gruppa, hovedsakelig på grunn av større inntekter. Når de faste kostnadene i Lav-gruppa er ca. kr 2 500 større per ku, må overskuddet preges av det. Forskjellen i overskudd per ku med driftstillegg før avskrivninger er på ca. kr 13 500, og det samla overskuddet fra jordbruket blir nesten kr 160 000 større i Høy-gruppa.

Melkeproduksjon på flatbygdene

Melkebruka på flatbygdene – det er bare 30 bruk med i 2007-tallene – har produksjonsinntekter som ligger ca. kr 257 000 høyere enn for melkebruka i andre bygder. Årsaken er større bruk med ca. 33 tonn mer levert melk og 1,1 tonn mer storfekjøtt per bruk. I femårsperioden har melkesalget økt med ca. 13 000 liter per bruk. Produksjonsinntektene viser en økning på kr 169 450. På disse bruka har tilskuddene økt med kr 35 000 på grunn av mer avløsertilskudd og andre tilskudd. De variable kostnadene har økt med ca. kr 30 000 i perioden. Her bidrar posten forbruksartikler med en økning på kr 22 800 mens de andre postene bare har små økninger. Inntekter og kostnader er vist i figur 4.3.

Inntekter og kostnader melkebruk flatbygder

Figur 4.3 Inntekter og kostnader for melkebruk på flatbygdene, 2007-kroner

På flatbygdbruken har de faste kostnadene økt med kr 68 000 i perioden, en økning på 14 prosent. De største bidragene til denne økningen kommer fra maskinleie med kr 24 700 mer, leid arbeid med kr 18 000 mer og drivstoff med en økning på kr 5 000. Driftsoverskuddet for flatbygdbruken har økt betydelig, fra kr 239 100 i 2003 til kr 302 000 i 2007. Økningen utgjør 26 prosent.

4.2 Kornproduksjon

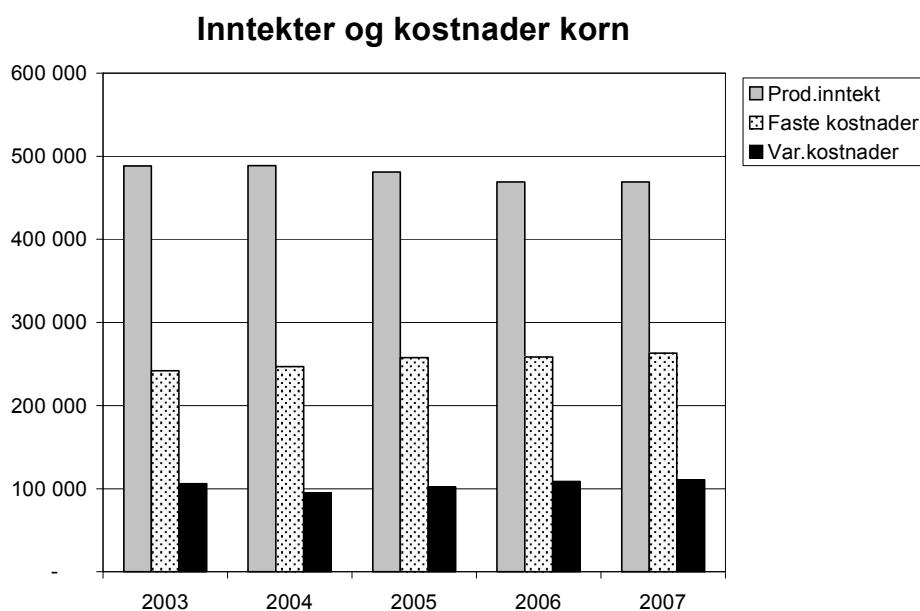
Produksjonsinntektene for kornproduksjon er naturlig nok særlig påvirket av årlige variasjoner i avlingsnivå. I femårsperioden har avlingene vært lavere enn normalt bare i 2006. 2007 ga omtrent normale avlinger av alle kornslag. Prisene på korn har sunket i perioden målt i løpende priser, bygg med 16 øre per kg, hvete med 32 øre per kg mens havren har gått ned med 10 øre per kg. Arealet på flatbygdernes kornbruk økte ikke i 2007, og er nå på 382 dekar mot 373 fem år før. Kornet tar 364 dekar mens grovføret har 9 dekar. Det er hvete som dominerer med 38 prosent av kornarealet, bygg har 29 prosent, mens havren har 25 prosent av kornarealet. Av totalt areal er 107 dekar leid areal, en økning på 48 dekar i femårsperioden. Samlet gir dette en inntektsnedgang fra planteprodukter på ca. kr 11 600 i perioden. Normalte avlinger og økt areal greier ikke å demme opp for nedgangen i prisene.

Tilskuddene har økt på kornbruka, dels som følge av kompensasjon for synkende kornpriser men også på grunn av økt areal. I femårsperioden har sum tilskudd på bruken økt med kr 16 500 eller 14 prosent. Økningen ligger i tilskudd til areal og kulturlandskap.

De variable kostnadene har økt beskjedent med bare kr 4 600, en økning på 4 prosent. Størst økning viser gjødsel og kalk, som har økte med 20 prosent mens kornarealet bare har økt med tre prosent.

De faste kostnadene i kornproduksjon har steget med 9 prosent i femårsperioden, fra kr 241 800 til kr 263 100. Størst økning i kroner har maskinleie som har økt med kr 10 000 eller ca. 54 prosent. Økt omfang av leiekjøring bidrar nok her. Derimot øker kostnaden til drivstoff med kr 4 500 i perioden som følge av økt areal og høyere priser. Også Andre faste kostnader viser økning med kr 7 000.

Driftsoverskuddet for kornbruka på flatbygdene viser en nedgang på kr 29 000 i perioden, eller 21 prosent. Reduserte kornpriser og økte kostnader ligger bak. Samtidig har tilskuddenes andel av inntektene økt fra 24 prosent i 2003 til 27 prosent i 2006. Økt arealtilskudd bidrar, men ikke nok til å oppveie de andre reduksjonene i overskuddet. Inntekter og kostnader på kornbruka er vist i figur 4.4.

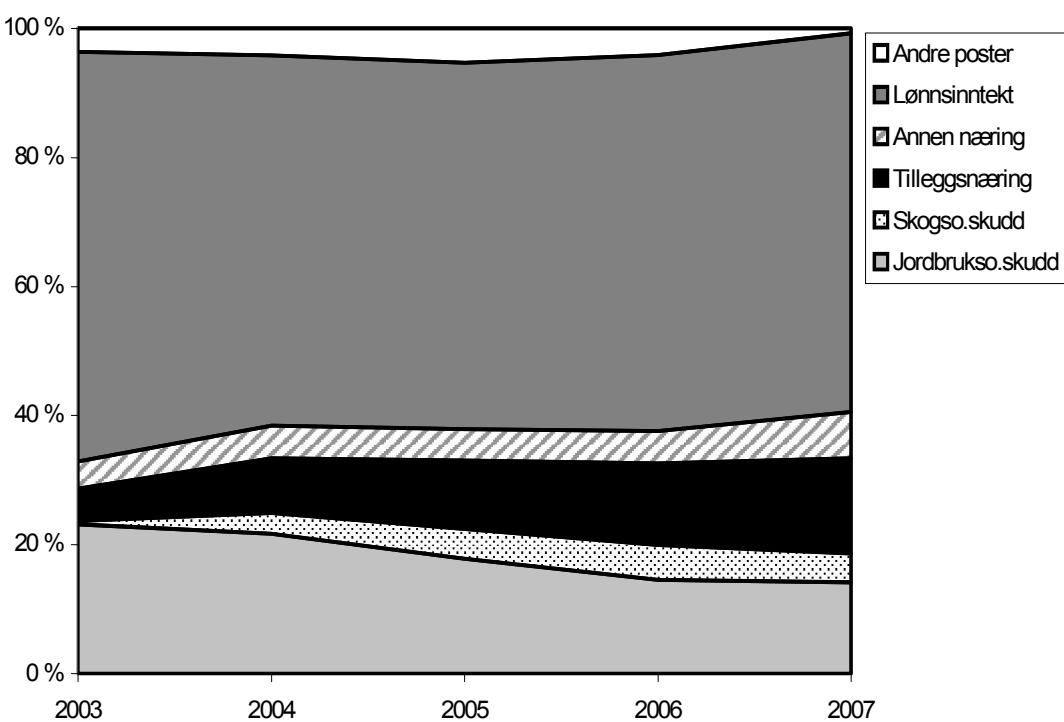

Figur 4.4 Inntekter og kostnader for kornproduksjon på flatbygdene, 2007-kroner

Sammensetning av nettoinntekt

Nettoinntekten på kornbruken har i femårsperioden økt med kr 181 000 eller 30 prosent. Bidragene fra de ulike næringene beskriver hvordan situasjonen har endret seg for kornbruken. Før var jordbruket en større bidragsyter enn nå. Samtidig har lønnsinntektenes andel av nettoen gått ned, mens vi kanskje skulle forvente det motsatte. Det viser seg at satsing på tilleggsnæringer (= utnyttelse av jordbrukets eiendeler i virksomhet utenom jordbruket) og på andre nærlinger helt utenom landbruket, har økt en god del, særlig tilleggsnæringerne. Også pensjoner og sjukepenger viser en økning. Netto rentekostnader er gått opp fra kr 32 900 i 2003 til kr 39 100 i 2007; en endring som skyldes at både renteinntekter og rentekostnader har økt.

Også arbeidsinnsatsen på kornbruka er i endring. Det totale timetallet i jordbruket har sunket fra 1072 timer i 2003 til 901 i 2007. Av dette har familien selv bidratt med 88 prosent i 2003 mot 89 prosent i 2007. Timetallet i Tilleggsnæringer er fortsatt bare på 143 timer i året, men det har variert en del i perioden. Nettoinntektens kilder er vist grafisk i figur 4.5. Andre poster består av pensjoner/sjukepenger, utbytte/gevinst verdipapirer, årlige erstatninger, familiens arbeid på nyanlegg, samt renteposter og kostnader til kåر.

Figur 4.5 Bidrag til nettoinntekten i prosent fra de ulike næringene på kornbruk

Variasjoner mellom kornbruka på flatbygdene

Som i melkeproduksjonen skjuler gjennomsnittstallene for kornbruka store variasjoner mellom bruk. Også her har vi sett på forskjellen mellom yttergrupper. Utgangspunktet er 56 kornbruk som er større enn 100 dekar på Østlandets flatbygder. Her er det utelatt brukere over 65 år og brukere som har mottatt mer enn kr 50 000 i sjukepenger i 2007. Bruka er sortert etter *overskudd per dekar før avskrivninger*. De 17 brukene med lavest overskudd per dekar er Lav-gruppa, mens de 17 høyeste er Høy-gruppa.

Tabell 4.2 Oversikt over beste og svakeste gruppe i kornproduksjon

Grunn data	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Kornareal, dekar	293	453
Andel hvete, %	27 %	40 %
Annet areal, dekar	6	10
Gjennomsnittlig kornavling per dekar, kg	407	476
Inntekter, kr per dekar	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Korninntekt	720	959
Annен inntekt	3	67
Tilskudd	336	340
Sum inntekt	1 059	1 366
Variable kostnader, kr per dekar	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Sakorn og frø	88	82
Gjødsel og kalk	142	161
Div forbruksartikler	13	11
Plantevern	48	63
Sum variable kostnader per dekar	291	317
Faste kostnader, kroner per dekar	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Maskinkostnader i alt (vedlikehold + avskr.)	488	271
Driftsbygninger, i alt "	113	126
Andre anlegg (grøfter, vassanlegg)	57	11
Leid arbeid netto	12	12
Jordleie	31	46
Strøm og forsikring	96	72
Administrasjon	106	78
Sum faste kostnader m/avskrivninger	903	618
Resultatmal, kroner per dekar	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Dekningsbidrag m/tilskudd	769	1 048
Driftsoverskudd før avskrivning	146	657
Avskrivninger per dekar	280	227
Driftsoverskudd	-135	430
Driftsoverskudd J i alt	-33 552	215 034

Tallene viser at korninntekten (se tabell 4.2) per dekar er ganske ulik. Litt av forklaringen er at avlingene i snitt er 69 kg større per dekar i Høy-gruppa. Det er ganske lik fordeling av kornslagene i gruppene, med unntak for større andel hvete i Høy-gruppa. I tillegg har Høy-gruppa høyere avlinger per dekar: Hveteavlingen er bare 7 kg større, mens byggavlingen er 88 kg større og havren har gitt 46 kg mer per dekar i Høygruppa. Dette er mindre forskjell enn det var i 2006. Disse forholdene pluss små økninger i kornprise-ne pga bedre kvalitet bidrar til å øke inntektene.

De variable kostnadene viser mindre variasjon mellom gruppene. Høy-gruppa har brukt mer av både gjødsel og plantevern per dekar, slik at kostnaden blir kr 26 høyere

per dekar. Totalt kornareal er 160 dekar større i Høy-gruppa slik at disse brukene har betydelige stordriftsfordeler. Det legger grunnlaget for lavere faste kostnader per dekar. De faste kostnadene i korndyrkinga har vært under press de siste åra med synkende lønnsomhet. Likevel har mange bruk blitt hengende igjen med gamle, høye kostnader og et areal som ikke øker særlig mye. Avskrivninger på tidligere investeringer bidrar tydelig her. Store innleide arealer kan gi grunnlag for reduserte kostnader per enhet, og det er stadig flere bruk som har tilpasset seg på denne måten i Høy-gruppa.

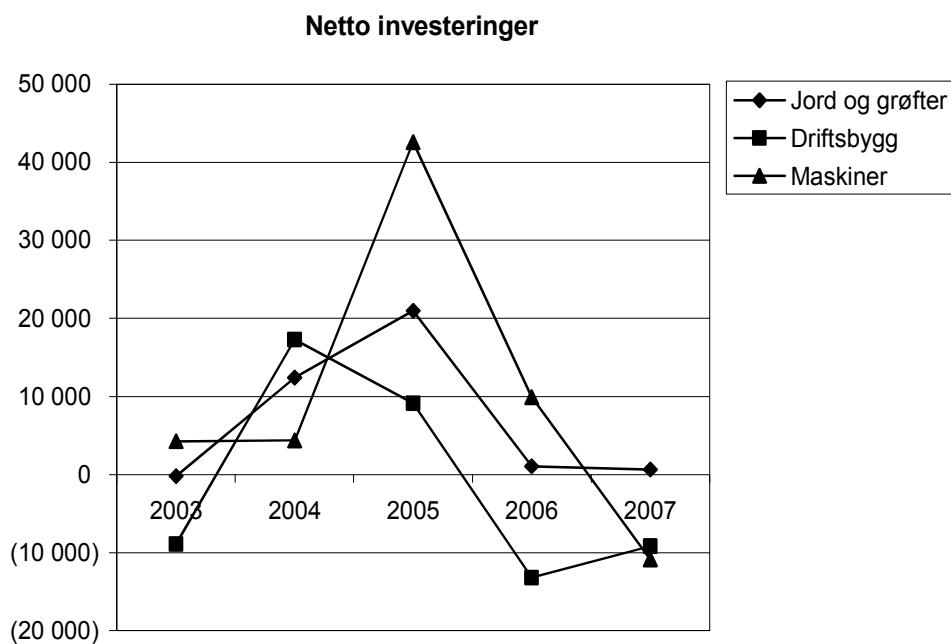
Faste kostnader per dekar i Lav-gruppa utgjør kr 285 mer enn Høy-gruppa, eller 32 prosent mer. Det gir utslag på overskuddet og forsterker virkningen av at inntektene også er bedre i Høy-gruppa. Forskjellen i areal må nok ta en del av skylda for høye faste kostnader i Lav-gruppa.

Resultatene for korngruppene viser den forskjellen som følger av både ulik inntekt og ulike faste kostnader.

Forbedringen av inntjeningen i kornproduksjon fra 2006 til 2007 er ikke større enn at noen av brukene i dette materialet fortsatt går med underskudd. I 2006 hadde 22 av kornbruken et driftsmessig underskudd i sitt jordbruk mens det i 2007 er 11 bruk. Underskuddet i Lav-gruppa er imidlertid halvert siden 2006.

Investeringer på flatbygdene kornbruk

Investeringene på kornbruka på Østlandet har ligget lavt i mange år, men økte i 2004 og ble mer enn doblet i 2005. I 2006 og 07 er trenden stikk motsatt. Figur 4.6 nedenfor viser investeringene fordelt på ulike grupper av eiendeler for de 63 kornbruka på flatbygdene. Maskingruppa faller tilbake etter et hopp oppover i 2005. Driftsbyggene har falt tilbake omrent til nivået i 2003, dvs. avskrivningen er større enn investeringen.

Figur 4.6 Nettoinvesteringer på kornbruk på Østlandets flatbygder

Kornbruk i andre bygder

Antallet kornbruk i Andre bygder på Østlandet er synkende i vårt tallmateriale, det var 22 bruk i 2003 og bare 18 bruk i 2007. Disse bruka har økt sitt areal siste året med 24 dekar. Kornartene havre, bygg og hvete fordeler seg i 2007 ganske likt på et gjennomsnittsareal på 272 dekar korn. Avlingene ligger ca. 80 FEm lavere per dekar enn på flatbygdene. Prisene på korn er lavere for bygg og havre, mens hveten ligger på samme nivå. Jordbruksoverskuddet på disse bruka har variert i perioden, fra kr 84 600 i 2004 til kr 24 200 i 2006. For 2007 ble overskuddet kr 53 100, som i 2005.

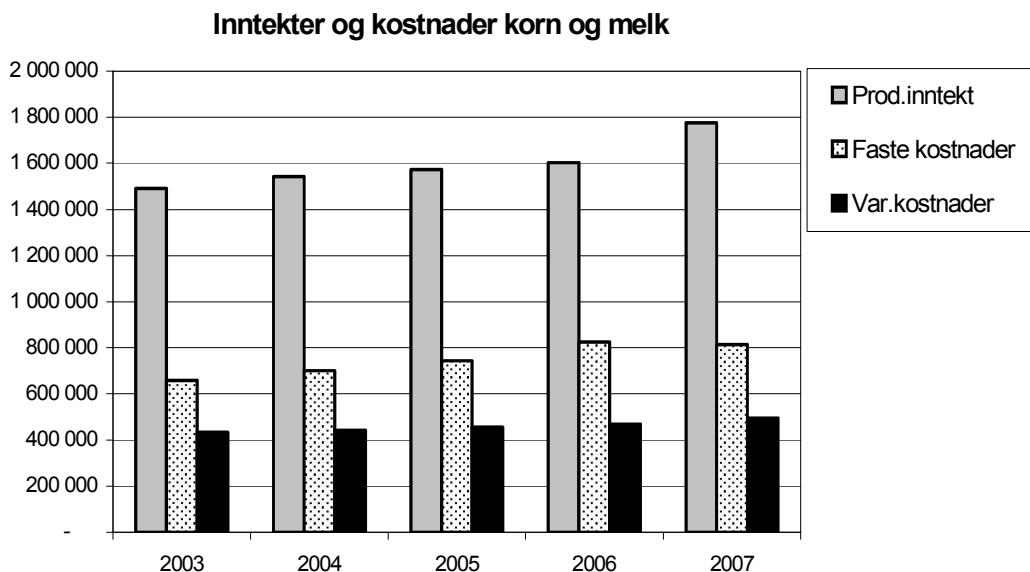
Skogbruket bidrar derimot til inntektene i større grad her enn på flatbygdene. I 2007 er dette bidraget på kr 112 500, eller mer enn tre ganger større enn i 2003. Tilleggsnæringer og Andre næringer har ikke fått samme omfang som på flatbygdene. Lønnsinntekten var på kr 256 800 i 2003 og har steget til kr 439 600 i 2007. Det betyr at lønnsinntekten nå bidrar med 69 prosent av nettoinntekten på disse bruka. Gjelda har gått ned med kr 7 500 siste året. Egenkapitalprosenten, som har ligget stabilt rundt 74 prosent, har i 2006 og 2007 falt til 66 prosent.

4.3 Kornproduksjon og melk

Det er en betydelig reduksjon av antall bruk med denne driftsformen i vår statistikk, fra 21 bruk i 2003 til 13 bruk i 2007. Produksjonsinntektene viser en økning på kr 283 000 i femårsperioden. Det er en økning på 19 prosent. Årsakene er flere, men først og fremst en økning av melkesalget. Det er en økning i kornarealet på 28 dekar, men i 2007 er avlingene omtrent som snittet for perioden. Leie av areal har økt med 39 prosent eller 67 dekar, i femårsperioden.

Inntektene fra planteproduksjonen øker med kr 44 000 i 5-årsperioden, samtidig som kornprisen går ned. Forklaringen er en tydelig overgang fra bygg til hvete. I 2003 hadde hveten 41 prosent av kornarealet, mens den i 2007 har 56 prosent. Tilskudd til areal øker også siste året, og har i femårsperioden økt fra kr 146 900 til kr 194 800 på grunn av økt areal og økte tilskudd til korn. Sum tilskudd har økt i 5 års perioden med ca. kr 44 500. Årsaken er økte arealtilskudd og visse tilskudd som nå fordeles etter prioriteringer fra fylkene.

Husdyrproduksjonen har også bidratt til økningen i inntekter. Melkemengden er gått opp med nesten 24 tonn (16 %) mens slaktemengden er tilbake på 2003-nivå. Bedre priser på storfekkjøtt (+ ca. kr 5,50 i gjennomsnitt) bidrar til økningen i inntekt. Inntekter og kostnader på bruk med korn og melk er vist grafisk i figur 4.7.

Figur 4.7 Inntekter og kostnader for kornproduksjon og melk i 2007-kroner

De variable kostnadene viser en økning på nesten kr 62 000 i løpende kroner, eller 14 prosent. Dette er ikke uventet ut fra økningen i produksjon og priser. Kostnaden til gjødsel og kalk har alene økt med kr 10 000 i perioden mens kraftføret har økt med kr 37 400. Også forbruksartiklene viser økning, her med nesten kr 10 000.

Økningen i faste kostnader er på kr 153 600 i løpende priser. Her er det Maskinleie som bidrar mest (+ kr 54 000), Andre faste (+ kr 28 000), mens Leid arbeid øker med kr 22 000. Drivstoff øker med kr 17 000 mens vedlikehold maskiner stiger med kr 14 000.

Det totale jordbruksarealet på bruket med korn- og melkeproduksjon har økt med 45 daa eller 8 prosent. Netto mekaniseringskostnader per dekar har økt fra kr 441 i 2003 til kr 457 i 2007.

Tallene fra andre produksjoner enn jordbruk tyder på en økende innsats for å hente overskudd fra flere kilder. Satsingen på tilleggsnæringer slår ut med en dobling av overskuddet der til kr 81 200, mens overskuddet fra Andre næringer er blitt kr 40 400. Det meste av overskuddet i Tilleggsnæringer kommer fra økt leiekjøring med jordbrukets maskinpark. Inntektene fra denne kjøringen bidrar med kr 33 500 til jordbruket i leie i 2007, det vil si 65 prosent mer enn i 2003.

Nettoinntekten på disse bruket har i femårs perioden økt med kr 187 900. Lønnsinntektene har steget med kr 44 000, mens skogbruket har økt til kr 57 000. Renteinntektene har økt med kr 10 000.

4.4 Kombinert kornproduksjon og svinehold

Lønnsomheten i kombinasjonen kornproduksjon og svinehold er følsom for swingninger i årsvekst, kornpriser og markedet for svinekjøtt. Kornavlingene på disse bruket var litt under middels i 2007. Prisene på bygg var 9 øre lavere i 2007 enn i 2003, mens hvete-prisen lå 16 øre lavere i 2007. Kornarealet i 2007 er økt med 23 dekar, dvs. ca. 85 dekar mer enn i 2003, og er nå på 408 dekar. Andelen bygg og havre har gått ned mens hvete-

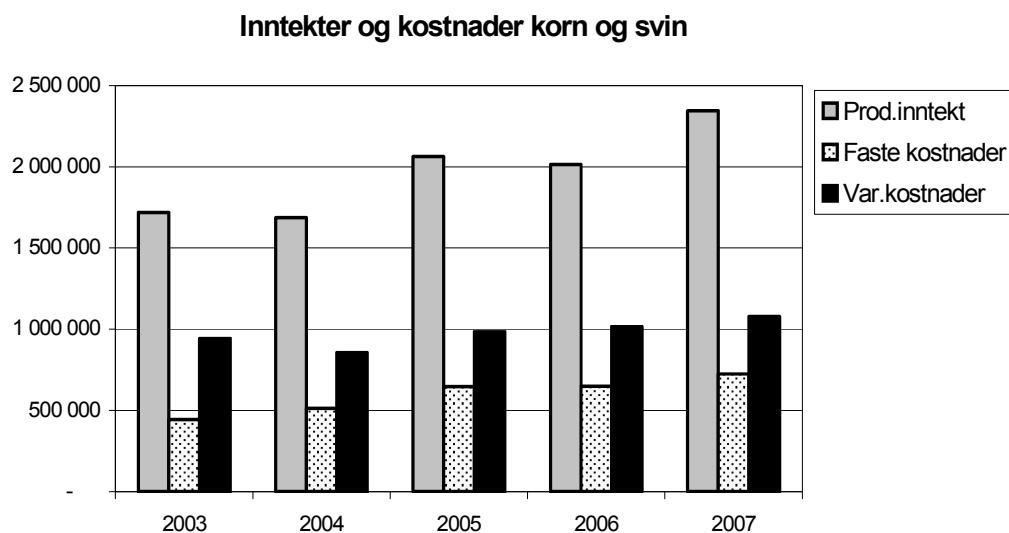
arealet har økt med 57 prosent i perioden. Totalt jordbruksareal har økt med 98 dekar siden 2003 til 443 dekar; alt dette kommer fra mer leiejord.

Inntektene fra planteprodukter har økt med 22 prosent siden 2003, men er bare 17 prosent av alle inntekter. Det er svineholdet som dominerer med 72 prosent av totalinntekten. Tilskuddene på disse brukene er små i forhold til andre bruk og utgjør under 10 prosent av inntektene. Likevel har disse tilskuddene økt med kr 42 100 i perioden. Det er arealtilskuddene som bidrar til økningen. Inntektene fra leiekjøring for andre (dvs. den leia som Tilleggsnæringen betaler til jordbruket for maskinene) er nesten firedoblet siden 2003 og bidrar nå med kr 23 100.

Prisen på svinekjøtt ligger i 2007 63 øre over 2003-nivået. Besetningene har økt antall smågriskull fra 69 i 2003 til 84 kull i 2007, og antall salgbare smågriser har økt fra 677 til 941 per bruk, nesten 40 prosent flere. Tallet på purker har derimot ikke økt, men gått ned til 37. Forklaringen på dette er at flere av brukene i denne gruppa er med i purkeringer hvor purkene leies inn og ikke registreres som egne avlsdyr ved årsskiftet. Dermed synker antall årspurker, mens kostnaden til leie av dyr øker. Økningen i smågristallet har gått til økt salg av smågris, fra 316 til 448 på 5 år. Andelen av smågrisene som selges som livdyr er likevel stabil på ca. 47 prosent av de salgbare smågrisene. Resten er føret fram til slakt på bruket. Det har bidratt til at salg av svinekjøtt har økt med 11 tonn til 50,5 tonn per bruk i 2007. Dette er en økning på 28 prosent på 5 år.

De variable kostnadene har steget med 14 prosent og utgjør kr 1 077 700 per bruk i 2007. Økt kornareal har krevd kr 15 000 mer til gjødsel og kalk, samtidig som kraftfør-kostnaden øker med 22 prosent på grunn av økt framföring av smågris. Bruka har i 2007 en kostnad til innkjøp av livdyr på kr 213 000, noe som er en nedgang på snaut kr 26 000. Årsaken er purkeringene som leier ut purker mot kostnaden «leie av dyr» under faste kostnader.

De faste kostnadene viser kraftig stigning, fra kr 445 000 i 2003, til kr 724 600 i 2007. Dette skyldes at avskrivninger på driftsbygg har økt med 58 prosent, maskinleie er nesten tredoblet, drivstoff er økt med 65 prosent mens leid arbeid har økt med 22 prosent. Men andre faste kostnader har også vokst: kostnader til administrasjon har alene økt med 46 prosent på fem år.

Figur 4.8 Inntekt og kostnader for kornproduksjon og svinehold i 2007-priser

I 2007 var driftsoverskuddet per bruk kr 543 900, mens det i 2003 var på kr 331 200. Dette gir en økning i perioden på kr 212 700. Det er særlig inntektene fra økt salg av svinekjøtt og smågris som trekker opp. Smågrisprisen som var lav i 2004–2006, ligger i 2007 kr 24 høyere enn i 2003. Økningen i produserte mengder og bedre priser har følgelig overgått økningen i kostnadene.

Investeringene på disse bruka har ligget blant de høyeste på Østlandet, men har nå falt kraftig tilbake. Posten driftsbygg hadde nettoinvesteringer på bare kr 5 300 i 2007 etter kraftige satsinger i både 2003 og 2004. Maskingruppa nærmer seg kr 0 i positive investeringer etter langt større beløp i 2004 og 2006.

Bruka med korn og svin har hatt en ganske stabil sammensetning av nettoinntekten. I 2007 er overskuddet fra jordbruket 64 prosent over 2003-nivået og utgjør 66 prosent av nettoinntekten. For andre brukstyper har denne andelen vært synkende i flere år. Skogens bidrag har variert, og lå i 2004 på samme nivå som 2007 (ca. kr 29 000) mens de andre åra har vært betydelig lavere. Lønnsinntektene andel av nettoinntekten, som har steget for de fleste andre bruksgruppene, utgjør nå 36 prosent av nettoinntekten – en nedgang fra 2003-tallet på 40 prosent. Økningen i lønnsinntektene er på 39 prosent i perioden og inntektene ligger nå på kr 291 800. Den synkende andelen av nettoinntekten henger følgelig sammen med den kraftige økningen i jordbruksoverskuddet.

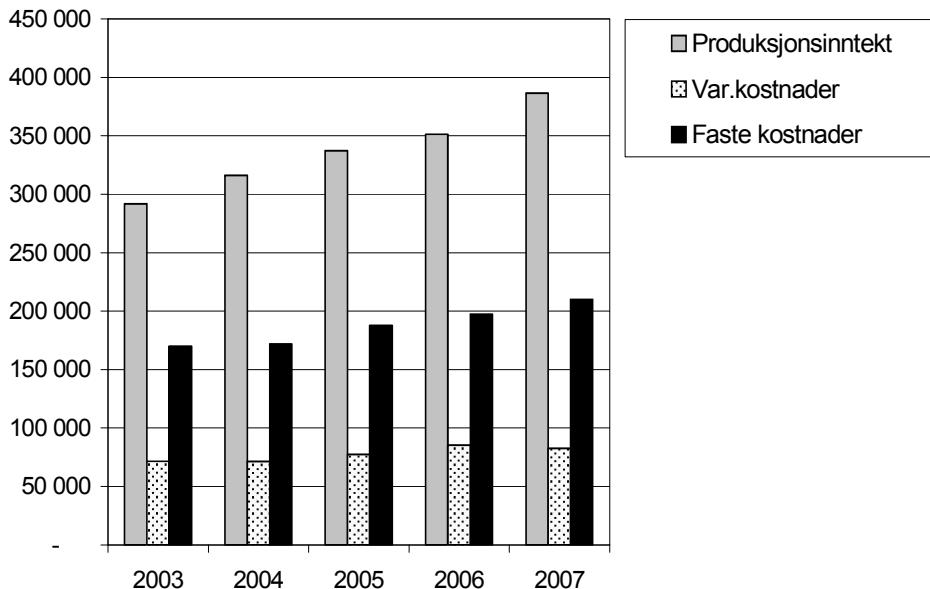
Tallene for kombinert kornproduksjon og svinehold kommer kun fra Østlandets flatbygder da denne driftsformen er lite utbredt blant driftsgranskingsbruka i andre bygder.

4.5 Sauehold

Sauehold er den driftsformen, sammen med kornbruk i andre bygder, som har lavest produksjonsinntekt og driftsoverskudd gjennom hele perioden. Gjennomsnittsbruket (av et materiale på 30 bruk) har i 2007 et jordbruksareal på 160 dekar og 101 vinterföra sau (3 mindre enn året før). Kjøttavdråtten per sau er 31 kg i 2007; omrent som i 2003. Lammetallet ligger stabilt på 1,5 lam per vinterföra sau. Beiteforhold og problemer med rovvilt kan være årsaken til at avdråtten ikke har økt, men NILF har ikke tapstall for deltagerbruka.

Produksjonsinntektene går opp og ned fra år til år, men fra kr 291 700 i 2003 stiger de til kr 386 500 i 2007, en økning på 32 prosent. Økningen følger av bedre priser, for lammekjøtt opp kr 4,60 i perioden, mens sauekjøttet har økt med snaut 50 øre. Ulla betyr stadig svært lite for overskuddet, men levert mengde har økt siste året til med 0,8 kg til 6,1 kg per vfs. Ullinntekten utgjør bare 5 prosent av produksjonsinntekten i 2007. Inntekter og kostnader på sauebruk er vist i figur 4.9.

Inntekt og kostnader sauhold

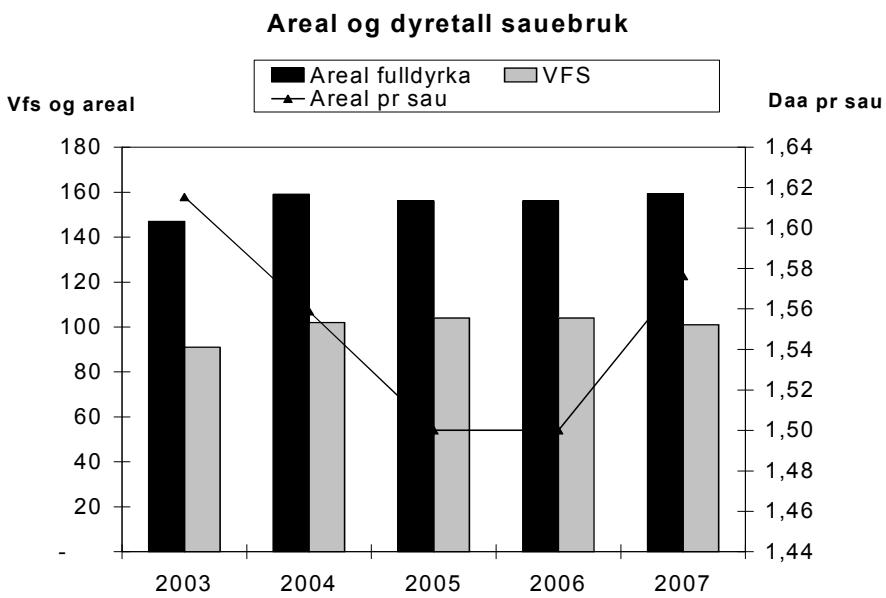
Figur 4.9 Inntekter og kostnader for sauhold, i 2007-kroner

Med økte priser på slakt har husdyrinntekten økt med 25 prosent, fra kr 118 300 i 2003 til kr 147 300 i 2007 målt i løpende kroner, og utgjør 38 prosent av total produksjonsinntekt. Tilskuddene har økt med 31 prosent fra 2003, fra kr 161 700 til kr 212 300. Husdyrtilskudd til sau har økt med kr 14 600 eller 37 prosent og de fylkesprioriterte tilskuddene bidrar med kr 15 600 mer enn i 2003 hvor ordningen ikke var startet. Sauebrukerne har også sett muligheten for å tjene mer på leiekjøring med egen maskinpark. Overskuddet fra denne kjøringa har dobla seg på fem år og utgjorde i 2007 kr 17 400 per bruk.

Variable kostnader har økt med 15 prosent i perioden, hovedsakelig som følge av prisstigning på driftsmidler. Økningen er på kr 10 900. Det største bidraget til økning kommer fra gjødselkjøp som har økt med 35 prosent. Avlingene ligger likevel bare på et moderat nivå selv om 2007 var det beste året i femårsperioden med 262 FEm per dekar, mot gjennomsnittlig 245 FEm.

Faste kostnader i sauholdet har økt fra kr 169 800 (løpende kroner) i 2003 til kr 210 000 i 2007. Økningen er på 24 prosent. Størst betydning har økningen i kostnader til leid arbeid og maskinleie. Den er på kr 11 900 og kr 5 900 henholdsvis, og utgjør en vekst på 44 og 67 prosent. Vedlikehold driftsbygg har økt med kr 5 700 (74 prosent). Kostnader til administrasjon utgjør nå 26 prosent av de faste kostnadene men har bare økt med 8 prosent i perioden. Netto mekaniseringskostnader per dekar ligger på kr 452, mens melkebruka i andre bygder har kr 573 på tross av 115 dekar større areal. Dette antyder at sauholderne er bevisste på å holde de faste kostnadene nede.

Overskuddet i sauholdet var kr 50 400 i 2003, og er kr 94 000 i 2007. Med slik «betalung for arbeidet» kan en ikke regne med at folk står i kø for å utvide sauholdet. Dessuten gir rovdyrproblemer i de østlige og nordlige østlandsområdene mange sauebrukere gode grunner for å slutte med sau. Derimot viser tallene for 2007 at noen av sauebruka har satset på forbedring av driftsbygget, mens investering i maskiner er negativ etter friske satsinger i 2003–2005. Arealet per sau har økt fra 2006, og skyldes en økning i arealet og færre dyr i 2007. Tallene er illustrert grafisk i figur 4.10.

Figur 4.10 Areal og sauetall på sauebruk. Andre bygder på Østlandet

Arbeidsbehovet på sauebruk er forholdsvis lavt sammenlignet med andre driftsformer. Det gir brukerfamiliene på sauebruka større muligheter til å skaffe seg lønnsinntekter eller andre næringsinntekter i tillegg til jordbruket. Dette har ført til at jordbruksoverskuddet har bidratt med en stadig mindre andel av nettoinntekten. Men i 2007 har økningen i inntektene ført til en endring oppover. I 2003 var jordbruksoverskuddet bare 13 prosent av nettoinntekten, mens det i 2007 utgjør 17 prosent. Sauebrukene har et ganske jevnt overskudd fra tilleggsnæringer i perioden, mens overskuddet fra andre næringer faller fra 8 prosent av nettoinntekten til 4 prosent. Bidraget fra lønnsinntekter betyr mest for økonomien på sauebruka. Kronebeløpet har steget jevnt i perioden, men utgjør i 2007 bare 63 prosent av nettoinntekten – 2 prosent lavere enn i 2003. Årsaken er økningen i overskuddet fra jordbruksoverskuddet.

Tallmaterialet for sauebruka kommer bare fra Østlandets andre bygder da det finnes få sauebruk på flatbygdene.

Stor variasjon mellom ulike sauebruk

Sjøl med bare 25 bruk i ei utplukka gruppe sauebruk med mer enn 50 sau, der brukeren ikke har over kr 50 000 i sjukepenger, finner vi betydelige forskjeller i inntekt, kostnader og overskudd. Bruka er sortert etter *driftsoverskudd per vinterfôra sau før avskrivninger*. Lav-gruppa er de 8 brukene med svakest overskudd, og Høy-gruppa de 8 brukene med best inntjening. Noen grunndata for disse brukene er vist i tabell 4.3.

Tabell 4.3 Oversikt over beste og svakeste gruppe i saueholdet

Grunnadata	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Vinterfora sau (vfs)	104	119
Slaktevekt per lam, kg	17,4	19,6
Grovforareal, dekar	118	201
Fødte lam per vfs	1,40	1,81
Inntekt per vinterfora sau (vfs.)	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Slakt og livdyr	1 186	1 674
Ull	146	217
Grovforsalg mm	69	110
Arealtilskudd	746	1 025
Husdyrtilstskudd	523	579
Sum inntekt per vfs.	2 671	3 605
Resultatmal	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Dekningsbidrag m/tilstkudd, per vfs, kroner	1 864	2 773
Driftsoverskudd før avskr per vfs, kroner	464	1 679
Avskrivninger per vfs, kroner	434	344
Driftsoverskudd, per vfs, kroner	30	1 33
Overskudd saueholdet, kroner	7 214	160 567

Inntektene per vfs. er kr 488 større i Høygruppa som følge av tyngre og flere lam og bedre pris per kg slakt før distriktstilstkudd. Den totale solgte slaktemengden per vfs. er snaut 22 kg i Lavgruppa mot 33 kg i Høy. Arealtilskuddet blir naturlig nok langt større i Høygruppa da brukta her har 1,7 dekar per vfs. til rådighet utenom beite, mens Lavgruppa disponerer 1,1 dekar per vfs.

De variable kostnadene per vfs. er ganske like, kr 807 i Lav-gruppa, mot 832 i Høy. Fordelingen er ganske lik på de forskjellige postene på tross av at lammetall og kjøttmengden er ganske ulik. Høy-gruppa har brukt noe mer kraftfør per vfs., mens Lav-gruppa har kjøpt inn noe mer anna før. Vi har ingen faktor som kan beskrive kvaliteten på utmarksbeitene.

Dekningsbidrag med tilskudd per vfs. ble kr 1 864 i Lav-gruppa mot kr 2 773 i Høygruppa. De faste kostnadene per vfs. viser langt mindre variasjon enn dette, kr 1 399 i Lav-gruppa og kr 1 094 i Høy-gruppa. Det gjør at resultatene blir omtrent like forskjellig som inntektene per vfs.

4.6 Kjøttfe

Opphør av melkeproduksjon kombinert med god tilgang på halm og/eller beiter, har lagt grunnlaget for økt satsing på storfekjøtt på mange bruk. Driftsstatistikken begynner å fange opp dette, slik at vi nå kan vise tall fra 35 bruk med kjøttfe, 16 fra Østlandet, 8 fra Ager/Vestlandet, og 11 bruk fra Trøndelag og Nord-Norge. (Driftsformen «storfeslakt» inneholder 47 bruk, men det inkluderer bruk med ingen eller veldig få kyr.) Bare noen av disse brukene har litt korn og inntekter og kostnader fra kornet er tatt med i tallene. I gjennomsnitt er det bare 4 dekar korn på disse brukene. Alle brukene har minst 5 ammekyr, men et varierende antall ungdyr per ammeku. Denne enheten «ammeku med ungdyr» kaller vi for en *kuenhet*. Hanndyra krever mer arbeid i en slik besetning fra de er kjønnsmessig modne. Derfor vil nok noen brukere selge oksekalvene på ett eller annet tidspunkt for å forenkle drifta. Derfor vil antall dyr per kuenhet variere noe fra bruk til bruk.

De 35 brukene er gruppert etter *overskudd per kuenhet før avskrivninger*, og de 11 brukene med lavest overskudd utgjør Lav-gruppa, mens de 11 brukene med høyest overskudd per kuenhet blir Høy-gruppa. Vi har fjerna bruk der brukeren har fått mer enn kr 50 000 i sjukepenger da vi regner med at det ikke kan bli optimal drift under slike forhold.

Bruken driver med livdyrsalg i varierende grad. Vi har derfor sett på prisen per solgt livdyr og på prisen på innkjøpte livdyr. Dette kan fortelle noe om hvorfor overskuddet er blitt som det er blitt. Produksjon utenom storfekjøtt er så liten at virkningen på tallene er ubetydelig. Noen grunndata er tatt med i tabell 4.4.

Tabell 4.4 **Oversikt over beste og svakeste gruppe med storfekjøttproduksjon**

Grunndata	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Antall kuenheter	18,4	23,7
Slaktevekt okser-kviger, kg	293	302
Grovforareal, dekar	231	361
Distriktstillegg per kg, kr	3,53	4,35
Inntekt per kuenhet kjøttfe	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Slakteinntekt	8 645	15 508
Livdyrsalg mm	3 642	1 946
Planteinntekt mm	1 591	1 237
Arealtilskudd	5 464	7 327
Husdyrtilstskudd m/driftstillegg	5 879	6 075
Sum inntekt per kuenhet	25 220	32 093
Variable kostnader per kuenhet	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Kraftfor	2 517	2 274
Annet for	1 825	778
Kjøpt livdyr	1 098	1 637
Dyrlege, medisin	392	318
Forbruksartikler	1 163	1 526
Gjødsel, kalk, frø	2 031	2 750
Syre og plantevern	392	154
Sum variable kostnader per kuenhet	9 418	9 437

Tabell 4.4 fortsetter Oversikt over beste og svakeste gruppe med storfekjøttproduksjon

Faste kostnader per kuenhet	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Maskiner, vedlikehold, drivstoff og leie	6 914	4 175
Driftsbygg vedlikehold	1 987	766
Jord, grøfter, vannanlegg	692	139
Leid arbeid netto	1 265	275
Jordleie	309	1 112
Forsikring og strøm	2 024	2 035
Administrasjon	2 149	2 453
Sum faste kostnader per kuenhet	15 341	10 955
Resultatmal per kuenhet kjøttfe, kroner	Lav-gruppa	Høy-gruppa
Dekningsbidrag m/tiskudd, per kuenhet	15 800	22 660
Driftsoverskudd før avskrivning, per kuenhet	460	11 700
Avskrivninger, kr per kuenhet	4 096	2 800
Driftsoverskudd per kuenhet,	-3 950	8 900
Driftsoverskudd i alt kjøttfe	-72 600	210 000

Slakteinntektene viser klar forskjell mellom gruppene, og årsaken er 245 kg slakt per kuenhet i Lavgruppa, mot 341 kg i Høy-gruppa. Snittprisen på kjøttet er også bedre i Høy-gruppa, kr 39,47 per kg eller kr 3,55 mer utenom distriktstillegg. Hver kuenhet har hatt ca. 4 000 FEm med eget grovfôr (utenom halm) i Lav-gruppa mens de andre har hatt 4 500 FEm. Denne forskjellen kan forklare hvorfor kostnaden til kraftfôr er omtrent lik på tross av større slaktemengde i Høy-gruppa. Noen få av brukar har som nevnt hatt litt kornproduksjon, men disse brukar finner vi både i Lav- og Høygruppa, så det skaper liten forskjell mellom gruppene.

Livdyrsalget er høyere i Lav-gruppa, men prisen de har oppnådd på livdyra er lavere enn i Høy-gruppa, kr 8 725 per dyr i Lav-gruppa mot kr 11 373 i Høy-gruppa. Når Lavgruppa får mindre tilskudd til husdyr, skyldes det at dyretallet er lavere: hver ammeku har 1,5 ungdyr med seg i Lav-gruppa, mens Høy-gruppas kyr har 1,9 ungdyr. Det drar opp dyretilskuddene.

De variable kostnadene i sum er helt like per kuenhet. Forskjeller kan finnes på innkjøp av Annet fôr, som blir alle andre forslag enn kraftfôr. Den er drøyt kr 1 000 større i Lavgruppa. Livdyrkjøpet er kr 500 mer i Høy-gruppa, mens gjødselkostnaden er 35 prosent større i Høy-gruppa, trolig på grunn av litt mer kornareal her. Dette bidrar nok også til at kraftfôrkostnaden er lavere her på tross av høyere kjøttmengde.

De faste kostnadene er langt mer ulike enn de variable. Maskinkostnadene er største forbrukspost i denne kostnadsdelen. Her bruker Lav-gruppa 66 prosent mer enn Høygruppa; vedlikehold av driftsbygg er under halvdelen i Høy-gruppa, men bruk av leid arbeid bare er en femtedel i Høy-gruppa. For postene Jordleie og Administrasjon ligger Høy-gruppa høyest, men bare med småbeløp. I sum bruker Lav-gruppa ca. kr 5 000 mer per ku i løpende faste kostnader. Målt i prosent bruker Høy-gruppa bare 66 prosent av Lav-gruppa per kuenhet.

Resultatmål for kjøttfe i Sør-Norge er samla i neste tabell, sammen med tall for avskrivninger. Den viser at dekningsbidraget per kuenhet i Lav-gruppa bare er 70 prosent av Høy-gruppa. Når de løpende faste kostnadene er trukket i fra, sitter Lav-gruppa igjen med bare kr 462 per kuenhet, mens Høy-gruppa har kr 11 700. Avskrivningene i Lavgruppa er som de løpende faste kostnadene, en del større enn i Høy-gruppa. Avskrivninger til maskiner ligger kr 700 over, og til driftsbygg kr 850 over Høy-gruppas tall.

Følgene av det er at overskudd per kuenhet blir negativt i Lav-gruppa, kr -3 950, mens Høy-gruppa sitter igjen med kr 8 900. I sum for hele kjøttfedrifa har Lav-gruppa tapt kr 72 600 mens Høy-gruppa sitter igjen med kr 210 000.

Det er vanskelig å sette fingeren på akkurat hvorfor det blir så stor forskjell mellom disse to gruppene. Antagelig er Lav-gruppas kjøttfeproduksjon under oppbygging. Høye priser på livdyr kan tyde på det: Lav-gruppas livdyr kostet i snitt kr 15 600 mens Høy-gruppa nøyde seg med kr 11 800. Uansett er grovförgrunnlaget for produksjonen klart bedre i Høy-gruppa: 500 FEm mer av eget grovför per kuenhet bidrar positivt.

4.7 Sammenligning av driftsformer

Lønnsomheten i jordbruksformen kan variere mye fra år til år, men varierer også mellom de ulike driftsformene. Tabell 4.5 er en direkte sammenligning av gjennomsnittlig driftsoverskudd for de ulike driftsformene på Østlandet i perioden 2003–2007. Tabellen viser at det tilsynelatende er svært store forskjeller i lønnsomheten til de ulike driftsformene (se kolonnen for prosent av gjennomsnittlig driftsoverskudd).

Driftsformen sau gir et driftsoverskudd som er en snau femtedel av driftsoverskuddet for korn og melk, mens ren kornproduksjon bare oppnår drøyt halvparten av gjennomsnittlig overskudd. Her må vi huske at størrelsen på produksjonene er langt fra lik, slik at behovet for arbeidskraft er forskjellig. Det kommer fram i tabell 4.6. Der kommer det også fram at betalingen for årsverket ikke blir fullt så ulik som tabell 4.5 antyder.

Tabell 4.5 Gjennomsnittlig driftsoverskudd 2003–2007 fordelt på driftsform i løpende priser

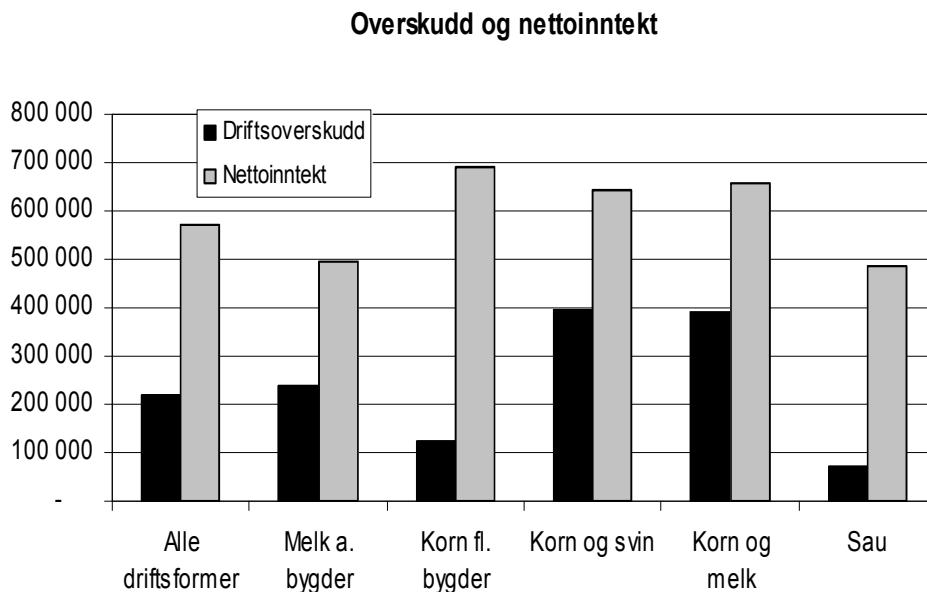
Driftsform	Snitt 2003–2007	% av gjennomsnitt
Alle	217 300	100
Melk, andre bygder	238 500	110
Korn, flatbygder	124 400	57
Korn og melk, flatbygder	389 600	133
Korn og svin, flatbygder	394 800	182
Sau, andre bygder	71 700	33

En driftsform som krever relativt lavt arbeidsforbruk, gir brukerfamilien større muligheter til å skaffe seg inntekt fra lønnsarbeid eller andre næringer. Størrelsen på nettoinntekten til brukerfamilien kan dermed variere etter et helt annet mønster fra driftsform til driftsform enn det mønsteret som driftsoverskuddet fra jordbruksformen viser.

Tabell 4.6 Arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for de ulike driftsformene, Østlandet (2007)

Driftsform	Arbeidsforbruk (timer jordbruk)	Vederlag per årsverk (kroner)
Alle	2 496	198 700
Melk, andre bygder	3 408	182 700
Korn, flatbygder	901	178 000
Korn og melk	3 920	267 000
Korn og svin	2 924	335 200
Sau, andre bygder	2 175	105 000

I figur 4.11 har vi satt det gjennomsnittlige driftsoverskuddet fra jordbruksopptaket i løpende priser opp mot nettoinntekten til brukerfamilien for hele perioden 2003 til 2007. Det er verd å merke seg at nettoinntekten varierer med ca. kr 200 000 fra sau til korn.

Figur 4.11 Gjennomsnittlig driftsoverskudd jordbruk og nettoinntekt 2003–2007

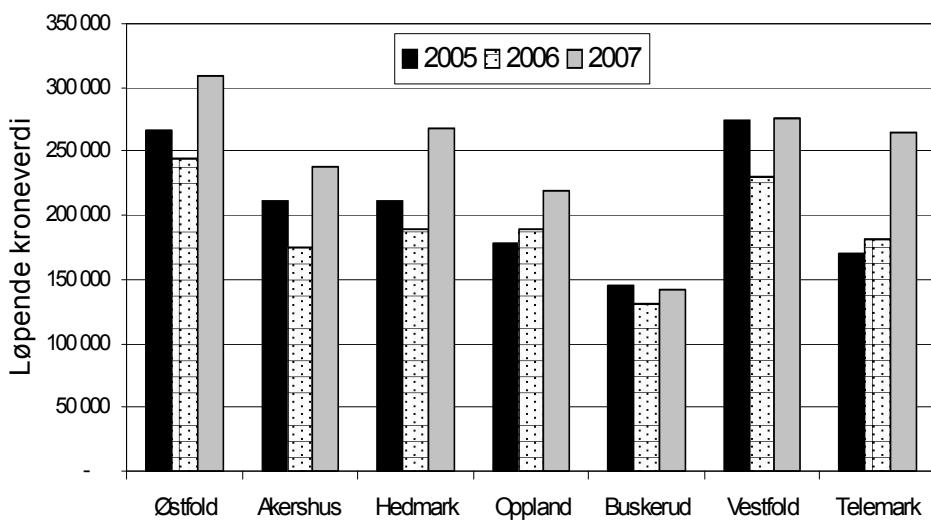
Figur 4.11 antyder at brukerfamiliene på bruk med sauehold kommer dårligst ut i nettoinntekt, men bare litt etter melkebruk i andre bygder. Driftsformene med korn har avgjort best nettoinntekt, og tallene viser at bruket på flatbygdene ligger ca. kr 150 000 over bruket i Andre bygder. Når kornbruka kommer så høyt i nettoinntekt, henger det sammen med at de på grunn av lavere arbeidsbehov i jordbruksopptaket, kan hente vesentlig mer lønnsinntekt enn de andre. Driftsoverskudd jordbruk varierer sterkt mellom variantene. De reine kornbruka har en lønnsinntekt i gjennomsnitt på kr 462 400. Kombinasjonen korn-svin har lønnsinntekter på bare 63 prosent av dette, mens korn-melk-bruka bare har 36 prosent av kornbrukas lønnsinntekter.

4.8 Sammenligning av fylkene

Det er ikke faglig forsvarlig å sammenligne gjennomsnittstall for ulike driftsformer og størrelsesgrupper i hvert fylke, da kombinasjonen av produksjoner og bruksstørrelser vil avhenge mer av vårt utvalg av bruk (som ikke nødvendigvis er representativt på fylkesnivå) enn av den faktiske fordelingen. NILF har lagt vekt på at utvalget av bruk skal være representativt for flatbygdene og for andre bygder på Østlandet, men har ikke lagt stor vekt på at utvalget i hvert enkelt fylke skal være representativt. Derimot kan vi sammenligne noen viktige resultater for hvert fylke så lenge vi tar hensyn til de forholdene som er ulike for hvert fylke.

Figur 4.12 viser det gjennomsnittlige driftsoverskuddet fra jordbruksopptaket for hvert av de tre siste årene i de aktuelle fylkene. Disse tallene er imidlertid sterkt preget av hvilke produksjoner og gardsstørrelser som dominerer i det enkelte fylket. Avlings- og prisvariasjoner vil også slå ut, særlig i plantedominerte fylker som Vestfold og Østfold.

Driftsoverskudd jordbruk

Figur 4.12 Driftsoverskudd jordbruk for hvert fylke for årene 2005–2007

Jordressursene er ulike i fylkene, noe vi kan forklare ut fra topografi og geografiske forhold. I tillegg er fordelingen av de ulike produksjonsformene mellom fylkene preget av historiens gang. Kornproduksjonen tok over for husdyra i de beste jordbruksområdene allerede fra 60-tallet, og innstrammingene i kornøkonomien slår ut på driftsoverskudd jordbruk i disse fylkene. Derimot kan bidrag fra potetbruk trekke opp inntektene, noe de ikke gjorde spesielt i 2007.

Økningen av jordleie forsetter over hele landet, men arealet som leies inn er ulikt i fylkene. Tabell 4.7 viser gjennomsnittlig jordbruksareal i fylkene i 2007 samt andelen som er leid i dekar og prosent av totalareal. Avlingen per dekar er også tatt med.

Tabell 4.7 Arealer i dekar per bruk, leid areal i prosent, og avlingsniva i fylkene 2007

Fylke	Jordbruksareal	Herav leid areal, daa	Leid areal I prosent	Avling i FEm/daa
Østfold	433	162	37 %	423
Akershus	420	101	24 %	416
Hedmark	304	86	28 %	398
Oppland	268	82	31 %	337
Buskerud	280	89	32 %	306
Vestfold	345	156	45 %	386
Telemark	254	160	63 %	334

Kolonnen til høyre i tabell 4.7 viser avlingen i FEm per dekar i gjennomsnitt for alle vekster på bruken. Tallene sier noe om variasjonen i de naturgitte forholdene, men avlingene påvirkes også av været, brukernes interesse og av produksjonsmiljøet. Økt fokus på grovførkvaliteten kan føre til en viss avlingsnedgang i melkeproduksjonen. Når av-

dråtten nå øker mer enn før, vil behovet for bedre grovfôr få økt oppmerksomhet. Her bidrar også nye normer for forbehold for drøvtyggere til å øke kravene til kvalitet.

For bedre å forstå bakgrunnen for variasjonen i driftsoverskuddet i fylkene, kan det være nyttig å ha for øyet hvordan de ulike driftsformene fordeler seg på fylkene. I tabell 4.8 er dette vist med hovedformene.

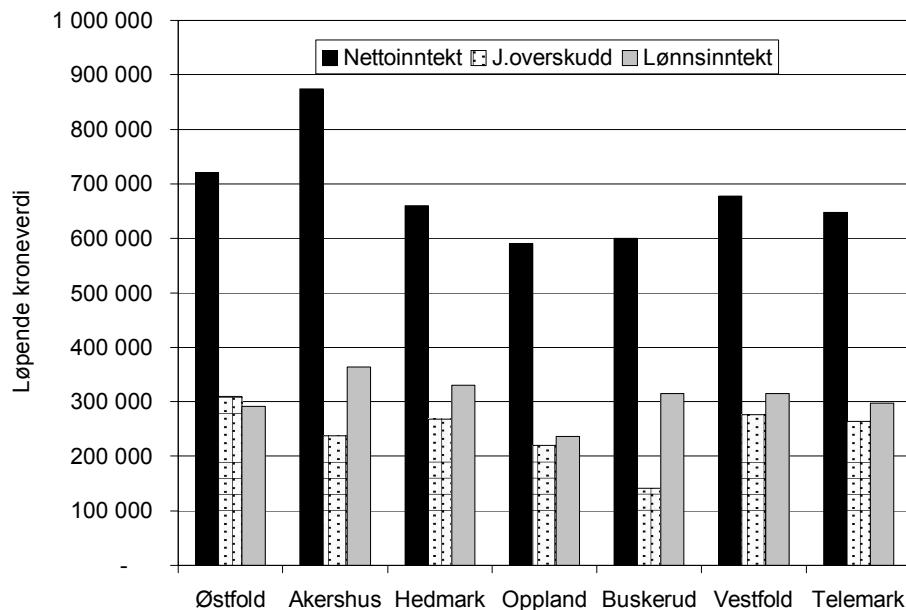
Tabell 4.8 Fylkesvis fordeling av bruk med ulike driftsformer 2007

Fylke	Melk	Korn	Korn-melk	Korn-svin	Sau	Andre
Østfold	8	19	4	10	0	16
Akershus	3	16	5	3	0	5
Hedmark	24	12	5	6	14	17
Oppland	28	6	0	0	8	25
Buskerud	17	15	2	1	4	16
Vestfold	5	11	2	7	0	12
Telemark	9	2	1	2	4	6

I tillegg til disse driftsformene, er det mange bruk med andre varianter av korn og husdyr eller flere husdyrsLAG, samt bruk med bare planteproduksjon. Det økte forbruket av fjørfekkjøtt har ført til at flere bruk kombinerer framføring av kylling med korndrift. For 2007 finner vi 4 slike bruk i Østfold, 3 i Hedmark, og 5 i Vestfold. Svak økonomi i kornproduksjonen gjør at mer og mer av eggproduksjonen også flyttes til kornbruk. For hele Østlandet er det 7 slike bruk i 2007 fordelt over alle fylker unntatt Vestfold, mens vi bare finner tre rene eggbruk uten korn i tallmaterialet fra driftsgranskningene.

I figur 4.13 har vi tatt med tall for Nettoinntekt, driftsoverskudd jordbruk og lønnsinntekter i fylkene for 2007. Tallene viser at de mest Oslo-nære fylkene har den høyeste nettoinntekten, mens de fjerneste ligger lavest. Denne sammenhengen finner vi delvis igjen for lønnsinntekter, der særlig Oppland og Telemark ligger lavt. Jordbruksoverskuddet ser ut for å variere mer tilfeldig. Det er lavest i Buskerud og høyest i Østfold.

Jordbruksoverskudd, lønnsinntekt og nettoinntekt

Figur 4.13 Nettoinntekt, driftsoverskudd jordbruk og lønnsinntekt for hvert fylke 2007

Familiens arbeidsforbruk varierer mellom ulike brukstyper og størrelser. Etter hvert som bruka blir større, kan den økte arbeidsmengden dekkes ved økt mekanisering eller mer leid arbeid. Mange brukere er også flinke til å utnytte mulighetene for å arbeide smartere og mer effektivt. På den måten kan vederlaget til eget arbeid og egenkapital holdes oppe. Tabell 4.9 viser hvordan arbeidsforbruket i timer og vederlaget for arbeid og egenkapital varierer mellom fylkene.

Tabell 4.9 Arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital per arsverk i jordbruket 2007

Fylke	Arbeidsforbruk (timer)	Vederlag per arsverk (kroner)
Østfold	2 316	254 100
Akershus	2 188	206 800
Hedmark	2 713	200 500
Oppland	2 859	172 100
Buskerud	2 352	138 600
Vestfold	2 054	250 900
Telemark	2 638	204 400

Det er en klar økning siden 2006, som henger sammen med bedre overskudd fra jordbruket. Rentekostnadene økte i 2007 og det gjør at vederlaget ikke øker så mye som det ellers ville gjort på grunn av økende overskudd. Om vi ser alle bruka på Østlandet under ett, var vederlaget for arbeid og egenkapital i jordbruket kr 198 700 i 2007 mot kr 163 800 i 2006. Det er en økning på kr 34 900 eller 21 prosent. I forhold til gjennomsnittet for 2007 ligger Buskerud kr 60 000 under, Oppland kr 26 600 under, mens Akershus, Hedmark og Telemark ligger like over dette snittet. Bare Østfold og Vestfold skiller seg ut ved å ligge mer enn kr 50 000 over snittet.

5 Tabellsamling 2003–2007

1. Landsdelstall, Østlandet, alle driftsformer.
2. Landsdelstall, Østlandets flatbygder, melkeproduksjon
3. Landsdelstall, Østlandet, «Andre bygder» melkeproduksjon
4. Landsdelstall, Østlandet, kornproduksjon og melk
5. Landsdelstall, Østlandet, flatbygder, kombinert kornproduksjon og svinehold
6. Landsdelstall, Østlandet, andre bygder, sauehold.
7. Landsdelstall, Østlandets flatbygder, kornproduksjon
8. Landsdelstall, Østlandet, «andre bygder», kornproduksjon
9. Fylkestall, Østfold, alle driftsformer.
10. Fylkestall, Akershus, alle driftsformer.
11. Fylkestall, Hedmark, alle driftsformer.
12. Fylkestall, Oppland, alle driftsformer.
13. Fylkestall, Buskerud, alle driftsformer.
14. Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer.
15. Fylkestall, Telemark, alle driftsformer.

Tabellsamlinga inneholder tabeller med tall fra driftsgranskningene for de siste fem årene. Det er presentert gjennomsnittstall for hele landsdelen, for driftsformer i underområder og for hvert enkelt fylke (med unntak av Oslo). Tabellene er nummerert fortløpende, og hver tabell består av seks deler, fordelt på tre sider.

- Del a, produksjonstekniske data og oppnådde priser
- Del b, nettoinvesteringer
- Del c, produksjonsinntekter per bruk
- Del d, kostnader per bruk
- Del e, resultatregning
- Del f, balanse og arbeidskapital

Hver deltabell inneholder ikke de samme postene for hver driftsform eller for hvert fylke. Kun de mest relevante postene er tatt med, slik at for eksempel i tabellen for kornproduksjon er inntekter fra korn spesifisert på flere ulike poster, mens inntekter fra alle typer husdyrhold er summert i kun en post.

Østlandet, alle bruk

Tabell 1a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	358	368	362	356	350
Brukers alder	49	49	49	49	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	174,8	174,9	172,5	174,3	173,6
Grovfôr, daa	123,0	125,1	129,6	134,4	140,7
Annet areal, daa	9,4	12,7	11,9	12,4	11,3
Jordbruksareal, daa	307,2	312,7	314,0	321,1	325,6
- herav leid areal, daa	90,1	95,3	101,4	107,7	111,7
Korn, FEm pr daa ¹⁾	419	472	431	382	415
Grovfôr, FEm pr daa	359	346	336	332	342
Jordbruksareal, FEm pr daa	396	415	389	363	384
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	7,5	6,9	6,8	6,6	6,7
Kumelk, liter omsatt	43 088	40 329	40 296	39 485	41 395
Melkekvote	43 767	40 932	41 345	41 038	41 950
Produsert melk pr årsku, kg	6 465	6 629	6 761	6 745	6 839
Storfekjøtt, kg omsatt	2 338	2 288	2 368	2 364	2 174
Antall avlsgriser	3,9	3,2	3,1	3,5	3,6
Salgbare smågriser	76	72	76	79	81
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	4 505	4 229	4 424	4 583	4 026
Antall vinterfôra sauer (vfs)	9	12	13	14	13
Kg kjøtt pr vfs	31	31	31	29	31
Ull, kg omsatt pr vfs	5,2	5,7	5,2	5,0	5,8
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1769	1707	1661	1677	1636
Ektefelle	355	349	336	324	323
Barn under 17 år	27	18	13	18	16
Sum familie	2151	2074	2010	2019	1975
Leid arbeid, betalt	425	442	423	410	417
Leid arbeid, ubetalt	117	95	96	91	104
Sum timer i jordbruket	2693	2611	2529	2520	2496
Sum timer i skogbruket	51	61	51	41	48
Sum timer i tilleggsnærings	136	150	154	156	153
Familiens arbeid på nyanlegg	13	29	27	30	27
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1276	1353	1388	1451	1542
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,90	1,84	1,79	1,79	1,81
Havre, kr pr kg	1,69	1,59	1,55	1,57	1,61
Kumelk, ekskl. driftstillegg, kr pr l	3,48	3,47	3,55	3,55	3,84
Kukkjøtt, kr pr kg	26,46	28,45	29,25	29,68	31,66
Annet storfekjøtt, kr pr kg	31,86	34,10	34,75	35,99	37,89
Smågris for salg, kr pr stk.	818	706	708	686	851
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,56	20,53	20,38	20,57	22,21
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	30,62	28,87	26,72	29,60	34,15
Ull, kr pr kg	33,65	31,58	31,62	32,28	32,55

Tabell 1b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	4 687	5 372	9 665	4 536	2 465
Driftsbygninger	16 403	27 130	39 828	13 070	6 589
Maskiner og redskap	8 869	1 882	13 451	12 028	17 744
Melkekvote (ku og geit)	3 913	2 594	6 657	2 937	3 722
Sum nettoinvesteringer	33 872	36 978	69 601	32 571	30 520

1) Inkl. høstet halm

Østlandet, alle bruk

Tabell 1c. Produksjonsinntekter per bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Korn	149 355	160 709	143 254	129256	141929
Andre planteprodukter	46 275	59 804	50 181	55338	47727
Planteprodukter i alt	195 630	220 513	193 435	184 594	189 656
Storfø, mjølk	149 978	140 094	143 153	140043	158881
Storfø, livdyr	9 726	10 203	10 905	10585	9298
Kuslakt	25 717	23 291	25 941	27606	32114
Annet storfeslakt	49 895	47 357	56 606	49380	58520
Smågriser	30 553	24 119	28 407	28032	38193
Slaktegriser	99 407	83 240	92 013	89610	95335
Avlsgriser	15 582	8 563	7 887	7149	9297
Sauer, livdyr og slakt	9 337	11 651	12 055	14673	16240
Ull	1 741	1 961	2 348	2209	2327
Fjørfe, egg og slakt	64 723	68 891	72 439	88152	112615
Andre inntekter, husdyrholdet	5 262	3 465	4 201	8175	5757
Husdyrprodukt i alt	461 921	422 835	455 955	465 614	538 577
Arealtilskudd, grovfôr	38 980	39 063	16 328	16411	16876
Arealtilskudd, korn	46 226	50 340	18 286	21459	21677
Kulturlandskapstilskudd			60 141	58288	62937
Produksjonstillegg, husdyr	52 369	51 393	47 697	47372	48655
Driftstillegg, grunntilsk., distrikstilsk.	47 972	45 322	43 418	44111	44662
Refunderte avløserutgifter	29 113	29 235	30 899	31251	32108
Andre tilskudd	19 254	21 147	19 871	24037	30133
Bunnfradrag	-5 849	-6 046	-5 467	-5002	-5117
Tilskudd i alt	228 065	230 454	231 173	237 927	251 931
Leieinntekter, traktor og redskap	13 198	13 322	14 014	15079	17338
Andre inntekter	7 715	6 774	5 108	6502	6919
Produksjonsinntekter i alt	906 529	893 898	899 685	909 716	1 004 421

Tabell 1d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfôr	163 773	148 732	153 228	161 227	174 385
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	7 959	7 295	7 115	9 137	7 742
Såvarer	18 819	18 575	19 199	19 283	18 420
Handelsgjødsel og kalk	35 148	34 055	37 627	39 001	41 306
Plantevernmidler	12 596	13 739	12 689	12 099	13 447
Konserveringsmidler	3 618	3 517	3 434	3 062	3 439
Andre forbruksartikler m.v.	33 302	34 147	33 928	36 532	39 343
Kjøp av dyr	54 074	41 287	47 863	45 818	49 944
Sum variable kostnader	329 289	301 347	315 083	326 159	348 026
Leid arbeid	57 693	60 444	58 785	58 532	61 988
Drivstoff	17 140	18 487	20 785	23 756	23 627
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	6 471	6 917	7 803	6 662	8 149
Vedl.h. driftsbygninger	22 446	20 515	23 051	24 438	25 054
Vedl.h. traktor og maskiner	43 031	45 523	44 518	43 092	45 484
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 293	2 153	1 990	1 899	1 808
Avskr. driftsbygninger	37 915	38 856	41 566	44 465	45 819
Avskr. traktor og maskiner	45 389	45 334	43 956	44 540	45 100
Maskinleie og leie av dyr	24 458	31 182	36 167	38 990	44 019
Andre faste kostnader	97 551	99 569	100 723	105 981	111 815
Sum faste kostnader	354 387	368 980	379 344	392 355	412 863
Kostnader i alt	683 676	670 327	694 427	718 514	760 889
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,12	1,07	1,04	1,23	1,27
Netto mekaniseringskostnader pr daa	419	445	435	445	487

Østlandet, alle bruk

Tabell 1e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	222 853	223 571	205 258	191 202	243 532
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	75 817	61 986	47 979	67 422	87 591
Familiens arbeidsfortjeneste	147 036	161 585	157 279	123 780	155 941
Familiens arbeidsfortj. pr årsverk	119 613	137 448	137 787	108 234	138 389
Lønnsevne	204 729	222 029	216 064	182 312	217 929
Lønnsevne pr. time	76,02	85,04	85,43	72,35	87,31
Vederlag til arb. og egenkap. pr årv.	169 777	182 815	176 157	163 840	198 684
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årv.	154 659	168 655	160 039	144 496	183 525
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	222 853	223 571	205 258	191 202	243 532
Driftsoverskudd, skogbruk	15 482	21 899	22 907	23 632	34 410
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	33 672	36 592	42 864	43 177	53 300
Driftsoverskudd, andre næringer	19 825	23 382	22 048	29 272	37 173
Lønnsinntekt	220 087	235 425	250 120	273 377	302 460
Pensjoner og sykepenger	32 741	34 027	34 639	34 318	37 228
Gevinst/utbytte verdipapir	12 218	10 532	20 625	6 660	12 826
Årlige erstatninger og lignende	4 341	6 261	2 759	4 012	3 175
Familiens arbeid på nyanlegg	1 888	4 138	3 907	4 365	3 984
Renteinntekter	13 034	5 980	6 367	8 537	16 767
- Renteutgifter	55 392	41 829	39 064	46 601	69 079
- Kårutgifter	8 733	9 039	7 040	7 002	7 995
Nettoinntekt	512 016	550 939	565 390	564 949	667 781
Privatforbruk ekskl. skatt	327 733	340 918	371 742	387 905	417 020
Betalte skatter	145 876	148 065	152 094	162 210	162 740

Tabell 1f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd	332 852	364 273	385 852	393 832	408 416
Andre krav	112 540	120 107	188 111	197 142	196 215
Omløpsmidler, jordbruk	207 712	198 346	188 688	179 981	195 065
Omløpsmidler, skogbruk	643	532	883	1 006	732
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	4 494	4 523	4 246	2 538	2 988
Omløpsmidler, andre næringer	133 977	143 258	130 225	149 547	182 754
Omløpsmidler i alt	792 218	831 039	898 005	924 046	986 170
Anleggsmidler, jordbruk	1 332 570	1 365 500	1 445 851	1 516 734	1 587 923
Anleggsmidler, skogbruk	184 991	217 831	210 170	213 028	222 070
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	73 518	88 886	102 908	117 001	120 176
Anleggsmidler, andre næringer	44 211	57 123	48 367	49 056	66 093
Privat hovedbygninger	459 664	481 473	508 302	546 161	583 376
Privat, annet	140 981	144 898	152 108	189 219	205 992
Anleggsmidler i alt	2 235 935	2 355 711	2 467 706	2 631 199	2 785 630
Eiendeler i alt	3 028 153	3 186 750	3 365 711	3 555 245	3 771 800
Eiendeler i jordbruket	1 540 282	1 563 846	1 634 539	1 696 715	1 782 988
Kortsiktig gjeld	294 708	285 759	309 126	285 113	294 061
Langsiktig gjeld	829 823	925 517	1 023 984	1 206 037	1 286 793
Gjeld i alt	1 124 531	1 211 276	1 333 110	1 491 150	1 580 854
Endring i året, kroner	34 746	25 104	115 634	90 357	47 461
Egenkapital	1 903 622	1 975 474	2 032 601	2 064 095	2 190 946
Egenkapitalprosent	63	62	60	58	58
Endring i året (sparing)	80 893	91 997	84 844	58 616	143 734
Arbeidskapital	497 510	545 280	588 879	638 933	692 109
Endring i året	62 413	59 783	50 929	51 048	101 465
1) Kalkulasjonsrente	5,0 %	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %

Østlandet Melkeproduksjon, flatbygder

Tabell 2a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	33	30	30	29	30
Brukers alder	46	50	51	50	51
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	67,4	71,9	69,9	71,2	71,0
Grovfôr, daa	243,7	241,5	236,5	255,4	271,1
Annet areal, daa	0,1	0,0	0,7	1,6	0,4
Jordbruksareal, daa	311,2	313,4	307,1	328,2	342,5
- herav leid areal, daa	118,3	114,5	96,8	115,0	130,9
Korn, FEm pr daa ¹⁾	381	454	428	305	363
Grovfôr, FEm pr daa	389	405	377	375	404
Jordbruksareal, FEm pr daa	387	416	388	360	395
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	20,2	20,9	19,7	20,2	21,6
Kumelk, liter omsatt	119 888	123 806	119 322	122 029	133 104
Melkekvote	119 737	121 843	121 596	125 455	137 160
Produsert melk pr årsku, kg	6 629	6 765	6 872	6 876	6 846
Storfekjøtt, kg omsatt	5 620	5 620	4 863	5 109	5 203
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 370	2 147	2 200	2 281	2 208
Ektefelle	378	522	392	368	342
Barn under 17 år	62	10	7	31	26
Sum familie	2 810	2 679	2 599	2 680	2 576
Leid arbeid, betalt	725	852	811	709	792
Leid arbeid, ubetalt	200	43	60	153	198
Sum timer i jordbruket	3 735	3 574	3 470	3 542	3 566
Sum timer i skogbruket	40	35	31	28	45
Sum timer i tilleggsnæring	128	114	72	112	142
Familiens arbeid på nyanlegg	27	33	12	0	42
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 064	835	784	881	1 113
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,83	1,73	1,80	1,82	1,81
Havre, kr pr kg	1,61	1,56	1,56	1,41	1,77
Kumelk, kr pr l	3,57	3,54	3,67	3,69	3,96
Kukjøtt, kr pr kg	27,28	28,58	29,21	30,18	32,29
Annet storfekjøtt, kr pr kg	32,83	34,03	33,92	35,96	38,65

Tabell 2b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	14 533	6 295	-1 316	7 301	-723
Driftsbygninger	-8 371	1 432	13 144	-5 992	6 625
Maskiner og redskap	28 167	-1 230	28 560	39 866	-6 234
Melkekvote (ku og geit)	11 697	8 529	7 880	10 594	10 395
Sum nettoinvesteringer	46 026	15 026	48 268	51 769	10 063

1) Inkl. nytlet halm

Østlandet melkeproduksjon, flatbygder

Tabell 2c. Produktionsinntekter pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Korn	44 335	54 627	42 008	32 479	34 049
Andre planteprodukter	17 699	12 035	8 908	21 359	18 782
Planteprodukter i alt	62 034	66 662	50 916	53 838	52 831
Storfte, melk	427 719	438 019	438 262	450 344	527 592
Storfte, livdyr	24 064	25 931	24 250	25 453	24 567
Kuslakt	55 815	66 943	61 152	80 970	95 305
Annet storfeslakt	124 862	94 751	104 087	93 108	134 596
Andre inntekter, husdyrholtet	13 970	13 647	1 944	376	1 188
Husdyrprodukt i alt	646 430	639 291	629 695	650 251	783 248
Arealtilskudd, grovfôr	59 448	60 980	18 276	18 295	19 759
Arealtilskudd, korn	18 674	22 527	7 864	8 556	10 114
Kulturlandskapstilskudd			58 603	55 729	66 002
Produksjonstillegg, husdyr	94 918	94 268	84 535	82 944	90 937
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktsstilskudd	81 189	77 939	73 730	73 837	75 645
Refunderte avløserutgifter	45 807	55 401	58 180	55 180	56 086
Andre tilskudd	21 632	18 031	24 973	26 211	37 389
Bunnfradrag	-6 000	-6 200	-5 500	-5 000	-5 167
Tilskudd i alt	315 668	322 946	320 661	315 752	350 765
Leieinntekter, traktor og redskap	20 251	15 373	10 721	19 308	22 516
Andre inntekter	6 770	7 589	3 231	3 855	3 092
Produksjonsinntekter i alt	1 051 153	1 051 861	1 015 224	1 043 004	1 212 452

Tabell 2d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfôr	177 886	155 715	152 156	151 779	181 628
Andre forkostnader inkl. beiteleie	18 953	21 698	15 673	17 989	17 008
Såvarer	16 222	15 265	16 769	17 875	17 100
Handelsgjødsel og kalk	30 596	32 966	30 298	32 817	32 404
Plantevernmidler	4 472	5 649	4 667	3 268	3 291
Konserveringsmidler	6 933	7 300	7 306	6 051	8 892
Andre forbruksartikler m.v.	51 003	60 846	57 700	62 810	73 857
Kjøp av dyr	27 701	20 058	8 802	12 733	29 827
Sum variable kostnader	333 766	319 497	293 371	305 322	364 007
Leid arbeid	102 996	120 829	109 214	100 277	120 961
Drivstoff	19 524	18 079	17 820	24 572	24 229
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	7 747	8 758	9 468	8 323	10 397
Vedl.h. driftsbygninger	31 363	25 737	30 579	32 161	35 795
Vedl.h. traktor og maskiner	58 258	54 990	47 174	48 278	61 728
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 209	1 795	2 083	2 049	1 998
Avskr. Driftsbygninger	47 007	42 847	45 579	52 019	52 702
Avskr. Traktor og maskiner	47 837	42 364	45 845	52 270	50 226
Maskinleie	43 036	46 431	40 096	51 773	67 729
Andre faste kostnader	118 325	117 819	115 011	126 494	120 729
Sum faste kostnader	478 302	479 649	462 869	498 216	546 494
Kostnader i alt	812 068	799 146	756 240	803 538	910 501
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,36	1,23	1,27	1,48	1,50
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,34	1,30	1,26	1,43	1,53
Netto mekaniseringskostnader pr daa	525	512	491	532	593

Østlandet, melkeproduksjon, Flatbygder

Tabell 2e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	239 085	252 715	258 984	239 466	301 951
- Renter av jordbruksaktiv ¹⁾	89 824	71 343	54 489	80 698	101 788
Familien arbeidsfortjeneste	149 261	181 372	204 495	158 768	200 163
Familien arbeidsfortjeneste pr årsverk	91 491	122 936	141 893	103 398	133 129
Lønnsevne	252 257	302 201	313 709	259 045	321 124
Lønnsevne pr. time	67,54	84,56	90,41	73,14	90,05
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årv.	149 056	175 931	177 502	158 981	196 303
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årv.	121 826	149 099	155 860	133 463	171 898
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	239 085	252 715	258 984	239 466	301 951
Driftsoverskudd, skogbruk	20 172	22 604	25 591	23 218	57 796
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	36 739	41 043	48 026	27 561	33 827
Driftsoverskudd, andre næringer	987	3 261	10 313	50 930	47 163
Lønnsinntekt	226 548	143 834	137 252	144 943	187 372
Pensjoner og sykepenger	45 240	51 851	60 334	43 249	51 411
Gevinst/utbytte verdipapir	6 499	5 028	9 935	4 409	12 183
Årlige erstatninger og lignende	1 905	9 679	1 562	16 965	6 547
Familien arbeid på nyanlegg	3 874	4 853	1 742		6 307
Renteinntekter	10 215	4 705	4 762	8 530	11 010
- Renteutgifter	63 623	49 717	55 538	59 290	76 153
- Kárutgifter	7 495	6 738	4 966	4 119	5 114
Nettoinntekt	520 146	483 118	497 997	495 862	634 300
Privatforbruk ekskl. skatt	364 710	338 109	305 063	364 010	395 976
Betalte skatter	155 715	128 079	125 205	140 764	158 515

Tabell 2f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd	291 443	210 760	256 810	244 672	269 385
Andre krav	112 790	142 788	149 982	295 185	325 559
Omløpsmidler, jordbruk	183 884	157 209	147 268	165 293	176 239
Omløpsmidler, skogbruk	1 373	533	0		
Omløpsmidler, tilleggsnæringer		33	0	212	1 277
Omløpsmidler, andre næringer	88 483	65 980	120 945	161 473	179 359
Omløpsmidler i alt	677 973	577 303	675 005	866 835	951 819
Anleggsmidler, jordbruk	1 640 797	1 633 718	1 693 375	1 885 173	1 888 998
Anleggsmidler, skogbruk	168 479	226 529	261 424	268 527	274 796
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	61 763	46 589	100 910	84 424	80 479
Anleggsmidler, andre næringer	38 895	35 833	56 627	67 820	65 072
Privat hovedbygninger	484 622	466 180	387 767	462 333	459 257
Privat, annet	156 056	120 938	134 101	141 782	156 970
Anleggsmidler i alt	2 550 612	2 529 787	2 634 204	2 910 059	2 925 572
Eiendeler i alt	3 228 585	3 107 090	3 309 209	3 776 894	3 877 391
Eiendeler i jordbruket	1 824 681	1 790 927	1 840 643	2 050 466	2 065 237
Kortsiktig gjeld	392 731	376 794	381 467	417 929	444 778
Langsiktig gjeld	1 068 232	1 160 048	1 265 990	1 402 273	1 299 376
Gjeld i alt	1 460 963	1 536 842	1 647 457	1 820 202	1 744 154
Endring i året, kroner	45 912	13 173	54 073	103 623	-36 191
Egenkapital	1 767 622	1 570 248	1 661 752	1 956 692	2 133 237
Egenkapitalprosent	55	51	50	52	55
Endring i året (sparing)	76 033	50 397	167 627	40 459	184 485
Arbeidskapital	285 242	200 509	293 538	448 906	507 041
Endring i året	85 331	53 990	82 948	13 154	100 020

1) Kalkulasjonsrente

Østlandet Melkeproduksjon, andre bygder

Tabell 3a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	72	77	76	71	64
Brukers alder	49	49	49	49	49
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	4,7	5,5	3,1	8,2	10,9
Grovfôr, daa	213,0	219,9	231,5	247,2	262,9
Annet areal, daa	0,7	1,8	1,4	0,8	1,0
Jordbruksareal, daa	218,4	227,2	236,0	256,2	274,8
- herav leid areal, daa	73,7	73,1	76,0	89,4	99,8
Korn, FEm pr daa ¹⁾	295	339	334	325	279
Grovfôr, FEm pr daa	344	343	334	330	338
Jordbruksareal, FEm pr daa	343	343	335	330	335
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	14,9	15,0	15,0	15,8	17,2
Kumelk, liter omsatt	82 945	84 530	85 748	90 749	101 835
Melkekvote	81 985	84 159	85 255	92 689	100 219
Produsert melk pr årsku, kg	6 279	6 498	6 526	6 513	6 599
Storfekjøtt, kg omsatt	3 600	3 851	3 937	4 107	4 029
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 123	2 064	2 002	2 134	2 204
Ektefelle	621	594	571	523	488
Barn under 17 år	44	29	27	25	17
Sum familie	2 788	2 687	2 600	2 682	2 709
Leid arbeid, betalt	483	512	482	488	524
Leid arbeid, ubetalt	175	152	186	139	175
Sum timer i jordbruket	3 446	3 351	3 268	3 309	3 408
Sum timer i skogbruket	51	55	42	41	39
Sum timer i tilleggsnæringer	128	109	96	110	129
Familiens arbeid på nyanlegg	7	18	54	43	29
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 098	1 165	1 183	1 154	1 258
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,64	1,60	1,49	1,49	1,60
Havre, kr pr kg	1,44	1,39	1,41	1,41	1,55
Kumelk, kr pr l	3,43	3,44	3,52	3,50	3,77
Kukkjøtt, kr pr kg	26,03	28,18	29,11	29,12	30,96
Annet storfekjøtt, kr pr kg	31,11	33,65	34,16	35,55	36,87

Tabell 3b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	1 390	460	2 968	3 582	293
Driftsbygninger	6 915	21 788	27 440	35 728	7 807
Maskiner og redskap	3 675	581	10 366	16 323	34 123
Melkekvote (ku og geit)	10 211	7 237	22 108	7 391	14 984
Sum nettoinvesteringer	22 191	30 066	62 882	63 024	57 207

¹⁾ inkl. høstet halm

Østlandet, melkeproduksjon, andre bygder

Tabell 3c. Produktionsinntekter pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Korn	1 795	1 877	97	3 456	4 318
Andre planteprodukter	9 636	8 996	9 098	11 511	15 810
Planteprodukter i alt	11 431	10 873	9 195	14 967	20 128
Storfte, melk	284 738	290 731	301 850	317 394	384 160
Storfte, livdyr	13 447	15 300	14 700	17 608	15 038
Kuslakt	41 203	44 109	47 722	48 772	61 308
Annet storfeslakt	68 758	73 288	93 048	84 083	100 579
Andre inntekter, husdyrholdet	3 434	5 122	6 383	8 550	3 384
Husdyrprodukt i alt	411 580	428 550	463 703	476 407	564 469
Arealtilskudd grovfôr	77 052	76 622	36 791	36 140	37 576
Arealtilskudd korn	1 599	1 651	554	1 256	1 674
Kulturlandskapstilskudd			41 842	45 301	52 628
Produksjonstillegg, husdyr	68 818	72 660	66 774	68 152	70 820
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	108 649	108 075	103 146	104 902	111 253
Refunderte avløserutgifter	48 525	48 575	49 521	51 085	55 207
Andre tilskudd	14 561	16 399	18 842	25 026	32 854
Bunnfradrag	-6 000	-6 000	-5 500	-5 070	-5 352
Tilskudd i alt	313 204	317 982	311 970	326 792	356 660
Leieinntekter, traktor og redskap	10 287	8 371	9 967	9 635	13 067
Andre inntekter	1 009	1 403	213	3 641	390
Produksjonsinntekter i alt	747 511	767 179	795 048	831 442	954 714

Tabell 3d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfôr	117 439	115 505	116 161	123 969	135 239
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	13 958	10 421	9 081	12 135	13 140
Såvarer	4 671	4 262	5 346	5 813	6 214
Handelsgjødsel og kalk	17 654	18 773	22 570	25 555	28 979
Plantevernmidler	941	942	935	1 336	1 178
Konserveringsmidler	6 385	6 875	6 571	5 882	6 655
Andre forbruksartikler m.v.	39 792	41 189	42 291	46 440	51 590
Kjøp av dyr	12 305	9 062	14 981	16 826	17 458
Sum variable kostnader	213 145	207 029	217 936	237 956	260 453
Leid arbeid	67 504	68 826	69 016	71 253	80 967
Drivstoff	13 000	14 408	18 209	21 567	23 137
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 730	5 707	4 511	4 209	5 288
Vedl.h. driftsbygninger	24 797	26 074	29 558	32 579	33 686
Vedl.h. traktor og maskiner	37 995	36 867	44 016	39 797	47 920
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 612	1 235	1 236	1 225	1 244
Avskr. Driftsbygninger	31 517	33 012	35 345	37 558	40 752
Avskr. Traktor og maskiner	37 144	42 208	43 589	44 397	46 711
Maskinleie	13 577	17 985	18 111	23 308	35 450
Andre faste kostnader	80 803	79 819	82 634	95 665	95 351
Sum faste kostnader	312 679	326 141	346 225	371 558	410 506
Kostnader i alt	525 824	533 170	564 161	609 514	670 959
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,39	1,46	1,55	1,56	1,71
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,25	1,35	1,43	1,45	1,55
Netto mekaniseringskostnader pr daa	476	502	519	514	573

Østlandet, melkeproduksjon, andre bygder

Tabell 3e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	221 687	234 009	230 887	221 928	283 755
- Renter av jordbruksaktiv ¹⁾	59 161	49 226	39 666	56 339	78 832
Familien arbeidsfortjeneste	162 526	184 783	191 221	165 589	204 923
Familien arbeidsfortjeneste pr årsverk	101 202	120 086	126 634	108 299	131 097
Lønnsevne	230 030	253 609	260 237	236 842	285 890
Lønnsevne pr. time	66,75	75,68	79,63	71,58	83,89
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsverk.	150 467	155 638	158 312	151 586	182 725
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsverk.	132 961	138 979	139 996	131 207	164 128
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	221 687	234 009	230 887	221 928	283 755
Driftsoverskudd, skogbruk	8 316	5 180	10 097	14 356	8 994
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	27 430	22 703	19 357	18 369	30 293
Driftsoverskudd, andre næringer	7 344	10 078	20 563	20 174	33 105
Lønnsinntekt	164 000	182 305	184 085	209 175	234 659
Pensjoner og sykepenger	29 763	23 503	27 700	31 852	30 377
Gevinst/utbytte verdipapir	4 660	16 112	16 735	3 713	13 883
Årlige erstatninger og lignende	5 394	6 147	2 905	3 435	4 037
Familien arbeid på nyanlegg	1 018	2 485	7 438	6 055	4 305
Renteinntekter	11 810	5 396	5 749	6 594	21 132
- Renteutgifter	40 351	30 695	29 497	34 524	47 457
- Kårtutgifter	7 741	9 690	9 682	9 014	8 831
Nettoinntekt	433 330	467 533	486 337	492 113	608 252
Privatforbruk ekskl. skatt	289 355	312 241	332 200	359 338	367 702
Betalte skatter	123 057	130 077	119 578	130 425	129 058

Tabell 3f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd					
Kontanter og bankinnskudd	326 822	380 651	381 832	382 325	407 263
Andre krav	81 612	76 337	111 030	135 295	189 726
Omløpsmidler, jordbruk	112 136	117 879	124 047	122 334	143 327
Omløpsmidler, skogbruk	87	547	723	1 277	113
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	736	1 556	1 534	2 204	2 476
Omløpsmidler, andre næringer	135 927	227 643	174 487	182 948	196 276
Omløpsmidler i alt	657 320	804 613	793 653	826 383	939 181
Anleggsmidler, jordbruk	1 083 306	1 125 931	1 236 785	1 315 249	1 476 372
Anleggsmidler, skogbruk	94 106	90 179	101 353	124 097	140 316
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	51 921	35 214	70 710	76 994	83 322
Anleggsmidler, andre næringer	17 554	23 647	25 840	35 325	45 150
Privat hovedbygninger	321 533	349 449	384 403	466 941	527 361
Privat, annet	122 394	130 781	133 421	147 190	162 905
Anleggsmidler i alt	1 690 814	1 755 201	1 952 512	2 165 796	2 435 426
Eiendeler i alt	2 348 134	2 559 814	2 746 165	2 992 179	3 374 607
Eiendeler i jordbruket	1 195 442	1 243 810	1 360 832	1 437 583	1 619 699
Kortsiktig gjeld	210 964	198 360	191 405	205 929	220 526
Langsiktig gjeld	533 208	554 185	683 834	881 117	971 906
Gjeld i alt	744 172	752 545	875 239	1 087 046	1 192 432
Endring i året, kroner	11 086	47 312	103 011	173 374	68 989
Egenkapital	1 603 962	1 807 269	1 870 926	1 905 133	2 182 175
Egenkapitalprosent	68	71	68	64	65
Endring i året (sparing)	59 388	129 738	72 904	55 905	154 873
Arbeidskapital	446 356	606 253	602 248	620 454	718 655
Endring i året	34 468	137 791	58 279	26 038	49 478
1) Kalkulasjonsrente	5,0 %	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %

Østlandet, Korn- og melkeproduksjon Flatbygder

Tabell 4a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	21	18	16	14	13
Brukars alder	49	49	50	51	51
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	147,6	142,2	149,2	102,9	77,5
Havre, daa	35,0	38,4	38,2	53,3	56,5
Hvete, daa	142,3	175,1	165,2	195,9	208,8
Annet korn, daa	3,8	1,1	8,4	8,9	10,5
Oljefrø, daa	17,6	19,7	17,5	21,6	21,2
Korn i alt, daa	346,3	376,5	378,5	382,6	374,5
Grovfôr, daa	211,3	211,7	210,3	217,3	221,8
Annet areal i alt, daa	1,9	5,3	6,0	8,8	8,5
Jordbruksareal, daa	559,5	593,5	594,8	608,7	604,8
herav leid areal, daa	171,6	205,5	235,1	244,4	238,9
Bygg, kg pr daa	445	517	425	390	429
Havre, kg pr daa	454	458	469	381	459
Hvete, kg pr daa	478	492	459	466	468
Oljefrø, kg pr daa	143	165	183	227	196
Korn ialt, FEm pr daa ¹⁾	446	477	434	419	445
Grovfôr, FEm pr daa	488	464	496	471	495
Jordbruksareal, FEm pr daa	461	468	452	433	457
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	23,6	23,2	23,2	23,8	24,1
Kumelk, liter omsatt	148 120	147 397	154 500	163 213	171 104
Melkekvote	151 275	148 982	152 515	159 873	164 086
Produsert melk pr årsku, kg	7 007	7 088	7 446	7 603	7 826
Storfekjøtt, kg omsatt	6 354	7 112	7 098	6 842	6 355
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 389	2 648	2 498	2 479	2 398
Ektefelle	370	242	239	284	347
Barn under 17 år	84	2	5	7	12
Sum familie	2 843	2 892	2 742	2 770	2 757
Leid arbeid, betalt	990	917	856	1 003	1 017
Leid arbeid, ubetalt	213	173	117	130	146
Sum timer i jordbruket	4 046	3 982	3 715	3 903	3 920
Sum timer i skogbruket	33	39	42	38	59
Sum timer i tilleggsnæringer	170	169	246	229	298
Familiens arbeid på nyanlegg	5	4	36	4	
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	647	913	977	1 059	888
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,92	1,84	1,75	1,82	1,84
Havre, kr pr kg	1,73	1,59	1,57	1,63	1,66
Hvete, kr pr kg	2,18	2,11	2,06	2,02	2,02
Kumelk, kr pr l	3,50	3,46	3,50	3,46	3,81
Kukkjøtt, kr pr kg	26,34	28,64	28,82	29,22	31,31
Annet storfekjøtt, kr pr kg	31,59	34,16	34,60	35,82	37,69

Tabell 4b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	9 792	1 647	39 315	13 520	-8 290
Driftsbygninger	-33 777	25 664	145 960	2 520	-42 611
Maskiner og redskap	-24 535	-40 751	-55 700	-19 286	114 403
Melkekvote (ku og geit)	6 844	6 982	18 917	8 033	
Sum nettoinvesteringer	-41 676	-6 458	148 492	4 787	63 502

¹⁾ inkl. høstet halm

Østlandet, Korn- og melkeproduksjon Flatbygder

Tabell 4c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Bygg	118 144	133 595	112 214	71 986	66 741
Havre	27 254	27 734	29 152	33 888	43 547
Hvete	142 884	188 072	155 530	196 739	202 804
Annet korn og oljefrø	14 554	14 164	21 283	22 923	23 370
Andre planteprodukter	12 679	12 640	18 576	27 312	22 948
Planteprodukter i alt	315 515	376 205	336 755	352 848	359 410
Storf, melk	518 782	510 239	540 811	564 516	652 609
Storf, livdyr	18 008	10 889	43 138	22 972	23 356
Kuslakt	87 569	73 838	86 329	87 428	104 400
Annet storfeslakt	123 063	136 472	128 742	131 710	157 336
Slaktegriser	891	4 098	4 710	740	689
Andre inntekter, husdyrholdet	2 383	353	93	0	0
Husdyrprodukt i alt	750 696	735 889	803 823	807 366	938 390
Arealtilskudd, grovfôr	57 723	57 774	16 762	16 650	17 621
Arealtilskudd, korn	89 171	107 082	42 317	45 056	50 348
Kulturlandskapstilskudd			114 075	112 790	126 835
Produksjonstillegg, husdyr	104 545	104 390	97 725	94 941	98 102
Driftstillegg, grunntilskudd, distrikts tilskudd	86 012	79 601	65 863	69 587	71 231
Refunderte avløserutgifter	46 267	46 179	49 286	55 100	52 278
Andre tilskudd	21 823	18 055	16 209	22 812	32 679
Bunnfradrag	-6 000	-6 000	-5 500	-5 000	-5 000
Tilskudd i alt	399 541	407 081	396 737	411 936	444 094
Leieinntekter, traktor og redskap	20 283	21 809	30 830	27 619	33 451
Andre inntekter	6 076	662	3 936	3 341	0
Produksjonsinntekter i alt	1 492 111	1 541 646	1 572 081	1 603 110	1 775 345

Tabell 4d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfôr	200 528	198 404	204 061	212 571	237 978
Andre forkostnader inkl. beiteleie	11 134	16 615	11 355	21 297	14 433
Fôrkostnader i alt	211 662	215 019	215 416	233 868	252 411
Såvarer	29 797	37 549	38 624	34 030	34 283
Handelsgjødsel og kalk	75 173	75 869	81 501	89 401	85 482
Plantevernmidler	21 298	24 073	30 676	26 538	25 346
Konserveringsmidler	8 089	10 321	10 244	9 862	5 512
Andre forbruksartikler m.v.	64 684	67 655	65 942	69 542	74 243
Kjøp av dyr	22 438	12 769	12 661	5 029	17 726
Sum variable kostnader	433 141	443 255	455 064	468 270	495 003
Leid arbeid	139 182	137 200	138 603	164 454	161 957
Drivstoff	34 351	41 423	47 095	53 176	51 332
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	6 430	11 259	13 459	16 911	8 830
Vedl.h. driftsbygninger	38 984	32 767	37 979	58 055	42 624
Vedl.h. traktor og maskiner	83 314	96 562	91 402	119 861	97 321
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 395	3 555	2 585	3 313	3 211
Avskr. driftsbygninger	60 275	60 373	64 829	75 800	72 929
Avskr. traktor og maskiner	78 812	82 402	81 372	71 466	77 779
Maskinleie	48 102	62 194	89 762	66 927	102 965
Andre faste kostnader	165 434	173 367	176 663	194 624	193 910
Sum faste kostnader	659 279	701 102	743 749	824 587	812 858
Kostnader i alt	1 092 420	1 144 357	1 198 813	1 292 857	1 307 861
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,96	1,01	1,09	1,15	1,17
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,67	1,91	1,90	1,85	1,89
Netto mekaniseringeskostnader pr daa	441	468	493	497	457

Østlandet, Korn- og melkeproduksjon Flatbygder

Tabell 4e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	399 691	397 289	373 268	310 253	467 484
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	129 311	102 723	80 591	118 181	154 120
Familien arbeidsfortjeneste	270 380	294 566	292 677	192 072	313 364
Familien arbeidsfortjeneste pr årsverk	163 237	177 316	188 873	122 198	199 158
Lønnsevne	409 562	431 766	431 280	356 526	475 321
Lønnsevne pr. time	101,23	108,43	116,09	91,35	121,26
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årv.	216 372	226 791	238 794	203 590	266 955
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årv.	202 437	212 055	220 845	169 377	257 545
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	399 691	397 289	373 268	310 253	467 484
Driftsoverskudd, skogbruk	18 933	11 800	22 948	18 445	56 969
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	39 035	49 233	57 061	75 631	81 165
Driftsoverskudd, andre næringer	4 143	19 140	22 408	25 080	40 401
Lønnsinntekt	123 979	150 733	163 975	202 005	168 406
Pensjoner og sykepenger	37 000	28 460	27 568	31 218	20 906
Gevinst/utbytte verdipapir	57 050	44 820	58 937	3 681	33 530
Årlige erstatninger og lignende	3 316	7 007	3 415	4 016	518
Familien arbeid på nyanlegg	676	607	5 318	529	0
Renteinntekter	9 544	3 296	7 382	5 753	19 472
- Renteutgifter	91 230	61 521	43 210	65 657	93 249
- Kårtutgifter	12 217	11 805	9 818	11 554	17 814
Nettoinntekt	589 920	639 059	689 252	599 400	777 788
Privatforbruk ekskl. skatt	333 704	373 819	420 134	391 220	416 170
Betalte skatter	172 328	169 337	173 057	182 480	170 513

Tabell 4f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd	201 921	238 795	262 388	350 551	436 372
Andre krav	173 147	91 264	145 051	136 180	233 455
Omløpsmidler, jordbruk	380 324	395 495	336 053	342 917	408 622
Omløpsmidler, andre næringer	200 042	201 687	232 556	276 687	284 070
Omløpsmidler i alt	955 434	927 241	976 048	1 106 335	1 362 519
Anleggsmidler, jordbruk	2 193 204	2 166 798	2 404 672	2 605 193	2 742 509
Anleggsmidler, skogbruk	184 848	211 303	238 025	253 826	270 237
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	92 159	45 423	119 822	140 220	125 705
Anleggsmidler, andre næringer	33 123	11 460	4 475	1 014	12 407
Privat hovedbygninger	633 788	745 883	854 852	931 933	916 557
Privat, annet	88 568	112 852	173 561	187 867	254 148
Anleggsmidler i alt	3 225 690	3 293 719	3 795 407	4 120 053	4 321 563
Eiendeler i alt	4 181 124	4 220 960	4 771 455	5 226 388	5 684 082
Eiendeler i jordbruket	2 573 528	2 562 293	2 740 725	2 948 110	3 151 131
Kortsiktig gjeld	539 661	593 386	493 017	455 323	553 408
Langsiktig gjeld	1 160 112	1 132 530	1 486 218	1 669 445	1 646 563
Gjeld i alt	1 699 773	1 725 916	1 979 235	2 124 768	2 199 971
Endring i året, kroner	-69 882	-188 218	369 416	31 051	113 038
Egenkapital	2 481 351	2 495 044	2 792 220	3 101 620	3 484 111
Egenkapitalprosent	59	59	59	59	61
Endring i året (sparing)	120 942	263 906	-2 960	57 660	256 795
Arbeidskapital	415 773	333 855	483 031	651 012	809 111
Endring i året	88 850	33 870	32 578	8 037	156 663
Tj. kalkulatorisk rente	5,0 %	4,0 %	5,0 %	4,0 %	5,0 %

Østlandet, Kornproduksjon kombinert med svin. Flatbygder

Tabell 5a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	26	26	25	25	25
Brukars alder	48	49	50	50	50
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	109,0	91,0	109,7	103,7	102,6
Havre, daa	60,7	66,2	42,7	58,8	55,8
Hvete, daa	133,5	144,5	203,9	169,9	209,5
Annet korn, daa	5,7	19,3	16,5	14,3	13,4
Oljefrø og erter, daa	13,5	10,8	14,2	37,5	26,5
Korn i alt, daa	322,4	331,8	387,0	384,2	407,8
Grovfôr, daa	11,6	12,7	9,5	9,3	14,7
Annet areal i alt, daa	10,5	11,0	22,3	23,7	20,2
Jordbruksareal, daa	344,5	355,5	418,8	417,2	442,7
- herav leid areal, daa	92,3	109,0	171,2	175,7	194,4
Bygg, kg pr daa	458	526	425	444	402
Havre, kg pr daa	520	486	544	485	496
Hvete, kg pr daa	461	534	537	466	476
Oljefrø og erter, kg pr daa	141	335	343	202	225
Korn ialt, FEm pr daa ¹⁾	442	509	496	445	445
Grovfôr, FEm pr daa	293	286	239	334	331
Jordbruksareal, FEm pr daa	434	489	472	427	433
Husdyrproduksjon					
Antall avlsgriser	38,3	36,1	34,6	39	37
Antall smågriskull	69	71	64	82	84
Salgbare smågriser	677	774	889	960	941
Antall smågris omsatt	316	373	348	477	448
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	39 455	40 119	48 789	50 249	50 473
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 878	1 922	2 022	2 029	1 897
Ektefelle	448	476	414	417	433
Barn under 17 år	5	2	0	6	10
Sum familie	2 331	2 400	2 436	2 452	2 340
Leid arbeid, betalt	399	426	536	441	525
Leid arbeid, ubetalt	81	67	72	61	59
Sum timer i jordbruket	2 811	2 893	3 044	2 954	2 924
Sum timer i skogbruket	34	48	47	30	35
Sum timer i tilleggsnæring	201	238	188	189	139
Familiens arbeid på nyanlegg	19	25	26	0	0
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 234	1 021	1 135	1 125	1 230
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,91	1,81	1,78	1,80	1,82
Havre, kr pr kg	1,70	1,66	1,57	1,61	1,64
Hvete, kr pr kg	2,24	2,10	2,11	2,11	2,08
Oljefrø og erter, kr pr kg	4,19	2,72	2,69	3,68	3,34
Smågris for salg, kr pr stk.	819	700	721	679	843
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,66	20,69	20,37	20,88	22,29

Tabell 5b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	799	27 377	25 041	2636	2068
Driftsbygninger	124 351	244 226	35 806	-50639	5324
Maskiner og redskap	-2 590	10 696	-3 404	16545	1723
Sum nettoinvesteringer	122 560	282 299	57 443	-31 458	9 115

¹⁾ inkl. nyttek halmavling

Østlandet, Kornproduksjon kombinert med svin. Flatbygder

Tabell 5c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Bygg	86 890	86 545	81 160	82 510	74 964
Havre	51 195	50 321	34 416	45 588	46 355
Hvete	137 727	162 792	236 272	173 318	209 469
Annet korn og oljefrø	13 025	29 488	37 760	41 943	32 184
Andre planteprodukter	32 725	26 786	58 078	54 878	29 797
Planteprodukter i alt	321 562	355 932	447 686	398 237	392 769
Smågriser	266 789	232 432	282 009	307 946	406 172
Slaktegriser	838 736	824 568	1 008 244	1 002 526	1 202 544
Avlsgriser	96 987	71 548	77 200	62 265	87 051
Andre inntekter, husdyrholdet	6 786	15	10 834	7 059	2 210
Husdyrprodukt i alt	1 209 298	1 128 563	1 378 287	1 379 796	1 697 977
Arealtilskudd, grovfôr	3 578	3 690	638	702	2 905
Arealtilskudd, korn	85 000	89 058	34 086	41 477	42 900
Kulturlandskapstilskudd			81 838	78 513	81 588
Produksjonstillegg, husdyr	47 288	45 394	33 848	34 767	41 151
Refunderte avløserutgifter	35 798	37 898	44 724	42 046	40 548
Andre tilskudd	16 447	12 941	11 895	16 606	20 058
Bunnfradrag	-6 000	-6 000	-5 500	-5 000	-4 900
Tilskudd i alt	182 111	182 981	201 529	209 111	224 250
Leieinntekter, traktor og redskap	6 245	14 655	22 333	24 523	23 139
Andre inntekter	963	4 715	13 740	1 752	8 045
Produksjonsinntekter i alt	1 720 179	1 686 846	2 063 575	2 013 419	2 346 180

Tabell 5d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfôr	540 453	535 397	615 657	648 747	656 914
Andre forkostnader inkl. beiteleie	1 792	699	1 246	3 909	1 184
Såvarer	29 465	29 534	38 914	38 082	31 529
Handelsgjødsel og kalk	43 918	41 909	50 569	53 209	59 030
Plantevernmidler	20 996	29 996	30 904	27 538	35 290
Konserveringsmidler	658	130	746	396	71
Andre forbruksartikler m.v.	67 250	68 661	69 351	81 472	80 525
Kjøp av gris	239 467	148 996	176 706	163 240	212 993
Kjøp av andre husdyr	0	0	1 038	625	160
Sum variable kostnader	943 999	855 322	985 131	1 017 218	1 077 696
Leid arbeid	57 133	61 510	72 721	65 170	80 863
Drivstoff	21 776	24 972	31 712	33 073	35 864
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	6 884	8 143	11 426	8 854	17 185
Vedl.h. driftsbygninger	28 161	24 091	27 973	35 336	31 319
Vedl.h. traktor og maskiner	49 668	57 556	51 055	51 085	56 437
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 073	1 155	939	939	1 445
Avskr. driftsbygninger	65 771	80 974	93 822	96 935	103 738
Avskr. traktor og maskiner	54 424	59 109	53 806	54 763	56 576
Maskinleie	21 881	31 384	75 403	44 486	60 299
Leie av dyr	5 727	14 689	35 194	81 901	87 666
Andre faste kostnader	132 441	149 211	191 888	176 103	193 160
Sum faste kostnader	444 939	512 794	645 939	648 645	724 552
Kostnader i alt	1 388 938	1 368 116	1 631 070	1 665 863	1 802 248
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,06	0,99	1,02	0,98	1,08
Netto mekaniseringskostnader pr daa	438	484	482	420	469

Østlandet, Kornproduksjon kombinert med svin. Flatbygder

Tabell 5e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	331 241	318 730	432 505	347 556	543 932
- Renter av jordbruksaktivat ¹⁾	117 808	104 972	92 039	124 140	157 640
Familien arbeidsfortjeneste	213 433	213 758	340 466	223 416	386 292
Familien arbeidsfortjeneste pr årsverk	163 260	159 864	250 462	164 028	297 086
Lønnsevne	270 566	275 268	413 187	288 586	467 155
Lønnsevne pr. time	96,25	95,15	135,74	97,69	159,77
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsverk.	203 931	209 417	274 704	219 613	335 201
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsverk.	193 963	199 578	279 916	210 306	346 368
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	331 241	318 730	432 505	347 556	543 932
Driftsoverskudd, skogbruk	3 727	29 726	9 055	5 534	28 270
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	47 676	41 425	38 671	36 991	48 831
Driftsoverskudd, andre næringer	22 570	36 765	13 297	368	9 652
Lønnsinntekt	209 409	209 409	219 202	246 953	291 795
Pensjoner og sykepenger	31 913	43 602	37 941	36 714	51 731
Gevinst/utbytte verdipapir	-658	-18 242	21 954	6 330	-8 699
Årlige erstatninger og lignende	1 051	495	40	0	1 446
Familien arbeid på nyanlegg	2 731	3 640	3 861	0	0
Renteinntekter	6 591	3 538	5 192	3 879	11 120
- Renteutgifter	111 342	71 287	78 461	97 919	147 717
- Kårtutgifter	15 097	9 756	5 897	4 339	8 924
Nettoinntekt	529 812	578 241	697 360	582 067	821 437
Privatforbruk ekskl. skatt	372 295	370 842	405 645	457 938	496 968
Betalte skatter	163 504	176 673	176 698	196 616	191 579

Tabell 5f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd					
Kontanter og bankinnskudd	234 627	225 441	156 626	218 314	530 197
Andre krav	142 472	112 114	623 578	591 066	251 437
Omløpsmidler, jordbruk	374 372	353 949	485 461	425 228	510 197
Omløpsmidler, skogbruk	2 063	212	248	96	68
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	3 205	2 615	6 012	4 866	3 464
Omløpsmidler, andre næringer	125 742	112 318	151 323	151 602	181 205
Omløpsmidler i alt	882 481	806 649	1 423 248	1 391 172	1 476 568
Anleggsmidler, jordbruk	2 037 010	2 341 667	2 647 506	2 629 592	2 691 591
Anleggsmidler, skogbruk	153 696	175 916	166 266	169 700	173 817
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	157 211	224 547	167 748	209 858	205 056
Anleggsmidler, andre næringer	42 379	19 751	45 320	29 453	118 085
Privat hovedbygninger	497 981	483 540	564 627	545 099	562 703
Privat, annet	152 443	163 262	154 027	232 918	238 142
Anleggsmidler i alt	3 040 720	3 408 683	3 745 494	3 816 620	3 989 394
Eiendeler i alt					
Eiendeler i jordbruket	3 923 201	4 215 332	5 168 742	5 207 792	5 465 962
Kortsiktig gjeld	2 411 382	2 341 667	3 132 967	3 054 820	3 201 788
Langsiktig gjeld	619 236	642 684	615 847	639 620	619 403
Gjeld i alt	1 571 685	1 746 376	2 369 791	2 466 413	2 497 270
Endring i året, kroner	2 190 921	2 389 060	2 985 638	3 106 033	3 116 673
Egenkapital	159 761	167 951	239 829	84 546	201 963
Egenkapitalprosent	44	43	42	40	43
Endring i året (sparing)	15 387	52 165	144 152	-56 395	173 003
Arbeidskapital	263 245	163 965	807 401	751 552	857 165
Endring i året	73 275	-196 902	409 219	16 054	322 105
1) Kalkulasjonsrente	5,0 %	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %

Østlandet, Kornproduksjon. Flatbygder

Tabell 6a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	48	53	56	57	63
Brukers alder	49	49	49	48	49
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	125,7	121,5	132,7	120,8	105,2
Havre, daa	98,0	102,3	98,6	97,2	90,2
Hvete, daa	103,3	109,1	98,6	120,3	137,7
Annet korn, daa	1,2	4,8	4,6	9,1	8,1
Oljefrø, daa	24,2	27,3	20,8	22,9	22,7
Korn i alt, daa	352,4	365,0	355,3	370,3	363,9
Grovfôr, daa	9,8	10,4	14,6	11,1	9,3
Annet areal i alt, daa	10,5	7,2	10,4	7,8	8,3
Jordbruksareal, daa	372,7	382,6	380,3	389,2	381,5
- herav leid areal, daa	59,2	81,3	96,9	99,8	107,0
Bygg, kg pr daa	431	487	424	384	439
Havre, kg pr daa	429	483	441	396	445
Hvete, kg pr daa	488	502	543	452	482
Oljefrø, kg pr daa	184	178	214	194	168
Korn ialt, FEm pr daa ¹⁾	416	451	433	387	424
Grovfôr, FEm pr daa	310	280	308	300	250
Jordbruksareal, FEm pr daa	410	442	422	380	416
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	887	875	823	787	742
Ektefelle	53	72	64	53	57
Barn under 17 år	2	3	3	5	1
Sum familie	942	950	890	845	800
Leid arbeid, betalt	66	61	47	76	45
Leid arbeid, ubetalt	64	70	50	43	56
Sum timer i jordbruket	1 072	1 081	987	964	901
Sum timer i skogbruket	52	53	42	33	37
Sum timer i tilleggsnæring	161	189	148	191	143
Familiens arbeid på nyanlegg	21	33	17	8	10
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	2 116	2 147	2 067	2 081	2 209
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,94	1,84	1,80	1,80	1,78
Havre, kr pr kg	1,71	1,57	1,55	1,57	1,61
Hvete, kr pr kg	2,34	2,31	2,16	2,08	2,02

Tabell 6b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	-204	12 412	21 002	1 081	661
Driftsbrygninger	-8 879	17 289	9 136	-13 213	-9 180
Maskiner og redskap	4 251	4 387	42 585	9 938	-10 852
Sum nettoinvesteringer	-4 832	34 088	72 723	-2 194	-19 371

1) Inkl. nyttet halmavling

Østlandet, Kornproduksjon. Flatbygder

Tabell 6c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Bygg	102 294	107 412	101 881	83 304	83 819
Havre	68 965	77 803	67 942	59 803	66 128
Hvete	119 798	120 636	113 901	117 985	135 836
Annet korn og oljefrø	22 272	25 953	20 983	23 887	23 207
Andre planteprodukter	21 653	19 016	26 769	23 020	14 325
Planteprodukter i alt	334 982	350 820	331 476	307 999	323 315
Husdyrprodukt i alt	16 390	787	976	1 291	1 114
Arealtillskudd, grovfôr	2 482	2 478	1 011	1 238	901
Arealtillskudd, korn	94 743	100 499	34 303	44 049	41 716
Kulturlandskapstillskudd			74 505	73 644	73 912
Produksjonstillegg, husdyr	935	640	968	1 002	883
Refunderte avløserutgifter	847	379	716	658	483
Andre tilskudd	22 949	21 308	19 727	20 681	20 079
Bunnfradrag	-5 500	-6 000	-5 482	-5 000	-5 000
Tilskudd i alt	116 456	119 304	125 748	136 272	132 974
Leieinntekter, traktor og redskap	12 861	10 489	13 963	16 721	17 035
Andre inntekter	7 853	7 374	8 625	6 455	10 994
Produksjonsinntekter i alt	488 542	488 774	480 788	468 738	485 432

Tabell 6d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Fôrkostnader i alt	5 704	704	540	795	780
Såvarer	27 755	29 587	26 318	28 637	28 828
Handelsgjødsel og kalk	46 417	40 364	50 168	52 761	55 618
Plantevernmidler	22 084	20 938	19 940	20 732	21 331
Konserveringsmidler	63	19	21	13	0
Andre forbruksartikler m.v.	4 000	3 394	4 685	5 773	4 108
Kjøp av dyr	124	28	86	21	57
Sum variable kostnader	106 147	95 034	101 758	108 732	110 722
Leid arbeid	7 641	7 404	6 850	10 521	5 267
Drivstoff	16 365	18 040	20 063	21 335	20 804
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	6 209	4 268	7 310	5 228	7 342
Vedl.h. driftsbygninger	12 751	12 109	14 242	11 375	9 793
Vedl.h. traktor og maskiner	30 924	34 982	36 677	31 135	35 211
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 630	2 682	2 391	2 071	1 784
Avskr. driftsbygninger	22 311	24 469	25 852	25 688	25 715
Avskr. traktor og maskiner	48 718	46 296	44 479	46 516	45 601
Maskinleie	18 548	14 080	19 464	23 013	28 581
Andre faste kostnader	75 667	82 727	80 375	81 492	83 019
Sum faste kostnader	241 764	247 057	257 703	258 374	263 117
Kostnader i alt	347 911	342 091	359 461	367 106	373 839
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,75	0,65	0,72	0,81	0,84
Netto mekaniseringskostnader pr daa	309	289	303	306	348

Østlandet, Kornproduksjon. Flatbygder

Tabell 6e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	140 631	146 683	121 327	101 632	111 593
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	63 047	49 826	38 959	55 947	72 110
Familien arbeidsfortjeneste	77 584	96 857	82 368	45 685	39 483
Familien arbeidsfortjeneste pr årsverk	142 289	175 197	161 669	94 920	85 101
Lønnsevne	85 225	104 261	89 218	56 206	44 750
Lønnsevne pr. time	79,50	96,45	90,39	58,30	49,67
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsverk.	213 173	229 927	210 966	180 594	177 998
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsverk.	213 145	230 285	208 069	174 190	176 004
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	140 631	146 683	121 327	101 632	111 593
Driftsoverskudd, skogbruk	3 256	21 751	31 522	37 936	35 532
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	30 373	57 593	72 430	88 456	116 267
Driftsoverskudd, andre næringer	25 522	33 891	33 251	35 100	56 264
Lønnsinntekt	385 112	388 129	387 137	407 704	462 407
Pensjoner og sykepenger	34 081	46 173	48 724	44 822	46 338
Gevinst/utbytte verdipapir	21 690	7 480	8 779	8 994	4 261
Årlige erstatninger og lignende	5 049	8 478	5 468	4 981	1 425
Familien arbeid på nyanlegg	2 959	4 782	2 885	832	1 494
Renteinntekter	13 567	7 094	6 834	10 907	24 460
- Renteutgifter	46 434	37 065	29 163	34 969	63 495
- Kårtutgifter	8 628	8 527	7 224	6 880	8 189
Nettoinntekt	607 178	676 462	681 970	699 515	788 357
Privatforbruk ekskl. skatt	398 196	408 954	414 502	446 763	495 141
Betalte skatter	163 829	186 936	201 800	225 220	204 181

Tabell 6f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd					
Kontanter og bankinnskudd	338 721	446 802	469 784	426 686	403 599
Andre krav	88 853	82 555	168 917	196 005	208 293
Omløpsmidler, jordbruk	209 815	189 103	196 613	185 466	197 245
Omløpsmidler, skogbruk	94	969	2 902	3 763	25
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	1 292	2 064	3 821	3 525	984
Omløpsmidler, andre næringer	167 487	82 349	88 223	78 995	98 619
Omløpsmidler i alt	806 262	803 842	930 260	894 440	908 765
Anleggsmidler, jordbruk	1 049 942	1 075 219	1 138 189	1 207 152	1 249 385
Anleggsmidler, skogbruk	134 373	179 979	176 694	181 829	197 137
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	101 916	152 885	114 514	131 452	132 736
Anleggsmidler, andre næringer	64 981	71 506	34 195	19 300	55 027
Privat hovedbygninger	541 935	581 598	613 214	651 949	686 144
Privat, annet	153 053	166 705	187 868	250 701	287 156
Anleggsmidler i alt	2 046 200	2 227 892	2 264 674	2 442 383	2 607 585
Eiendeler i alt	2 852 462	3 031 734	3 194 934	3 336 823	3 516 350
Eiendeler i jordbruket	1 259 757	1 264 322	1 334 802	1 392 618	1 446 630
Kortsiktig gjeld	227 462	246 872	247 345	189 016	194 200
Langsiktig gjeld	702 476	846 518	805 131	1013706	1214948
Gjeld i alt	929 938	1 093 390	1 052 476	1 202 722	1 409 148
Endring i året, kroner	-95 266	55 879	15 597	57900	-9894
Egenkapital	1 922 524	1 938 344	2 142 458	2 134 101	2 107 202
Egenkapitalprosent	67	64	67	64	60
Endring i året (sparing)	112 039	143 849	205 807	94 562	134 896
Arbeidskapital	578 800	556 970	682 915	705 424	714 565
Endring i året	107 113	39 113	108 819	52 941	150 362

1) Kalkulasjonsrente

5,0 % 4,0 % 3,0 % 4,0 % 5,0 %

Østlandet, Kornproduksjon. Andre bygder

Tabell 7a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	22	23	21	19	18
Brukars alder	51	52	52	52	53
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	78,4	62,7	80,6	81,1	84,2
Havre, daa	94,2	105,1	104,9	82,9	91,2
Hvete, daa	49,3	58,3	53,5	78,6	94,9
Annet korn, daa	0,0	4,8	2,8	0	0
Oljefrø, daa	8,4	7,7	10,0	6,3	1,7
Korn i alt, daa	230,3	238,6	251,8	248,9	272,0
Grovfôr, daa	10,7	13,2	11,1	13,9	13,8
Annet areal i alt, daa	2,6	2,5	5,7	4,0	4,3
Jordbruksareal, daa	243,6	254,3	268,6	266,8	290,1
- herav leid areal, daa	35,7	43,4	46,4	55,3	67,1
Bygg, kg pr daa	405	472	382	296	361
Havre, kg pr daa	411	471	412	346	323
Hvete, kg pr daa	464	473	460	320	415
Oljefrø, kg pr daa	91	118	167	124	63
Korn ialt, FEm pr daa ¹⁾	379	421	372	295	343
Grovfôr, FEm pr daa	202	189	214	238	236
Jordbruksareal, FEm pr daa	371	409	365	293	340
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	818	862	847	797	834
Ektefelle	30	29	54	43	39
Barn under 17 år	1	1	3	3	0
Sum familie	849	892	904	843	873
Leid arbeid, betalt	33	55	25	12	27
Leid arbeid, ubetalt	38	42	81	62	69
Sum timer i jordbruket	920	989	1 010	917	969
Sum timer i skogbruket	138	166	133	113	93
Sum timer i tilleggsnæring	41	105	84	47	79
Familiens arbeid på nyanlegg	11	4	0	42	8
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 320	1 538	1 845	2 031	2 008
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,76	1,69	1,65	1,68	1,70
Havre, kr pr kg	1,70	1,65	1,56	1,56	1,58
Hvete, kr pr kg	2,22	2,06	2,01	1,95	2,02

Tabell 7b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	12 719	5 003	-2 092	-598	3 677
Driftsbygninger	10 875	2 770	-11 366	-1 759	-9 315
Maskiner og redskap	-10 245	4 957	8 170	3 160	-19 154
Sum nettoinvesteringer	13 349	12 730	-5 288	803	-24 792

1) Inkl. nyttet halmavling

Østlandet, Kornproduksjon. Andre bygder

Tabell 7c. Produktionsinntekter pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Bygg	52 776	47 939	51 524	38 664	52 173
Havre	58 606	79 393	65 977	44 363	48 858
Hvete	49 959	56 716	48 559	52 162	79 367
Annet korn og oljefrø	3 163	8 271	8 567	506	-63
Andre planteprodukter	7 335	6 027	8 071	3 348	8 010
Planteprodukter i alt	171 839	198 346	182 698	139 043	188 345
Husdyrprodukt i alt	413	534	1 190	1 762	1 989
Arealtillskudd, grovfôr	2 890	3 266	1 272	1 580	2 125
Arealtillskudd, korn	66 648	77 689	36 310	38 743	42 790
Kulturlandskapstillskudd			52 460	47 964	54 594
Produksjonstillegg, husdyr	228	247	672	910	1 210
Refunderte avløserutgifter	0	0	170	393	469
Andre tilskudd	10 237	16 260	15 119	23 780	23 430
Bunnfradrag	-5 455	-6 000	-5 500	-5 000	-5 000
Tilskudd i alt	74 548	91 462	100 503	108 370	119 618
Leieinntekter, traktor og redskap	14 431	18 373	12 664	12 240	18 490
Andre inntekter	1 690	4 179	95	0	917
Produksjonsinntekter i alt	262 921	312 894	297 150	261 415	329 359

Tabell 7d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Fôrkostnader i alt	435	468	127	209	199
Såvarer	17 244	15 694	16 391	18 610	18 770
Handelsgjødsel og kalk	29 886	30 399	35 011	33 408	38 147
Plantevernmidler	11 266	9 748	12 515	7 482	14 905
Konserveringsmidler	0	0	0	0	0
Andre forbruksartikler m.v.	1 917	2 637	2 789	3 235	5 638
Kjøp av dyr	455	143	138	0	118
Sum variable kostnader	61 203	59 089	66 971	62 944	77 777
Leid arbeid	4 660	7 050	3 253	1 483	3 455
Drivstoff	10 761	11 846	14 121	12 096	18 119
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 716	2 011	4 531	6 531	3 266
Vedl.h. driftsbygninger	11 907	10 963	13 773	8 686	12 491
Vedl.h. traktor og maskiner	24 427	24 057	25 836	24 851	24 640
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 796	2 150	2 092	1 672	1 785
Avskr. driftsbygninger	13 813	15 846	15 176	13 881	15 937
Avskr. traktor og maskiner	27 486	31 149	31 728	28 038	32 165
Maskinleie	13 882	15 901	17 249	22 364	26 573
Andre faste kostnader	45 052	48 197	48 809	54 651	60 096
Sum faste kostnader	157 500	169 170	176 568	174 253	198 527
Kostnader i alt	218 703	228 259	243 539	237 197	276 304
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,78	0,69	0,84	1,07	0,96
Netto mekaniseringskostnader pr daa	289	283	307	312	325

Østlandet, Kornproduksjon. Andre bygder

Tabell 7e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	44 218	84 635	53 611	24 218	53 055
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	31 106	29 523	23 923	31 479	43 675
Familiens arbeidsfortjeneste	13 112	55 112	29 688	-7 261	9 380
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	27 274	108 867	55 608	-14 803	18 372
Lønnsevne	17 772	62 162	32 941	-5 778	12 835
Lønnsevne pr. time	19,32	62,85	32,61	-6,30	13,25
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsver.	79 038	154 674	89 413	27 731	75 624
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsver.	72 286	149 856	85 589	25 076	71 025
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	44 218	84 635	53 611	24 218	53 055
Driftsoverskudd, skogbruk	34 494	68 954	44 281	28 471	112 512
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	12 665	1 145	13 983	18 691	19 590
Driftsoverskudd, andre næringer	34 939	12 347	21 151	29 386	26 269
Lønnsinntekt	256 881	297 012	384 141	418 808	439 563
Pensjoner og sykepenger	37 512	42 450	17 253	11 332	15 944
Gevinst/utbytte verdipapir	23 931	9 225	18 881	5 418	6 258
Årlige erstatninger og lignende	9 910	10 041	3 460	1 371	5 657
Familiens arbeid på nyanlegg	1 556	633	0	6 145	1 177
Renteinntekter	19 450	8 503	5 866	10 363	18 643
- Renteutgifter	30 650	27 962	20 471	30 965	49 332
- Kårutgifter	4 814	5 222	7 467	8 888	9 723
Nettoinntekt	440 092	501 761	534 689	514 350	639 613
Privatforbruk ekskl. skatt	305 063	326 800	368 357	300 642	370 561
Betalte skatter	139 072	142 883	173 005	169 229	191 152

Tabell 7f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd	476 388	480 883	548 484	465 419	512 063
Andre krav	108 320	132 462	96 002	84 349	106 150
Omløpsmidler, jordbruk	73 858	82 463	84 733	60 628	67 549
Omløpsmidler, skogbruk	5 182	1 880	0	132	0
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	1 182	2 750	95	579	1 726
Omløpsmidler, andre næringer	145 215	200 249	186 721	189 513	210 103
Omløpsmidler i alt	810 145	900 687	916 035	800 620	897 591
Anleggsmidler, jordbruk	552 162	666 727	708 251	720 483	794 504
Anleggsmidler, skogbruk	489 435	552 666	426 474	410 669	486 202
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	45 614	72 603	73 464	76 037	97 792
Anleggsmidler, andre næringer	29 665	117 339	107 043	83 137	84 397
Privat hovedbygninger	408 504	432 594	424 674	405 999	561 803
Privat, annet	180 933	157 564	176 021	194 436	202 397
Anleggsmidler i alt	1 706 313	1 999 493	1 915 927	1 890 761	2 227 095
Eiendeler i alt	2 516 458	2 900 180	2 831 962	2 691 381	3 124 686
Eiendeler i jordbruket	626 020	749 190	792 984	781 111	862 053
Kortsiktig gjeld	110 081	132 144	121 932	141 688	128 304
Langsiktig gjeld	531 647	655 763	618 057	807 199	928 313
Gjeld i alt	641 728	787 907	739 989	948 887	1 056 617
Endring i året, kroner	18 979	75 270	23 211	80 848	-7 508
Egenkapital	1 874 730	2 112 273	2 091 973	1 742 494	2 068 069
Egenkapitalprosent	74	73	74	65	66
Endring i året (sparing)	67 322	140 039	11 332	38 014	113 069
Arbeidskapital	700 064	768 543	794 103	658 932	769 287
Endring i året	65 428	109 077	-8 855	-33 901	22 421
1) Kalkulasjonsrente	7,0 %	4,0 %	3,0 %	4 %	5 %

Østlandet, Sauhold Andre bygder

Tabell 8a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	23	30	32	32	30
Brukers alder	47	48	48	48	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa		0,8	0,8	0,8	0
Grovfôr, daa	146,6	158,8	156,0	156,3	159,2
Annet areal, daa	1,8	0,3	0	0,7	0,7
Jordbruksareal, daa	148,4	159,9	156,8	157,8	159,9
- herav leid areal, daa	47,7	55,7	57,1	56,8	54,9
Grovfôr, FEm pr daa	248	225	246	245	262
Jordbruksareal, FEm pr daa	248	226	247	245	262
Husdyrproduksjon					
Antall vinterfôra sauер (vfs)	91	102	104	104	101
Antall gagnslam pr vfs	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5
Kg kjøtt pr vfs	32	31	31	30	31
Ull, kg omsatt pr vfs	5,1	5,9	5,2	5,3	6,1
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 378	1 397	1 519	1 524	1 521
Ektefelle	333	320	269	213	277
Barn under 17 år	13	34	28	27	26
Sum familie	1 724	1 751	1 816	1 764	1 824
Leid arbeid, betalt	233	220	217	221	274
Leid arbeid, ubetalt	22	38	36	97	77
Sum timer i jordbruket	1 979	2 009	2 069	2 082	2 175
Sum timer i skogbruket	65	73	69	35	30
Sum timer i tilleggsnæringer	176	237	257	229	192
Familien arbeid på nyanlegg	0	7	26	26	54
Familien arb. i annen virksomhet i alt	1 823	1 775	1 664	1 769	1 892
Oppnådde priser					
Lammekjøtt, kr pr kg	34,24	33,10	33,10	33,79	38,83
Saukjøtt, kr pr kg	14,48	12,46	10,03	14,14	14,96
Ull, kr pr kg	33,82	32,21	31,39	32,46	33,52

Tabell 8b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	443	5 791	2 701	-598	4 082
Driftsbygninger	-2 476	-9 774	-6 558	665	33 521
Maskiner og redskap	10 300	21 805	23 338	4 656	-4 622
Sum nettoinvesteringer	8 267	17 822	19 481	4 723	32 981

Østlandet, Sauhold Andre bygder

Tabell 8c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Korn				673	0
Andre planteprodukter	3 381	2 428	7 283	5 037	8 185
Planteprodukter i alt	3 381	2 428	7 283	5 710	8 185
Sauer, livdyr	6 142	6 160	5 197	5 205	7 225
Sau- og lammeslakt	92 964	97 896	95 742	104 766	119 795
Ull	16 555	17 999	18 888	17 638	19 032
Andre inntekter, husdyrholdet	2 611	599	2 445	1 923	1 263
Husdyrprodukt i alt	118 272	122 654	122 272	129 532	147 315
Arealtilskudd	55 663	54 683	27 679	27 122	26 373
Kulturlandskapstilskudd			29 510	27 869	30 253
Produksjonstillegg, husdyr	42 416	52 838	53 998	58 659	58 313
Refunderte avløserutgifter	23 187	24 344	26 649	30 227	37 831
Grunn tilskudd, distriktstilskudd	24 776	29 794	31 692	30 309	27 325
Andre tilskudd	21 650	25 761	28 953	27 454	37 231
Bunnfradrag	-6 000	-6 000	-5 500	-5 156	-5 000
Tilskudd i alt	161 692	181 420	192 981	196 484	212 326
Leieinntekter, traktor og redskap	8 234	9 266	13 350	18 332	17 432
Andre inntekter	115	339	1 292	1 272	1 227
Produksjonsinntekter i alt	291 694	316 107	337 178	351 330	386 485

Tabell 8d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfør	29 536	26 704	30 492	33 499	30 419
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	5 238	8 905	7 558	9 071	8 592
Såvarer	2 709	2 325	2 079	2 297	2 301
Handelsgjødsel og kalk	12 618	12 322	15 035	17 331	16 992
Plantevernmidler	314	190	253	186	268
Konserveringsmidler	1 168	1 706	1 769	1 556	2 264
Andre forbruksartikler m.v.	18 126	16 981	18 440	20 139	20 111
Kjøp av sau	1 324	2 149	792	1 059	1 458
Kjøp av andre husdyr	537	104	897	24	52
Sum variable kostnader	71 570	71 386	77 315	85 162	82 457
Leid arbeid	27 213	29 595	29 566	30 921	39 106
Drivstoff	8 666	9 059	10 738	12 985	12 002
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 295	6 324	4 194	3 377	4 117
Vedl.h. driftsbygninger	7 612	9 691	12 296	12 414	13 268
Vedl.h. traktor og maskiner	24 047	21 832	25 157	23 837	26 445
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	816	623	576	526	616
Avskr. driftsbygninger	16 288	17 613	18 268	19 109	19 913
Avskr. traktor og maskiner	22 090	21 531	22 229	24 298	24 841
Maskinleie	8 891	9 496	16 765	15 769	14 812
Andre faste kostnader	50 849	45 968	47 934	53 963	54 873
Sum faste kostnader	169 767	171 732	187 723	197 199	209 993
Kostnader i alt	241 337	243 118	265 038	282 361	292 450
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,71	1,65	1,74	1,74	1,73
Netto mekaniseringskostnader pr daa	423	372	429	426	452

Østlandet, Sauehold Andre bygder

Tabell 8e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	50 357	72 989	72 140	68 969	94 035
- Renter av jordbruksaktivat ¹⁾	31 136	26 354	20 967	28 885	38 032
Familien arbeidsfortjeneste	19 221	46 635	51 173	40 084	56 003
Familien arbeidsfortjeneste pr årsverk	20 311	48 095	50 980	39 739	54 353
Lønnsevne	46 434	76 230	80 739	71 005	95 109
Lønnsevne pr. time	23,46	37,94	39,02	34,10	43,73
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsverk.	62 518	87 701	83 672	81 662	104 989
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsverk.	42 105	67 965	64 022	60 705	82 168
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	50 357	72 989	72 140	68 969	94 035
Driftsoverskudd, skogbruk	8 101	15 294	20 158	7 255	16 909
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	30 132	40 106	52 662	31 329	38 078
Driftsoverskudd, andre næringer	32 886	20 390	15 844	25 686	20 673
Lønnsinntekt	261 153	302 088	309 355	329 305	350 825
Pensjoner og sykepenger	35 101	31 278	29 894	43 120	37 733
Gevinst/utbytte verdipapir	630	2 813	3 563	6 878	2 387
Årlige erstatninger og lignende	4 527	4 234	2 369	1 081	1 024
Familien arbeid på nyanlegg	0	941	3 613	3 641	7 723
Renteinntekter	10 533	4 591	6 861	8 686	15 377
- Renteutgifter	25 563	17 231	19 648	19 273	23 603
- Kårtutgifter	5 799	4 416	4 091	4 398	4 781
Nettoinntekt	402 058	473 077	492 720	502 279	556 380
Privatforbruk ekskl. skatt	289 357	323 170	362 372	354 869	351 705
Betalte skatter	115 289	122 109	118 046	137 806	130 300

Tabell 8f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2 003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd	333 054	411 860	399 572	470 977	574 940
Andre krav	92 111	106 774	138 215	140 495	102 411
Omløpsmidler, jordbruk	35 352	31 343	36 792	35 888	36 955
Omløpsmidler, skogbruk	0	0	145	78	13
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	2 527	3 567	3 736	3 489	1 530
Omløpsmidler, andre næringer	144 660	130 213	93 078	67 144	51 802
Omløpsmidler i alt	607 704	683 757	671 538	718 071	767 651
Anleggsmidler, jordbruk	593 285	633 793	670 670	687 234	744 760
Anleggsmidler, skogbruk	115 313	102 373	107 052	100 750	80 552
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	55 567	62 876	58 944	72 161	68 529
Anleggsmidler, andre næringer	17 962	15 349	13 565	19 779	25 073
Privat hovedbygninger	368 931	429 236	454 508	521 953	541 202
Privat, annet	124 668	134 888	140 489	142 488	156 325
Anleggsmidler i alt	1 275 726	1 378 515	1 445 228	1 544 365	1 616 441
Eiendeler i alt	1 883 430	2 062 272	2 116 766	2 262 436	2 384 092
Eiendeler i jordbruket	628 637	665 136	707 462	723 122	781 715
Kortsiktig gjeld	61 807	56 052	63 830	59 488	65 414
Langsiktig gjeld	385 679	423 638	444 541	503 295	536 053
Gjeld i alt	447 486	479 690	508 371	562 783	601 467
Endring i året, kroner	14 334	35 428	-13 087	-6 907	43 772
Egenkapital	1 435 944	1 582 582	1 608 395	1 699 653	1 782 625
Egenkapitalprosent	76	77	76	75	75
Endring i året (sparing)	36 707	63 687	34 128	112 932	117 807
Arbeidskapital	545 897	627 705	607 708	658 583	702 237
Endring i året	27 978	50 139	7 797	83 041	60 933
1) Kalkulasjonsrente	5,0 %	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %

Fylkestall, Østfold, alle driftsformer

Tabell 9a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	55	54	54	56	57
Brukers alder	51	52	53	52	52
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	334,5	321,0	337,5	333,3	332,1
Grovfôr, daa	70,7	78,0	83,5	86,6	86,3
Annet areal, daa	11,5	11,3	13,4	13	13,0
Jordbruksareal, daa	416,7	410,3	434,4	432,9	432,6
- herav leid areal, daa	118,4	131,1	157,3	160,5	161,5
Korn, FEm pr daa ¹⁾	414	476	446	447	434
Grovfôr, FEm pr daa	414	407	394	373	429
Jordbruksareal, FEm pr daa	411	466	430	436	423
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	5,3	5,4	5,5	5,4	5,1
Kumelk, liter omsatt	30 760	31 422	32 943	32 327	31 946
Melkekvote	31 190	31 828	34 052	33 673	32 261
Produsert melk pr årsku, kg	6 382	6 483	6 760	6 757	6 859
Storfekjøtt, kg omsatt	1 430	1 879	2 066	1 862	1 778
Antall avlsgriser/smågriskull fra 2007	7,2	6,9	6,5	7,4	13,6
Salgbare smågriser	151	164	160	155	150
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	8 587	6 582	7 439	7 680	7 847
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 675	1 749	1 743	1 654	1 540
Ektefelle	274	259	241	226	289
Barn under 17 år	22	16	3	6	5
Sum familie	1 971	2 024	1 987	1 886	1 834
Leid arbeid, betalt	391	391	361	368	379
Leid arbeid, ubetalt	41	74	77	93	103
Sum timer i jordbruket	2 403	2 489	2 425	2 347	2 316
Sum timer i skogbruket	44	56	42	31	50
Sum timer i tilleggsnæring	108	105	151	122	150
Familiens arbeid på nyanlegg	3	30	2	1	3
Familiens arb. i annen virksomhet	1 488	1 400	1 500	1 600	1 480
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,89	1,78	1,78	1,77	1,78
Havre, kr pr kg	1,77	1,62	1,56	1,58	1,62
Hvete, kr pr kg	2,26	2,15	2,08	2,06	2,04
Kumelk, kr pr l	3,54	3,51	3,66	3,65	3,92
Kukkjøtt, kr pr kg	26,35	28,54	28,38	29,99	32,11
Annet storfekjøtt, kr pr kg	31,33	33,75	34,87	35,99	38,21
Smågris for salg, kr pr stk.	824	692	717	670	812
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,71	21,11	20,24	20,44	22,25

Tabell 9b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	7 041	23 868	19 657	7 047	810
Driftsbygninger	50 403	74 227	15 917	-4 719	-2 995
Maskiner og redskap	21 670	16 849	24 266	20 652	39 862
Melkekvote (ku og geit)	16	2 281	2 042	4 541	1 825
Sum nettoinvesteringer	79 130	117 225	61 882	27 521	39 501

1) Inkl. nyttek halm

Fylkestall, Østfold, alle driftsformer

Tabell 9c. Produksjonsinntekter per bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Korn	296 832	300 876	296 496	299 243	280 489
Andre planteprodukter	36 518	44 451	37 019	38 998	48 509
Planteprodukter i alt	333 350	345 327	333 515	338 241	328 998
Storfø, melk	108 816	110 314	120 609	118 131	125 227
Storfø, livdyr	15 705	13 899	9 596	15 680	9 409
Kuslakt	22 406	16 992	24 582	18 865	24 446
Annet storfeslakt	28 536	39 534	46 446	40 610	51 175
Smågriser	54 758	51 101	60 047	38 878	57 306
Slaktegriser	176 895	141 722	144 714	159 239	181 725
Avlsgriser	39 226	25 759	19 133	17 495	18 732
Fjørfe, egg og slakt	117 181	131 452	138 087	203 957	271 447
Andre inntekter, husdyrholtet	4 333	1 399	7 292	6 248	1 023
Husdyrprodukt i alt	567 856	532 172	570 506	619 103	740 488
Arealtilskudd, grovfôr	18 174	18 884	5 308	5 320	6 275
Arealtilskudd, korn	83 464	82 030	27 130	35 679	34 885
Kulturlandskapstilskudd			83 576	78 553	84 423
Produksjonstillegg, husdyr	41 123	42 131	37 778	35 122	38 014
Driftstillegg, grunntilskudd, distrikts tilskudd	19 654	18 795	18 017	18 367	17 235
Refunderte avløserutgifter	22 087	22 732	23 142	22 886	27 466
Andre tilskudd	25 232	21 664	23 127	26 584	30 517
Bunnfradrag	-5 673	-6 000	-5 398	-4 926	-5 174
Tilskudd i alt	204 061	200 236	212 680	217 585	233 640
Leieinntekter, traktor og redskap	13 189	14 893	16 742	15 083	18 845
Andre inntekter	17 933	10 719	13 623	3 710	15 697
Produksjonsinntekter i alt	1 136 389	1 103 347	1 147 066	1 193 722	1 337 668

Tabell 9d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfôr	223 070	215 316	220 555	250 530	286 478
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	3 970	2 859	4 342	5 169	7 130
Såvarer	28 483	25 762	29 463	28 390	28 955
Handelsgjødsel og kalk	55 452	47 292	57 769	60 659	60 934
Plantevernmidler	19 435	22 250	20 648	21 652	23 609
Konserveringsmidler	2 116	1 856	2 416	1 954	1 803
Andre forbruksartikler m.v.	33 159	37 102	35 492	39 304	41 592
Kjøp av dyr	83 478	50 577	55 165	68 552	76 802
Sum variable kostnader	449 163	403 014	425 850	476 210	527 304
Leid arbeid	52 838	57 792	52 192	56 164	59 878
Drivstoff	22 856	25 505	28 618	33 672	33 592
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	7 659	5 331	11 725	8 238	11 258
Vedl.h. driftsbygninger	25 911	17 612	25 453	26 639	24 379
Vedl.h. traktor og maskiner	48 589	57 276	55 050	56 364	56 630
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 048	2 187	2 061	2 057	1 985
Avskr. driftsbygninger	42 240	46 221	49 976	56 469	59 048
Avskr. traktor og maskiner	50 217	48 540	46 328	48 765	49 894
Maskinleie og leie av dyr	34 698	38 741	55 576	52 378	67 606
Andre faste kostnader	120 541	122 064	127 304	132 451	136 523
Sum faste kostnader	407 597	421 269	454 283	473 197	500 793
Kostnader i alt	856 760	824 283	880 133	949 407	1 028 097
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,91	0,83	0,90	0,96	1,01
Netto mekaniseringskostnader pr daa	372	388	386	420	448

Fylkestall, Østfold, alle driftsformer

Tabell 9e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	279 629	279 064	266 933	244 315	309 553
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	88 458	72 972	59 816	86 657	112 786
Familiens arbeidsfortjeneste	191 171	206 092	207 117	157 658	196 767
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	175 303	181 239	185 141	146 983	187 421
Lønnsevne	244 009	263 884	259 308	213 820	256 645
Lønnsevne pr. time	101,55	106,04	106,89	91,11	110,81
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årv.	223 412	228 138	221 206	210 160	254 103
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årv.	222 919	219 833	213 241	196 879	246 787
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	279 629	279 064	266 933	244 315	309 553
Driftsoverskudd, skogbruk	15 492	24 175	28 225	17 038	26 013
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	41 817	32 615	53 564	54 256	52 906
Driftsoverskudd, andre næringer	31 641	22 940	19 202	48 507	55 222
Lønnsinntekt	256 200	247 472	257 420	291 203	292 105
Pensjoner og sykepenger	44 357	56 826	49 542	46 545	53 416
Gevinst/utbytte verdipapir	32 688	-6 260	12 225	7 047	10 919
Årlige erstatninger og lignende	4 693	9 262	6 106	5 824	3 174
Familiens arbeid på nyanlegg	491	4 422	330	132	515
Renteinntekter	14 794	5 551	5 346	7 902	11 429
- Renteutgifter	72 606	49 531	49 580	56 261	88 423
- Kårtutgifter	7 265	5 101	3 642	4 427	5 676
Nettoinntekt	641 931	621 435	645 671	662 081	721 154
Privatforbruk ekskl. skatt	391 977	354 448	404 488	433 601	448 339
Betalte skatter	165 967	167 866	180 320	179 556	183 412

Tabell 9f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd					
Kontanter og bankinnskudd	325 533	299 094	328 256	326 683	332 371
Andre krav	156 171	136 359	185 945	195 118	252 122
Omløpsmidler, jordbruk	270 402	261 617	265 534	263 379	279 106
Omløpsmidler, andre næringer	211 107	122 571	127 553	102 945	120 533
Omløpsmidler i alt	963 213	819 641	907 288	888 125	984 133
Anleggsmidler, jordbruk	1 537 125	1 623 400	1 756 703	1 916 638	2 005 881
Anleggsmidler, skogbruk	172 318	178 990	209 900	209 459	237 167
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	94 812	158 840	178 693	175 972	157 345
Anleggsmidler, andre næringer	118 395	168 688	133 990	89 219	118 665
Privat hovedbygninger	437 042	436 442	488 917	551 343	589 638
Privat, annet	178 705	156 461	149 144	197 561	218 447
Anleggsmidler i alt	2 538 397	2 722 821	2 917 347	3 140 192	3 327 143
Eiendeler i alt	3 501 610	3 542 462	3 824 635	4 028 317	4 311 276
Eiendeler i jordbruket	1 807 527	1 885 017	2 022 237	2 180 016	2 226 442
Kortsiktig gjeld	438 128	449 600	423 586	390 827	396 607
Langsiktig gjeld	1 022 379	1 096 640	1 221 910	1 482 281	1 688 674
Gjeld i alt	1 460 507	1 546 240	1 645 496	1 873 108	2 085 281
Endring i året, kroner	43 490	95 464	65 007	66 730	42 764
Egenkapital	2 041 103	1 996 222	2 179 139	2 155 209	2 209 351
Egenkapitalprosent	58	56	57	54	51
Endring i året (sparing)	147 525	136 000	105 679	54 067	133 509
Arbeidskapital	525 085	370 041	483 702	497 298	587 526
Endring i året	68 280	-64 628	96 062	106 998	128 953
(1) Kalkulasjonsrente	5,00 %	4,00 %	3,00 %	4,00 %	5,00 %

Fylkestall, driftsformer

Tabell 10a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	34	37	35	32	32
Brukars alder	50	51	51	52	52
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	356,3	356,6	369,7	395,2	340,4
Grovfôr, daa	69,0	80,0	76,6	74,6	75,8
Annet areal, daa	9,7	13,4	15,1	14,6	3,5
Jordbruksareal, daa	435,0	450,0	461,4	484,4	419,8
- herav leid areal, daa	107,3	112,0	120,2	127,3	100,7
Korn, FEm pr daa ¹⁾	421	465	414	362	420
Grovfôr, FEm pr daa	403	377	352	375	402
Jordbruksareal, FEm pr daa	421	450	406	366	416
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	5,6	6,2	5,3	5,2	5,1
Kumelk, liter omsatt	36 115	39 794	35 525	34 693	35 356
Melkekvote	35 926	39 034	34 803	35 485	36 242
Produsert melk pr årsku, kg	7 299	7 364	7 602	7 521	7 681
Storfekjøtt, kg omsatt	1 310	1 649	1 569	1 625	1 255
Antall avisgriser/smågriskull fra 2007	4,6	4,0	3,6	4,4	6,2
Salgbare smågriser	78	70	64	99	108
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	4 902	5 991	4 555	4 955	2 365
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 660	1 627	1 451	1 490	1 379
Ektefelle	362	349	311	349	354
Barn under 17 år	31	12	17	10	8
Sum familie	2 053	1 988	1 779	1 849	1 741
Leid arbeid, betalt	385	542	465	470	327
Leid arbeid, ubetalt	83	88	75	86	120
Sum timer i jordbruket	2 521	2 618	2 319	2 405	2 188
Sum timer i skogbruket	34	60	46	38	40
Sum timer i tilleggsnæring	411	372	305	360	291
Familiens arbeid på nyanlegg	33	20	27	34	33
Familiens arb. i annen virksomhet	1 435	1 573	1 560	1 499	1 554
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,87	1,78	1,72	1,74	1,77
Havre, kr pr kg	1,67	1,55	1,55	1,59	1,61
Hvete, kr pr kg	2,26	2,24	2,12	2,01	1,98
Kumelk, kr pr l	3,61	3,59	3,67	3,59	3,93
Kukkjøtt, kr pr kg	27,30	28,97	28,91	29,65	31,01
Annet storfekjøtt, kr pr kg	31,25	33,51	34,07	35,54	37,47
Smågris for salg, kr pr stk.	765	688	671	667	832
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,25	20,34	19,82	20,08	22,64

Tabell 10b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	-4 954	-16	17 803	-3 301	-1 998
Driftsbygninger	-2 586	7 558	61 438	33 100	-5 593
Maskiner og redskap	1 321	-22 864	-15 640	17 437	35 991
Melkekvote (ku og geit)	1 871	955	2 490	1 493	0
Sum nettoinvesteringer	-4 348	-14 367	66 091	48 729	28 400

1)Inkl. nyttet halm

Fylkestall, Akershus, alle driftsformer

Tabell 10c. Produksjonsinntekter per bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Korn	299 759	319 756	278 441	267 154	281 471
Andre planteprodukter	62 306	82 885	77 025	89741	22 821
Planteprodukter i alt	362 065	402 641	355 466	356 895	304 293
Storfle, melk	130 540	143 026	130 512	124 407	138 989
Storfle, livdyr	15 897	18 282	14 811	11 780	12 691
Kuslakt	15 589	18 409	22 820	24 690	23 752
Annet storfeslakt	22 478	29 802	28 212	29 719	27 910
Smågriser	18 006	11 493	18 248	47 351	55 867
Slaktegriser	111 256	113 992	97 271	85 801	55 535
Avlsgriser	27 537	26 217	17 877	23 203	25 524
Andre inntekter, husdyrholdet	38 778	32 740	38 431	26 472	68 999
Husdyrprodukt i alt	380 081	393 961	368 182	373 423	409 267
Arealtilskudd, grovfôr	19 768	22 980	6 362	6 392	6 593
Arealtilskudd, korn	96 116	108 042	45 902	53 343	47 680
Kulturlandskapstilskudd			87 381	87 472	80 842
Produksjonstillegg, husdyr	38 029	37 881	30 042	30 268	31 667
Driftstillegg, grunntilskudd, distrikts tilskudd	24 253	23 499	18 162	17 916	18 914
Refunderte avløserutgifter	19 156	20 621	17 617	21 448	16 725
Andre tilskudd	26 026	21 678	23 107	28015	27 576
Bunnfradrag	-5 824	-6 297	-5 500	-5 000	-5 000
Tilskudd i alt	217 524	228 404	223 073	239 854	224 997
Leieinntekter, traktor og redskap	18 309	16 817	18 705	22633	14 616
Andre inntekter	267	8 768	851	7656	10 085
Produksjonsinntekter i alt	978 246	1 050 591	966 277	1 000 461	963 258

Tabell 10d. Kostnader per bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfôr	138 581	142 482	118 265	126 082	123 472
Andre forkostnader inkl. beiteleie	4 463	4 801	3 818	3 343	1 535
Såvarer	31 470	29 940	30 640	36 377	26 045
Handelsgjødsel og kalk	52 659	46 504	53 137	57 204	53 393
Plantevernmidler	21 154	20 453	23 998	20 458	20 651
Konserveringsmidler	1 684	3 186	2 729	2 792	922
Andre forbruksartikler m.v.	33 015	38 775	36 876	39 467	35 891
Kjøp av dyr	31 612	42 075	43 410	38872	17 933
Sum variable kostnader	314 638	328 216	312 873	324 595	279 843
Leid arbeid	53 712	72 674	60 236	65 530	50 256
Drivstoff	23 662	24 924	29 293	30 255	28 435
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	7 275	8 221	9 171	9 211	7 276
Vedl.h. driftsbygninger	24 746	20 090	24 342	26 222	26 466
Vedl.h. traktor og maskiner	52 662	54 400	48 446	57 068	50 080
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 362	3 979	3 396	3 281	2 489
Avskr. driftsbygninger	45 494	49 627	50 169	55 928	51 309
Avskr. traktor og maskiner	62 053	58 499	60 697	60 953	59 076
Maskinleie og leie av dyr	35 570	37 998	41 152	66 144	66 274
Andre faste kostnader	110 451	111 407	115 279	125686	104 351
Sum faste kostnader	419 987	441 819	442 181	500 278	446 012
Kostnader i alt	734 625	770 035	755 054	824 873	725 855
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,96	0,85	0,92	1,09	1,12
Netto mekaniseringskostnader pr daa	402	384	372	397	467

Fylkestall, Akershus, alle driftsformer

Tabell 10e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	243 621	280 556	211 223	175 588	237 403
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	92 602	77 044	57 513	82 305	100 828
Familien arbeidsfortjeneste	151 019	203 512	153 710	93 283	136 575
Familien arbeidsfortjeneste pr årsverk	130 445	180 867	152 964	88 944	135 401
Lønnsevne	204 731	276 186	213 946	158 813	186 831
Lønnsevne pr. time	81,57	105,48	92,26	66,03	85,39
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årv.	189 162	0	255 177	189 078	206 766
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årv.	182 999	-64 587	259 234	172 522	193 273
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	243 621	280 556	211 223	175 588	237 403
Driftsoverskudd, skogbruk	42 360	28 559	12 019	43 891	23 215
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	84 042	103 844	140 490	138 540	205 456
Driftsoverskudd, andre næringer	17 260	47 866	35 914	30 430	57 808
Lønnsinntekt	294 205	298 226	309 055	304 426	364 163
Pensjoner og sykepenger	18 373	20 442	11 717	14 754	36 858
Gevinst/utbytte verdipapir	17 427	42 918	41 109	3275	1 223
Årlige erstatninger og lignende	5 988	12 342	676	13 977	7 078
Familien arbeid på nyanlegg	4 679	2 853	3 958	5 095	4 991
Renteinntekter	10 416	4 758	5 924	7 289	33 815
- Renteutgifter	70 135	57 556	48 093	63 899	89 462
- Kårtutgifter	9 235	8 865	7 081	8 035	8 281
Nettoinntekt	659 001	775 943	716 911	665 331	874 268
Privatforbruk ekskl. skatt	374 613	429 446	468 410	451 083	463 914
Betalte skatter	179 851	206 198	204 497	221 634	204 991

Tabell 10f. Balanse og arbeidskapital pr

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd	219 178	290 990	345 021	326 645	454 331
Andre krav	135 253	146 481	171 276	214 621	236 125
Omløpsmidler, jordbruk	287 452	267 556	248 923	248 532	246 567
Omløpsmidler, andre næringer	193 439	345 666	331 909	368 021	396 082
Omløpsmidler i alt	835 322	1 050 693	1 097 129	1 157 819	1 333 104
Anleggsmidler, jordbruk	1 571 113	1 644 437	1 691 734	1 826 630	1 810 701
Anleggsmidler, skogbruk	285 206	278 879	304 293	326 811	327 992
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	143 684	149 692	190 704	238 637	230 885
Anleggsmidler, andre næringer	14 290	13 227	10 195	15 623	21 014
Privat hovedbygninger	712 087	729 741	790 798	763 067	699 489
Privat, annet	219 077	212 808	234 405	361 095	362 991
Anleggsmidler i alt	2 945 457	3 028 784	3 222 129	3 531 863	3 453 073
Eiendeler i alt	3 780 779	4 079 477	4 319 258	4 689 682	4 786 177
Eiendeler i jordbruket	1 858 565	1 911 993	1 940 657	2 075 162	2 057 268
Kortsiktig gjeld	329 080	310 621	330 819	344 549	290 144
Langsiktig gjeld	1 090 470	1 183 935	1 342 027	1 603 701	1 464 889
Gjeld i alt	1 419 550	1 494 556	1 672 846	1 948 250	1 755 034
Endring i året, kroner	58 766	-26 301	158 719	194 425	-53 764
Egenkapital	2 361 229	2 584 921	2 646 412	2 741 432	3 031 143
Egenkapitalprosent	62	63	61	58	63
Endring i året (sparing)	151 492	311 089	15 485	137 67	343 565
Arbeidskapital	506 242	740 072	766 310	813 270	1 042 960
Endring i året	86 770	267 806	-17 234	-5331	238 406

1) Kalkulasjonsrente

5,00 % 4,00 % 3,00 % 4,00 % 5,00 %

Fylkestall, Hedmark, alle driftsformer

Tabell 11a. Produksjonstekniske data og

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	80	84	82	78	78
Brukars alder	49	48	48	48	48
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	153,5	158,1	133,7	127,0	123,1
Grovfôr, daa	138,3	137,1	149,1	157,8	169,8
Annet areal, daa	12,7	18,3	11,7	11,3	10,6
Jordbruksareal, daa	304,5	313,5	294,5	296,1	303,5
- herav leid areal, daa	71,1	79,4	74,6	84,1	85,7
Korn, FEm pr daa ¹⁾	447	545	433	409	457
Grovfôr, FEm pr daa	375	354	347	349	348
Jordbruksareal, FEm pr daa	419	434	392	385	398
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	8,9	8,0	8,1	8,0	8,2
Kumelk, liter omsatt	51 564	46 021	47 364	47 943	50 023
Melkekvote	51 879	47 597	48 113	49 284	49 949
Produsert melk pr årsku, kg	6 519	6 577	6 635	6 728	6 763
Storfekjøtt, kg omsatt	2 448	2 225	2 386	2 537	2 399
Antall avisgriser/smågriskull fra 2007	4,0	3,0	2,9	3,7	8,9
Salgbare smågriser	74	59	71	89	90
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	4 901	3 434	3 324	3 677	2 985
Antall vinterfôra sauer (vfs)	10	15	18	20	23
Kg kjøtt pr vfs	31	26	28	30	26
Ull, kg omsatt pr vfs	5,4	4,9	5,3	5,0	5,6
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 835	1 776	1 707	1 749	1 742
Ektefelle	336	351	354	311	328
Barn under 17 år	33	17	19	31	27
Sum familie	2 204	2 144	2 080	2 091	2 097
Leid arbeid, betalt	523	478	493	473	476
Leid arbeid, ubetalt	146	129	141	122	140
Sum timer i jordbruket	2 873	2 751	2 714	2 686	2 713
Sum timer i skogbruket	38	54	34	33	35
Sum timer i tilleggsnæring	68	90	107	105	108
Familiens arbeid på nyanlegg	11	36	51	40	46
Familiens arb. i annen virksomhet	1 406	1 425	1 498	1 519	1 657
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,97	1,94	1,87	1,87	1,91
Havre, kr pr kg	1,58	1,65	1,48	1,54	1,55
Kumelk, kr pr l	3,42	3,45	3,48	3,47	3,78
Kukkjøtt, kr pr kg	26,21	28,11	29,16	29,49	31,10
Annet storfekjøtt, kr pr kg	31,44	33,72	34,51	35,22	37,43
Smågris for salg, kr pr stk.	844	710	725	695	863,61
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,76	20,68	21,49	20,18	23
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	29,56	27,14	25,50	29,08	32,44
Ull, kr pr kg	32,82	29,29	31,27	31,53	26,87

Tabell 11b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	2 516	2 461	2 050	8 700	2 101
Driftsbygninger	-5 392	29 989	17 502	25 402	16 839
Maskiner og redskap	-3 536	-4 859	9 263	17 742	22 894
Melkekvote (ku og geit)	6 917	2 900	13 170	13 86	4 761
Sum nettoinvesteringer	505	30 491	41 985	53 230	46 595

¹⁾ inkl. nyttet halm

Fylkestall, Hedmark, alle driftsformer

Tabell 11c. Produksjonsinntekter per bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Korn	132 541	170 213	114 392	103 144	119 003
Andre planteprodukter	59 381	90 600	54 288	59 257	60 050
Planteprodukter i alt	191 922	260 813	168 680	162 401	179 053
Storfle, melk	176 516	158 885	164 839	166 573	189 089
Storfle, livdyr	6 508	6 284	12 451	8 771	9 250
Kuslakt	29 498	26 246	26 900	30 032	36 698
Annet storfeslakt	46 835	43 043	58 174	52 742	62 096
Smågriser	34 713	25 805	37 173	47 676	58 907
Slaktegriser	109 136	70 018	71 183	65 927	73 051
Avlsgriser	6 554	2 970	5 072	3 507	4 669
Sauer, livdyr og slakt	11 447	13 781	15 976	22 689	27 565
Ull	1 921	2 006	3 203	3 177	3 903
Andre inntekter, husdyrholdet	61 667	75 877	69 101	89 054	85 999
Husdyrprodukt i alt	484 795	424 915	464 072	490 148	551 226
Arealtilskudd, grovför	44 172	45 850	21 078	21 953	22 643
Arealtilskudd, korn	40 248	43 683	12 931	13 827	14 322
Kulturlandskapstilskudd			57 079	54 213	58 631
Produksjonstillegg, husdyr	54 813	53 988	51 902	54 203	56 570
Driftstillegg, grunntilskudd, distrikts tilskudd	56 391	54 509	54 094	57 573	59 241
Refunderte avløserutgifter	30 299	30 219	34 854	33 804	39 259
Andre tilskudd	20 290	23 483	21 896	23 427	32 029
Bunnfradrag	-6 000	-6 000	-5 433	-5 000	-5 192
Tilskudd i alt	240 213	245 732	248 401	254 000	277 503
Leieinntekter, traktor og redskap	9 341	5 491	10 741	7 117	11 036
Andre inntekter	1 793	4 443	2 394	3 997	3 939
Produksjonsinntekter i alt	928 064	941 394	894 288	917 663	1 022 757

Tabell 11d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfør	163 686	139 719	145 724	157 046	144 947
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	7 321	5 430	7 235	8 787	19 602
Såvarer	17 907	19 307	15 053	14 956	16 041
Handelsgjødsel og kalk	31 348	36 978	34 297	35 627	38 072
Plantevernmidler	11 650	15 990	9 980	10 778	10 983
Konserveringsmidler	5 695	5 056	4 696	4 800	4 141
Andre forbruksartikler m.v.	34 941	36 137	33 553	39 733	42 255
Kjøp av dyr	52 791	45 663	48 784	43 827	42 788
Sum variable kostnader	325 339	304 280	299 322	315 554	318 829
Leid arbeid	71 592	63 736	68 253	67 869	71 180
Drivstoff	16 189	18 619	19 565	24 054	23 304
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	5 282	7 025	4 883	5 855	6 549
Vedl.h. driftsbygninger	22 283	24 525	26 661	28 733	29 447
Vedl.h. traktor og maskiner	44 726	45 216	45 900	43 991	45 663
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 345	1 900	1 963	1 976	1 918
Avskr. driftsbygninger	40 221	40 433	42 099	47 448	48 187
Avskr. traktor og maskiner	43 883	47 195	45 387	45 235	44 719
Maskinleie og leie av dyr	19 829	31 657	27 439	42 206	55 860
Andre faste kostnader	101 920	104 314	100 909	106 307	108 610
Sum faste kostnader	368 270	384 620	383 059	413 674	435 438
Kostnader i alt	693 609	688 900	682 381	729 228	754 267
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,01	1,07	1,17	1,34	1,37
Netto mekaniseringskostnader pr daa	423	463	457	516	546

Fylkestall, Hedmark, alle driftsformer

Tabell 11e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	234 455	252 494	211 907	188 435	268 422
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	80 447	65 400	48 642	70 602	90 958
Familien arbeidsfortjeneste	154 008	187 094	163 265	117 833	177 464
Familien arbeidsfortjeneste pr årsverk	0	0	0	0	146 366
Lønnsevne	225 600	250 830	231 518	185 702	248 644
Lønnsevne pr. time	78,52	91,18	85,31	69,14	91,65
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årv.	170 011	189 934	170 569	153 595	200 451
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årv.	161 762	178 141	151 733	129 840	184 397
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	234 455	252 494	211 907	188 435	268 422
Driftsoverskudd, skogbruk	9 618	31 724	26 149	25 652	43 461
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	18 823	18 780	26 865	17 545	21 889
Driftsoverskudd, andre næringer	8 640	11 207	12 560	16 491	20 721
Lønnsinntekt	242 438	255 582	277 215	296 685	326 988
Pensjoner og sykepenger	28 437	26 117	20 200	26 375	32 810
Gevinst/utbytte verdipapir	2 879	3 643	25 095	3 512	7 337
Årlige erstatninger og lignende	2 029	2 855	1 018	1 381	2 435
Familien arbeid på nyanlegg	1 564	5 089	7 487	5 543	6 745
Renteinntekter	14 537	6 506	6 457	8 265	15 561
- Renteutgifter	62 170	46 449	44 500	51 431	73 430
- Kårtutgifter	13 707	17 482	11 691	10 744	13 440
Nettoinntekt	487 543	550 066	558 762	527 709	659 499
Privatforbruk ekskl. skatt	324 077	338 741	357 868	361 122	419 210
Betalte skatter	143 301	145 662	137 628	143 719	147 918

Tabell 11f. Balanse og arbeidskapital

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd	361 991	398 979	417 098	456 486	427 554
Andre krav	61 073	92 298	98 825	119 723	138 591
Omløpsmidler, jordbruk	239 324	264 589	221 974	223 038	239 655
Omløpsmidler, andre næringer	136 759	146 432	83 902	75 824	127 465
Omløpsmidler i alt	816 113	902 298	821 799	875 071	933 265
Anleggsmidler, jordbruk	1 372 858	1 391 054	1 419 135	1 563 810	1 624 141
Anleggsmidler, skogbruk	162 050	239 230	169 674	174 231	210 381
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	86 458	84 385	77 980	67 495	1 665
Anleggsmidler, andre næringer	7 123	14 708	13 955	18 440	966
Privat hovedbygninger	423 653	467 628	497 828	554 008	608 604
Privat, annet	140 528	147 838	175 645	186 333	189 213
Anleggsmidler i alt	2 192 670	2 344 843	2 354 217	2 564 317	2 634 971
Eiendeler i alt	3 008 783	3 247 141	3 176 016	3 439 388	3 568 236
Eiendeler i jordbruket	1 612 182	1 655 643	1 641 109	1 786 848	211 859
Kortsiktig gjeld	304 213	289 992	279 989	309 177	316 274
Langsiktig gjeld	889 876	998 987	1 008 176	1 146 033	1 198 113
Gjeld i alt	1 194 089	1 288 979	1 288 165	1 455 210	1 514 386
Endring i året, kroner	-474	49 272	36 584	109 426	1 273 496
Egenkapital	1 814 694	1 958 162	1 887 851	1 984 178	2 039 100
Egenkapitalprosent	60	60	59	58	57
Endring i året (sparing)	60 259	115 486	86 229	56 219	126 087
Arbeidskapital	511 900	612 306	541 810	565 894	616 991
Endring i året	50 505	109 444	38 073	9 852	59 474
1) Kalkulasjonsrente	5,00 %	4,00 %	3,00 %	4,00 %	5,00 %

Fylkestall, Oppland, alle driftsformer

Tabell 12a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	73	76	73	70	67
Brukars alder	48	48	49	49	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	50,4	52,2	42,4	45,8	44,5
Grovfôr, daa	172,8	179,1	187,2	198,1	218,0
Annet areal, daa	6,2	6,6	5	5,2	5,1
Jordbruksareal, daa	229,4	237,9	234,6	249,1	267,6
- herav leid areal, daa	63,1	63,6	62,9	69,6	81,9
Korn, FEm pr daa ¹⁾	408	441	383	287	397
Grovfôr, FEm pr daa	351	332	323	312	322
Jordbruksareal, FEm pr daa	369	363	338	310	337
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	9,5	8,9	8,5	8,6	9,0
Kumelk, liter omsatt	50 930	48 914	48 202	48 485	52 752
Melkekvote	51 481	49 625	48 572	49 785	52 204
Produsert melk pr årsku, kg	6 109	6 343	6 538	6 431	6 547
Storfekjøtt, kg omsatt	3 918	3 571	3 680	3 923	3 539
Antall avisgriser/smågriskull fra 2007	1,5	1,1	0,6	0,2	0,4
Salgbare smågriser	21	30	24	4	4
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	722	1 233	1 108	532	570
Antall vinterfôra sauer (vfs)	16	18	20	23	23
Kg kjøtt pr vfs	29	31	31	30	32
Ull, kg omsatt pr vfs	4,6	6,1	6,5	4,6	4,9
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 979	1 874	1 889	1943	1 911
Ektefelle	382	407	359	360	324
Barn under 17 år	33	34	17	38	32
Sum familie	2 394	2 315	2 265	2 341	2 268
Leid arbeid, betalt	436	444	385	380	462
Leid arbeid, ubetalt	115	109	102	132	129
Sum timer i jordbruket	2 945	2 868	2 752	2 853	2 859
Sum timer i skogbruket	33	38	33	22	25
Sum timer i tilleggsnæring	122	118	136	140	160
Familiens arbeid på nyanlegg	8	20	39	16	6
Familiens arb. i annen virksomhet	1 084	1 168	1 150	1207	1 345
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,90	1,82	1,74	1,77	1,79
Kumelk, kr pr l	3,42	3,42	3,52	3,50	3,81
Kukkjøtt, kr pr kg	26,27	28,36	29,77	29,34	31,62
Annet storfekjøtt, kr pr kg	32,17	34,32	34,69	36,52	37,10
Smågris for salg, kr pr stk.	776	689	665	605	685
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	22,13	20,53	20,40	20,10	21,96
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	30,90	29,14	27,03	30,48	36,47
Ull, kr pr kg	35,07	30,85	31,23	33,14	33,94

Tabell 12b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	4 240	8 682	690	7 560	-286
Driftsbygninger	-12 160	12 985	22 392	5 123	30 556
Maskiner og redskap	-5 150	7 752	23 829	25 752	13 720
Melkekvote (ku og geit)	1 864	2 659	5 979	4 863	2 055
Sum nettoinvesteringer	-11 206	32 078	52 890	43 298	46 045

1) inkl. nyttet halm

Fylkestall, Oppland, alle driftsformer

Tabell 12c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Korn	37 399	40 801	29 299	21 692	31 749
Andre planteprodukter	33 023	34 340	26 421	29 483	31 482
Planteprodukter i alt	70 422	75 141	55 720	51 175	63 231
Storfte, melk	174 257	167 057	169 444	169 922	200 840
Storfte, livdyr	7 742	13 658	16 238	15 344	10 852
Kuslakt	33 127	30 042	32 773	40 329	46 866
Annet storfeslakt	98 382	77 881	93 858	85 489	99 574
Smågriser	18 028	17 126	14 453	545	-281
Slaktegriser	16 708	22 881	22 214	10 583	12 600
Avlsgriser	3 629	1 396	1 241	260	604
Sauer, livdyr og slakt	14 323	16 117	18 083	24 775	30 111
Ull	3 090	2 918	4 082	3 307	3 757
Andre inntekter, husdyrholdet	20 725	17 129	16 825	21 360	23 689
Husdyrprodukt i alt	390 011	366 205	389 211	371 914	428 612
Arealtilskudd, grovför	56 651	58 567	25 536	26 778	28 149
Arealtilskudd, korn	15 242	18 713	6 559	7 803	8 557
Kulturlandskapstilskudd			43 302	44 213	51 083
Produksjonstillegg, husdyr	67 480	67 558	62 931	66 377	66 827
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	75 957	71 867	69 054	71 516	71 887
Refunderte avløserutgifter	36 796	39 312	41 363	44 072	46 284
Andre tilskudd	13 270	16 475	16 581	20 812	31 780
Bunnfradrag	-5 836	-6 000	-5 500	-5 071	-5 104
Tilskudd i alt	259 560	266 492	259 826	276 500	299 462
Leieinntekter, traktor og redskap	8 602	7 809	9 089	12 961	17 852
Andre inntekter	8 623	11 046	1 399	13 835	8 259
Produksjonsinntekter i alt	737 218	726 693	715 245	726 385	817 415

Tabell 12d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfør	122 576	111 854	110 289	101 750	103 494
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	12 096	10 736	9 486	14 765	18 926
Såvarer	8 456	9 329	9 233	8 985	10 256
Handelsgjødsel og kalk	22 407	21 419	24 586	24 921	28 946
Plantevernmidler	3 598	4 058	3 241	3 041	3 083
Konserveringsmidler	4 650	4 939	4 451	3 731	5 152
Andre forbruksartikler m.v.	32 879	34 795	33 230	36 662	40 183
Kjøp av dyr	37 385	26 642	30 576	20 486	26 362
Sum variable kostnader	244 047	223 772	225 092	214 341	236 400
Leid arbeid	59 076	59 332	53 990	56 401	68 500
Drivstoff	13 408	15 196	16 274	19 204	18 534
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 160	5 045	4 946	5 979	6 880
Vedl.h. driftsbygninger	25 344	22 341	22 887	25 566	27 305
Vedl.h. traktor og maskiner	35 995	40 128	37 877	35 088	42 004
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 046	1 922	1 704	1 495	1 465
Avskr. driftsbygninger	29 446	30 315	30 222	30 998	33 364
Avskr. traktor og maskiner	42 448	40 096	37 715	37 206	37 219
Maskinleie og leie av dyr	22 269	29 393	29 340	26 909	38 568
Andre faste kostnader	79 810	76 746	76 681	84 419	87 689
Sum faste kostnader	314 002	320 514	311 636	323 265	361 528
Kostnader i alt	558 049	544 286	536 728	537 606	597 928
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,39	1,46	1,51	1,51	1,48
Netto mekaniseringskostnader pr daa	512	530	510	468	499

Fylkestall, Oppland, alle driftsformer

Tabell 12e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	179 169	182 407	178 517	188 779	219 428
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	56 997	48 324	34 661	47 638	64 008
Familien arbeidsfortjeneste	122 172	134 083	143 856	141 141	155 420
Familien arbeidsfortjeneste pr årsverk	89 840	102 056	112 131	105 299	119 629
Lønnsevne	181 248	193 415	197 846	197 542	223 920
Lønnsevne pr. time	61,54	67,44	71,89	69,24	78,32
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årv.	136 362	0	150 970	141 627	172 135
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årv.	122 219	-45 160	133 443	121 311	152 588
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	179 169	182 407	178 517	188 779	219 428
Driftsoverskudd, skogbruk	10 912	14 852	13 949	19 058	24 914
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	24 344	19 643	20 868	27 626	35 079
Driftsoverskudd, andre næringer	19 585	20 121	15 158	31 066	45 122
Lønnsinntekt	173 122	195 061	199 748	213 342	236 898
Pensjoner og sykepenger	30 976	29 199	37 335	39 827	39 150
Gevinst/utbytte verdipapir	7 832	4 721	21 055	9 287	15 384
Årlige erstatninger og lignende	5 894	6 724	2 982	3 939	2 858
Familien arbeid på nyanlegg	1 108	2 868	5 579	2 329	1 093
Renteinntekter	15 916	7 691	8 523	10 029	18 357
- Renteutgifter	37 584	28 291	23 362	27 889	41 547
- Kårtutgifter	7 055	7 665	6 185	5 899	6 201
Nettoinntekt	424 219	447 331	474 167	511 494	590 535
Privatforbruk ekskl. skatt	277 151	310 785	316 670	365 005	367 238
Betalte skatter	131 415	122 741	128 554	137 489	137 566

Tabell 12f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd					
Kontanter og bankinnskudd	389 289	443 432	466 796	474 781	446 752
Andre krav	99 575	116 942	167 815	136 592	192 435
Omløpsmidler, jordbruk	152 059	148 144	130 055	120 815	134 913
Omløpsmidler, andre næringer	134 676	142 060	122 804	128 670	169 520
Omløpsmidler i alt	775 599	850 578	887 470	860 858	943 620
Anleggsmidler, jordbruk	1 007 321	1 058 723	1 049 079	1 086 872	1 182 624
Anleggsmidler, skogbruk	101 928	127 343	104 167	106 931	118 796
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	41 645	46 902	53 822	61 477	77 997
Anleggsmidler, andre næringer	52 953	37 077	29 414	33 792	39 875
Privat hovedbygninger	415 524	418 444	408 337	436 387	432 233
Privat, annet	107 987	117 835	129 076	150 722	159 356
Anleggsmidler i alt	1 727 358	1 806 324	1 773 895	1 876 181	2 010 880
Eiendeler i alt	2 502 957	2 656 902	2 661 365	2 737 039	2 954 500
Eiendeler i jordbruket	1 159 380	1 206 867	1 179 134	1 207 687	1 317 538
Kortsiktig gjeld	197 812	201 733	211 196	201 957	229 578
Langsiktig gjeld	562 087	573 446	563 530	724 418	742 351
Gjeld i alt	759 899	775 179	774 726	926 375	971 929
Endring i året, kroner	35 846	27 403	79 992	27749	-112 240
Egenkapital	1 743 058	1 881 723	1 886 639	1 810 664	1 982 571
Egenkapitalprosent	70	71	71	66	67 %
Endring i året (sparing)	31 414	42 494	36 762	47 005	139 553
Arbeidskapital	577 787	648 845	676 274	658 901	714 042
Endring i året	57 448	41 849	-1 512	49 265	182 677
1) Kalkulasjonsrente	5,00 %	4,00 %	3,00 %	4,00 %	5,00 %

Fylkestall, Buskerud, alle driftsformer

Tabell 13a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	54	55	57	55	55
Brukars alder	49	51	50	50	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	115,9	121,3	123,1	123,1	128,1
Grovfôr, daa	136,9	131,8	138,1	143,0	142,0
Annet areal, daa	5,5	6,9	8,2	10,6	10,0
Jordbruksareal, daa	258,3	260,0	269,4	276,7	280,0
- herav leid areal, daa	77,2	80,0	86,9	85,4	89,2
Korn, Fem pr daa ¹⁾	391	413	389	275	324
Grovfôr, Fem pr daa	316	332	320	301	307
Jordbruksareal, Fem pr daa	347	371	352	288	306
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	7,1	6,6	6,8	5,9	5,5
Kumelk, liter omsatt	40 002	40 156	41 352	35 750	34 120
Melkekvote	40 774	39 519	43 942	37 967	36 705
Produsert melk pr årsku, kg	6 324	6 832	6 922	6 678	6 764
Storfekjøtt, kg omsatt	2 344	2 338	2 532	2 420	2 068
Antall avisgriser /grisekull fra 2007	0,8	0,0	0,8	0,9	2,0
Salgbare smågriser	17	0	12	16	21
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	632	44	65	175	105
Antall vinterfôra sauer (vfs)	13	15	15	15	11
Kg kjøtt pr vfs	34	39	38	35	34
Ull, kg omsatt pr vfs	4,5	5,9	5,3	5,8	7,0
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 665	1 609	1 588	1 622	1 560
Ektefelle	364	310	361	309	310
Barn under 17 år	24	9	5	3	3
Sum familie	2 053	1 928	1 954	1 934	1 872
Leid arbeid, betalt	367	437	475	414	418
Leid arbeid, ubetalt	146	107	125	55	61
Sum timer i jordbruket	2 566	2 472	2 554	2 403	2 352
Sum timer i skogbruket	78	76	72	54	67
Sum timer i tilleggsnæring	78	101	125	125	128
Familiens arbeid på nyanlegg	20	41	21	40	36
Familiens arb. i annen virksomhet	1 149	1 300	1 287	1 369	1 506
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,82	1,73	1,73	1,78	1,71
Havre, kr pr kg	1,58	1,54	1,53	1,53	1,60
Hvete, kr pr kg	2,31	2,15	2,09	1,98	2,01
Kumelk, kr pr l	3,52	3,40	3,49	3,50	3,75
Kukkjøtt, kr pr kg	26,92	28,61	29,31	29,65	31,50
Annet storfekjøtt, kr pr kg	32,21	35,29	36,00	36,28	40,79
Smågris for salg, kr pr stk.	777		695	637	800
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,37	20,58	18,68	18,95	20,65
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	31,67	30,66	28,84	29,82	34,42
Ull, kr pr kg	37,13	32,62	34,43	34,13	36,73

Tabell 13b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	4 195	3 414	7 830	3 445	7 605
Driftsbygninger	2	1 668	138 593	6 031	-9 293
Maskiner og redskap	5 013	21 745	31 641	1 633	648
Melkekvote (ku og geit)	2 269	2 854	4 892	1 482	1 903
Sum nettoinvesteringer	11 479	29 681	182 956	12 591	863

¹⁾ inkl. nyttek halmavling

Fylkestall, Buskerud, alle driftsformer

Tabell 13c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Korn	92 782	95 091	90 346	62 841	76 213
Andre planteprodukter	24 928	42 934	43 231	32 925	45 289
Planteprodukter i alt	117 710	138 025	133 577	95 766	121 502
Storfte, melk	140 967	136 357	144 428	125 150	127 864
Storfte, livdyr	10 581	6 046	8 179	7 510	10 061
Kuslakt	24 923	27 005	31 866	30 491	30 172
Annet storfeslakt	47 484	54 954	60 417	49 132	57 666
Smågriser	6 402	-84	7 509	8 750	16 571
Slaktegriser	14 110	935	1 318	3 125	2 162
Avlsgriser	1 412	0	914	2 165	1 989
Sauer, livdyr og slakt	13 944	19 040	17 191	17 195	15 574
Ull	2 203	2 533	3 346	2 958	2 901
Andre inntekter, husdyrholdet	65 390	69 491	67 830	47 073	45 232
Husdyrprodukt i alt	327 416	316 277	342 998	293 549	310 192
Arealtilskudd grovfôr	45 993	40 555	19 043	18 347	17 968
Arealtilskudd, korn	32 116	38 605	17 018	18 633	19 674
Kulturlandskapstilskudd			51 524	49 751	54 725
Produksjonstillegg, husdyr	52 773	51 831	50 500	47 849	46 744
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	50 123	46 316	46 520	46 187	44 832
Refunderte avløserutgifter	31 985	29 489	30 781	25 609	23 862
Andre tilskudd	17 619	23 076	18 567	25 442	24 637
Bunnfradag	-5 889	-6 000	-5 482	-5 000	-5 209
Tilskudd i alt	224 720	223 872	228 471	226 818	227 233
Leieinntekter, traktor og redskap	15 681	11 068	13 140	12 889	14 301
Andre inntekter	13 459	7 179	7 444	8 178	8 380
Produksjonsinntekter i alt	698 986	696 421	725 630	637 200	680 009

Tabell 13d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfôr	103 954	98 294	100 963	85 233	84 822
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	12 396	15 256	12 954	13 729	13 943
Såvarer	12 827	13 470	13 247	13 651	13 356
Handelsgjødsel og kalk	26 704	25 841	31 502	29 062	33 634
Plantevernmidler	8 621	9 567	9 240	7 891	8 716
Konserveringsmidler	3 297	2 568	2 689	2 016	3 326
Andre forbruksartikler m.v.	26 982	25 754	29 415	25 599	29 209
Kjøp av dyr	23 668	15 655	27 268	16 353	23 638
Sum variable kostnader	218 449	206 405	227 278	193 534	210 643
Leid arbeid	50 944	60 897	68 764	52 623	57 151
Drivstoff	14 500	14 625	16 731	17 819	19 938
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	9 399	7 185	11 314	7 780	8 471
Vedl.h. driftsbygninger	19 435	17 937	20 117	18 007	16 920
Vedl.h. traktor og maskiner	44 033	45 444	45 691	39 648	41 916
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 397	2 013	1 927	1 939	1 867
Avskr. driftsbygninger	29 997	28 711	36 634	29 419	29 008
Avskr. traktor og maskiner	38 597	38 489	37 780	38 267	41 444
Maskinleie og leie av dyr	18 145	28 089	30 175	20 701	29 060
Andre faste kostnader	76 118	83 843	84 538	86 579	81 965
Sum faste kostnader	303 565	327 233	353 671	312 782	327 740
Kostnader i alt	522 014	533 638	580 949	506 316	538 383
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,25	1,28	1,33	1,45	1,54
Netto mekaniseringskostnader pr daa	434	476	468	419	481

Fylkestall, Buskerud, alle driftsformer

Tabell 13e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	176 972	162 783	144 681	130 884	141 627
- Renter av jordbruksaktivat ¹⁾	63 025	49 618	41 887	52 581	67 792
Familien arbeidsfortjeneste	113 947	113 165	102 794	78 303	73 835
Familien arbeidsfortjeneste pr årsverk	102 452	102 599	91 224	72 634	70 474
Lønnsevne	164 891	174 062	171 558	130 926	130 986
Lønnsevne pr. time	64,26	70,41	67,17	54,48	55,69
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årv.	149 374	0	148 522	150 113	138 566
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årv.	140 985	-55 211	121 431	132 545	114 053
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	176 972	162 783	144 681	130 884	141 627
Driftsoverskudd, skogbruk	25 554	19 470	31 746	39 818	54 293
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	19 188	23 863	28 687	26 753	32 181
Driftsoverskudd, andre næringer	13 846	34 892	24 283	22 673	26 787
Lønnsinntekt	208 384	220 117	239 603	268 600	315 623
Pensjoner og sykepenger	30 152	42 194	41 011	43 283	24 337
Gevinst/utbytte verdipapir	14 433	17 202	6 085	7 782	33 875
Årlige erstatninger og lignende	7 245	7 553	5 450	4 279	4 507
Familien arbeid på nyanlegg	2 763	5 850	3 041	6 380	5 471
Renteinntekter	11 075	5 245	5 514	8 560	17 778
- Renteutgifter	36 132	34 823	33 029	35 285	48 968
- Kårtutgifter	8 782	6 896	6 746	7 411	7 304
Nettoinntekt	464 698	497 450	490 326	516 316	600 207
Privatforbruk ekskl. skatt	311 993	312 607	345 016	353 120	385 912
Betalte skatter	134 819	137 300	151 489	164 475	156 961

Tabell 13f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd	354 886	389 627	411 069	427 631	428 729
Andre krav	123 493	121 551	193 643	169 694	169 903
Omløpsmidler, jordbruk	115 487	102 211	104 352	91 782	98 663
Omløpsmidler, andre næringer	105 289	118 375	114 248	149 914	196 497
Omløpsmidler i alt	699 155	731 764	823 312	839 021	893 791
Anleggsmidler, jordbruk	1 155 464	1 146 587	1 390 058	1 226 299	1 266 405
Anleggsmidler, skogbruk	228 078	226 379	256 097	263 943	282 772
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	59 419	41 435	88 300	128 402	133 799
Anleggsmidler, andre næringer	51 326	96 135	56 918	96 083	97 195
Privat hovedbygninger	496 691	528 131	554 650	599 461	648 209
Privat, annet	143 937	155 312	125 176	177 046	201 411
Anleggsmidler i alt	2 134 915	2 193 979	2 471 199	2 491 234	2 629 791
Eiendeler i alt	2 834 070	2 925 743	3 294 511	3 330 255	3 523 582
Eiendeler i jordbruket	1 270 951	1 248 798	1 494 410	1 318 081	1 365 068
Kortsiktig gjeld	196 983	215 708	354 082	176 044	148 508
Langsiktig gjeld	607 575	841 866	1 004 662	1 121 790	1 181 102
Gjeld i alt	804 558	1 057 574	1 358 744	1 297 834	1 329 611
Endring i året, kroner	-21 291	75 484	267 358	102 067	12 887
Egenkapital	2 029 512	1 868 169	1 935 767	2 032 421	2 193 972
Egenkapitalprosent	72	64	59	61	62 %
Endring i året (sparing)	75 267	75 484	126 814	132 910	140 147
Arbeidskapital	502 172	516 056	469 230	662 977	745 283
Endring i året	62 028	37 011	21 867	59 304	388 708
1) Kalkulasjonsrente	5,00 %	4,00 %	3,00 %	4,00 %	5,00 %

Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer

Tabell 14a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	34	34	33	38	37
Brukars alder	47	48	48	47	48
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	228,3	234,2	245,0	237,0	254,4
Grovfôr, daa	71,5	62,4	49,4	53,2	57,1
Annet areal, daa	18,5	31,8	35,9	34,9	33,7
Jordbruksareal, daa	318,3	328,4	330,3	325,1	345,1
- herav leid areal, daa	121,4	127,3	137,0	138,1	155,5
Korn, FEm pr daa ¹⁾	436	428	479	368,0	408
Grovfôr, FEm pr daa	420	372	354	417,0	373
Jordbruksareal, FEm pr daa	436	409	437	372,0	386
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	6,7	4,3	3,9	4,2	4,5
Kumelk, liter omsatt	43 498	28 834	25 880	27 212	29 886
Melkekvote	43 704	27 283	25 280	27 270	29 163
Produsert melk pr årsku, kg	7 090	7 138	7 284	7 380	7 461
Storfekjøtt, kg omsatt	1 827	1 489	1 196	1 082	1 117
Antall avisgriser/smågriskull fra 2007	7,0	7,3	7,1	6,0	11
Salgbare smågriser	121	154	157	120	106
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	8 090	13 658	18 504	15 503	14 503
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 721	1 538	1 511	1 440	1 409
Ektefelle	390	347	281	283	245
Barn under 17 år	19	12	1		9
Sum familie	2 130	1 897	1 793	1 723	1 663
Leid arbeid, betalt	323	362	298	372	351
Leid arbeid, ubetalt	192	35	4	9	31
Sum timer i jordbruket	2 645	2 294	2 095	2 104	2 045
Sum timer i skogbruket	88	105	89	85	95
Sum timer i tilleggsnæring	139	209	161	167	179
Familiens arbeid på nyanlegg	22	13	0	65	18
Familiens arb. i annen virksomhet	1 241	1 349	1 391	1 568	1 657
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,86	1,78	1,74	1,76	1,75
Havre, kr pr kg	1,72	1,61	1,55	1,55	1,69
Hvete, kr pr kg	2,26	2,21	2,11	2,09	2,04
Kumelk, kr pr l	3,46	3,49	3,54	3,65	3,94
Kukkjøtt, kr pr kg	26,45	28,51	28,72	29,86	34,65
Annet storfekjøtt, kr pr kg	32,12	33,29	34,63	36,54	37,23
Smågris for salg, kr pr stk.	782	707	737	655	822
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,48	19,93	20,00	20,90	21,59

Tabell 14b. Nettoinvesteringer

År	2 003	2 004	2 005	2 006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	4 824	3 114	26 742	-830	9 123
Driftsbygninger	46 077	33 389	-13 498	40 566	-51 112
Maskiner og redskap	18 842	-11 871	-19 477	-14 123	8 668
Melkekvote (ku og geit)	4 561	-1 338	2 803	3 026	0
Sum nettoinvesteringer	74 304	23 294	-3 430	28 639	-33 321

1) Inkl. nyttet halm

Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer

Tabell 14c. Produksjonsinntekter per bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Korn	214 687	201 805	241 819	171 715	208 666
Andre planteprodukter	108 920	96 741	109 413	131 000	84 669
Planteprodukter i alt	323 607	298 546	351 232	302 715	293 334
Storfe, melk	150 304	100 773	91 692	99 426	117 693
Storfe, livdyr	3 691	6 093	2 503	4 437	3 010
Kuslakt	21 787	16 718	12 942	16 673	20 288
Annet storfeslakt	33 087	22 675	28 066	18 727	27 975
Smågriser	35 365	17 470	14 482	12 546	9 693
Slaktegriser	187 110	263 223	386 034	311 822	325 358
Avlsgriser	15 167	5 911	13 318	6 215	18 452
Fjørfe, egg og slakt	188 690	186 823	208 375	253 447	325 352
Andre inntekter, husdyrholdet	6 808	3 525	3 560	4 017	4 620
Husdyrprodukt i alt	642 009	623 211	760 972	727 310	852 440
Arealtilskudd, grovfôr	20 661	14 837	3 470	3 700	4 315
Arealtilskudd, korn	55 682	64 979	21 049	24 961	26 886
Kulturlandskapstilskudd			65 543	60 807	65 500
Produksjonstillegg, husdyr	42 949	34 772	28 865	28 160	29 399
Driftstillegg, grunntilskudd, distrikts tilskudd	22 563	17 654	13 350	13 821	14 752
Refunderte avløserutgifter	23 061	21 672	22 651	25 413	22 318
Andre tilskudd	17 055	18 646	12 664	19 042	32 165
Bunnfradrag	-5 647	-6 000	-5 500	-5 000	-4 932
Tilskudd i alt	176 324	166 560	162 092	170 904	190 403
Leieinntekter, traktor og redskap	23 414	21 775	26 861	26 812	24 375
Andre inntekter	7 245	18 709	3 203	3 034	7 573
Produksjonsinntekter i alt	1 172 599	1 128 801	1 304 360	1 230 775	1 368 125

Tabell 14d. Kostnader pr bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfôr	261 699	267 775	317 687	306 512	338 979
Andre forkostnader inkl. beiteleie	4 036	3 899	2 436	4 012	8 159
Såvarer	30 611	28 677	38 278	34 312	28 668
Handelsgjødsel og kalk	43 854	42 732	46 796	47 239	48 163
Plantevernmidler	27 106	23 061	26 315	21 123	26 524
Konserveringsmidler	1 873	1 764	1 879	1 522	2 300
Andre forbruksartikler m.v.	36 467	35 805	35 862	39 276	46 223
Kjøp av dyr	100 356	93 829	135 436	129 994	154 310
Sum variable kostnader	506 002	497 542	604 689	583 990	653 327
Leid arbeid	40 605	49 455	43 720	52 576	53 020
Drivstoff	19 506	17 717	23 568	23 558	22 649
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	9 046	8 065	9 072	5 539	11 432
Vedl.h. driftsbygninger	18 851	17 437	17 498	22 044	21 199
Vedl.h. traktor og maskiner	40 997	36 338	40 650	37 406	38 733
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	838	1 118	719	612	555
Avskr. driftsbygninger	50 080	49 724	54 340	60 552	61 470
Avskr. traktor og maskiner	49 411	51 121	48 606	50 387	50 227
Maskinleie og leie av dyr	31 411	30 895	50 057	35 308	48 964
Andre faste kostnader	118 312	130 478	137 054	128 680	130 566
Sum faste kostnader	379 057	392 348	425 284	416 662	438 814
Kostnader i alt	885 059	889 890	1 029 973	1 000 652	1 092 142
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,98	0,93	1,02	1,12	1,13
Netto mekaniseringskostnader pr daa	426	381	445	416	443

Fylkestall, Vestfold, alle driftsformer

Tabell 14e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	287 540	238 911	274 387	230 123	275 983
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	96 825	78 236	62 317	85 335	107 895
Familien arbeidsfortjeneste	190 715	160 675	212 070	144 788	168 088
Familien arbeidsfortjeneste pr årsverk	165 196	153 360	217 735	154 234	183 071
Lønnsevne	231 320	210 130	255 790	197 364	221 108
Lønnsevne pr. time	87,46	91,60	122,10	93,80	108,12
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årv.	196 793	205 886	253 379	218 256	250 932
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årv.	209 203	143 470	250 509	209 127	245 179
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	287 540	238 911	274 387	230 123	275 983
Driftsoverskudd, skogbruk	6 116	8 449	28 362	7 149	35 290
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	47 057	64 813	43 772	56 068	52 307
Driftsoverskudd, andre næringer	25 426	14 193	31 537	39 562	42 741
Lønnsinntekt	202 311	226 722	241 383	276 574	315 624
Pensjoner og sykepenger	47 491	43 699	47 997	28 619	37 822
Gevinst/utbytte verdipapir	425	12 951	21 375	12 277	6 261
Årlige erstatninger og lignende	815	3 185	208	796	1 817
Familien arbeid på nyanlegg	3 133	1 927	0	9 049	2 782
Renteinntekter	8 001	3 566	5 491	9 049	11 153
- Renteutgifter	73 349	53 199	52 796	61 983	96 089
- Kårtutgifter	5 139	4 908	5 486	6 097	7 356
Nettoinntekt	549 827	560 309	636 230	601 186	678 334
Privatforbruk ekskl. skatt	346 562	371 343	408 161	437 685	460 625
Betalte skatter	147 263	160 317	159 149	180 345	190 893

Tabell 14f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd					
Kontanter og bankinnskudd	260 181	251 878	253 744	255 569	389 569
Andre krav	168 675	147 417	513 319	509 416	233 596
Omløpsmidler, jordbruk	286 730	225 574	273 954	216 982	237 124
Omløpsmidler, andre næringer	83 596	95 749	113 357	169 285	229 886
Omløpsmidler i alt	799 182	720 618	1 154 374	1 151 252	1 090 175
Anleggsmidler, jordbruk	1 723 777	1 715 754	1 815 637	1 914 719	1 925 337
Anleggsmidler, skogbruk	278 668	364 758	382 679	356 144	363 859
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	36 211	112 238	119 560	141 420	131 154
Anleggsmidler, andre næringer	35 397	30 767	56 084	41 405	116 170
Privat hovedbygninger	433 006	455 225	497 190	575 913	716 102
Privat, annet	95 702	108 254	129 429	163 448	196 901
Anleggsmidler i alt	2 602 761	2 786 996	3 000 579	3 193 049	3 449 523
Eiendeler i alt	3 401 943	3 507 614	4 154 953	4 344 301	4 539 698
Eiendeler i jordbruket	2 010 507	1 941 328	2 089 591	2 131 701	2 153 348
Kortsiktig gjeld	385 020	349 661	382 016	398 594	420 629
Langsiktig gjeld	1 141 074	1 233 047	1 590 267	1 698 785	1 819 704
Gjeld i alt	1 526 094	1 582 708	1 972 283	2 097 379	2 240 333
Endring i året, kroner	118 913	-151 013	217 028	62 913	219 830
Egenkapital	1 875 849	1 924 906	2 182 670	2 246 922	2 299 365
Egenkapitalprosent	55	55	53	52	51
Endring i året (sparing)	79 572	145 544	157 663	32 800	83 358
Arbeidskapital	414 162	370 957	772 358	752 658	669 546
Endring i året	106 596	-20 460	216 461	1 882	116 379

1) Kalkulasjonsrente

5,00 % 4,00 % 3,00 % 4,00 % 5,00 %

Fylkestall, Telemark, alle driftsformer

Tabell 15a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2003	2004	2005	2006	2007
Antall bruk	28	28	28	27	24
Brukars alder	46	46	47	48	49
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	74,3	69,5	75,8	68,8	78,9
Grovfôr, daa	153,9	156,1	154,4	168,4	172,5
Annet areal, daa	0,1	3,1	2,1	2,3	2,5
Jordbruksareal, daa	228,3	228,7	232,3	239,5	253,8
- herav leid areal, daa	124,8	128,7	136,7	145,0	160,2
Korn, FEm pr daa ¹⁾	323	439	419	349	386
Grovfôr, FEm pr daa	302	301	300	294	315
Jordbruksareal, FEm pr daa	309	344	340	311	334
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	6,6	5,9	6,1	6,5	7,7
Kumelk, liter omsatt	36 568	32 129	33 969	37 129	46 559
Melkekvote	40 556	36 755	38 577	42 032	49 680
Produsert melk pr årsku, kg	6 362	6 358	6 377	6 675	6 265
Storfekjøtt, kg omsatt	1 546	1 497	1 531	1 456	1 676
Antall avlsgriser/smågriskull fra 2007	4,4	3,0	2,8	3,5	15
Salgbare smågriser	129	90	115	132	164
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	7 855	4 649	2 592	4 458	3 035
Antall vinterfôra sauer (vfs)	18	27	26	26	16
Kg kjøtt pr vfs	29	31	28	22	23
Ull, kg omsatt pr vfs	6,4	6,2	3,2	5,3	5,4
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 603	1 450	1 358	1 492	1 601
Ektefelle	430	443	450	525	500
Barn under 17 år	18	19	26	20	16
Sum familie	2 051	1 912	1 834	2 037	2 117
Leid arbeid, betalt	468	401	427	365	411
Leid arbeid, ubetalt	93	61	63	93	110
Sum timer i jordbruket	2 612	2 374	2 324	2 495	2 638
Sum timer i skogbruket	77	78	78	44	41
Sum timer i tilleggsnæring	203	242	207	220	188
Familiens arbeid på nyanlegg	7	36	16	24	57
Familiens arb. i annen virksomhet	1 084	1 373	1 467	1 521	1 472
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,72	1,61	1,66	1,65	1,72
Havre, kr pr kg	1,62	1,60	1,47	1,55	1,51
Kumelk, kr pr l	3,62	3,71	3,78	3,70	3,96
Kukjøtt, kr pr kg	26,29	29,07	30,07	32,00	31,20
Annet storfekjøtt, kr pr kg	31,26	33,15	32,89	35,06	37,22
Smågris for salg, kr pr stk.	851	751	699	746	935
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	21,13	21,04	21,57	21,25	25,38
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	31,10	29,16	25,75	28,55	34,40
Ull, kr pr kg	30,04	34,79	29,31	31,54	33,67

Tabell 15b. Nettoinvesteringer

År	2003	2004	2005	2006	2007
Jord, grøfter og vannanlegg	8 339	-135	-3 399	-1 465	-834
Driftsbygninger	39 447	59 833	31 557	-13 162	70 736
Maskiner og redskap	26 565	16 226	15 953	-6 380	-11 442
Melkekvote (ku og geit)	11 120	9 130	11 594	3 656	24 375
Sum nettoinvesteringer	85 471	85 054	55 705	-17 351	82 835

1)Inkl. nyttet halm

Fylkestall, Telemark, alle driftsformer

Tabell 15c. Produksjonsinntekter per bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Korn	46 726	56 180	51 894	43 092	52 445
Andre planteprodukter	8 188	23 926	36 270	43 348	37 179
Planteprodukter i alt	54 914	80 106	88 164	86 440	89 625
Storfte, melk	132 291	119 179	128 440	137 420	184 592
Storfte, livdyr	10 531	7 930	5 570	6 419	8 274
Kuslakt	20 697	15 390	15 106	18 713	28 077
Annet storfeslakt	32 529	30 781	35 862	31 196	39 594
Smågriser	59 749	58 308	49 748	58 226	102 807
Slaktegriser	178 624	76 435	64 888	86 440	105 507
Avlsgriser	39 408	8 347	7 071	6 517	7 195
Sauer, livdyr og slakt	17 231	25 662	21 943	22 162	20 125
Ull	3 485	5 817	2 888	4 198	2 915
Andre inntekter, husdyrholdet	21 506	15 748	33 955	39 522	37 660
Husdyrprodukt i alt	516 051	363 597	365 471	410 813	536 746
Arealtilskudd, grovför	50 994	52 417	21 745	22 348	22 408
Arealtilskudd, korn	26 091	24 064	12 287	12 451	12 721
Kulturlandskapstilskudd			44 940	43 774	49 996
Produksjonstillegg, husdyr	56 152	54 770	53 358	50 115	54 195
Driftstillegg, grunntilskudd, distriktstilskudd	62 089	57 349	54 994	57 014	63 684
Refunderte avløserutgifter	33 396	31 531	33 562	39 310	34 811
Andre tilskudd	17 756	24 369	23 345	28 330	34 116
Bunnfradrag	-6 000	-6 214	-5 500	-5 000	-5 000
Tilskudd i alt	240 478	238 286	238 731	248 342	266 932
Leieinntekter, traktor og redskap	12 822	8 607	11 952	22 559	18 716
Andre inntekter	732	6 332	9 118	627	928
Produksjonsinntekter i alt	824 997	696 928	713 436	768 781	912 947

Tabell 15d. Kostnader per bruk

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kraftfør	182 004	110 237	113 582	134 263	143 741
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	7 285	3 897	3 688	8 522	10 249
Såvarer	11 336	10 364	12 849	9 654	9 569
Handelsgjødsel og kalk	23 794	23 199	24 805	27 406	30 598
Plantevernmidler	4 979	4 850	6 737	5 552	7 325
Konserveringsmidler	3 029	2 672	3 274	3 218	5 633
Andre forbruksartikler m.v.	38 680	29 059	37 053	36 125	39 401
Kjøp av dyr	73 212	35 511	20 452	19 865	17 322
Sum variable kostnader	344 319	219 789	222 440	244 605	263 838
Leid arbeid	62 509	54 993	51 900	54 122	59 497
Drivstoff	12 657	13 499	15 354	18 801	18 782
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 807	11 081	5 884	3 780	4 867
Vedl.h. driftsbygninger	15 926	18 489	19 175	18 891	21 201
Vedl.h. traktor og maskiner	34 454	37 997	34 738	32 168	40 608
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 331	2 596	2 543	2 488	2 876
Avskr. driftsbygninger	36 213	35 607	37 588	40 290	48 546
Avskr. traktor og maskiner	35 856	36 803	37 621	37 869	38 372
Maskinleie og leie av dyr	13 523	17 452	31 686	43 504	55 032
Andre faste kostnader	86 614	81 615	83 544	90 258	94 610
Sum faste kostnader	303 890	310 132	320 033	342 171	384 390
Kostnader i alt	648 209	529 921	542 473	586 776	648 228
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,36	1,35	1,40	1,46	1,58
Netto mekaniseringskostnader pr daa	420	466	475	453	535

Fylkestall, Telemark, alle driftsformer

Tabell 15e. Resultatregning

År	2003	2004	2005	2006	2007
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	176 788	167 007	170 963	182 005	264 719
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	65 607	52 304	41 513	57 020	79 067
Familien arbeidsfortjeneste	111 181	114 703	129 450	124 985	185 652
Familien arbeidsfortjeneste pr årsverk	100 014	107 262	125 902	108 262	153 807
Lønnsevne	173 690	169 696	181 350	179 107	245 149
Lønnsevne pr. time	66,50	71,48	78,03	71,79	92,93
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årv.	149 869	0	163 043	152 692	204 359
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årv.	134 631	140 623	149 265	131 977	192 783
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	176 788	167 007	170 963	182 005	264 719
Driftsoverskudd, skogbruk	3 447	19 465	15 699	9 550	19 448
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	34 937	45 567	32 181	36 853	54 245
Driftsoverskudd, andre næringer	37 044	25 804	40 222	19 231	13 288
Lønnsinntekt	161 889	218 932	246 056	293 154	297 634
Pensjoner og sykepenger	31 346	17 065	41 093	30 570	36 905
Gevinst/utbytte verdipapir	13 848	20 521	25 728	1 964	5 410
Årlige erstatninger og lignende	2 880	2 591	952	219	309
Familien arbeid på nyanlegg	999	5 200	2 270	3 465	8 421
Renteinntekter	10 837	6 573	5 769	7 485	12 524
- Renteutgifter	46 080	29 031	28 614	42 027	63 127
- Kårtutgifter	5 434	4 496	4 587	3 607	3 005
Nettoinntekt	422 501	495 198	547 732	538 862	646 770
Privatforbruk ekskl. skatt	294 428	304 835	383 445	355 791	367 238
Betalte skatter	129 862	115 271	128 805	143 175	137 566

Tabell 15f. Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2003	2004	2005	2006	2007
Kontanter og bankinnskudd					
Kontanter og bankinnskudd	300 626	354 519	349 790	347 617	341 096
Andre krav	90 813	109 934	133 187	177 683	216 826
Omløpsmidler, jordbruk	124 427	78 174	91 771	82 357	105 886
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	2 429	3 750	2 874	5 926	4 887
Omløpsmidler, andre næringer	71 774	72 362	150 409	257 619	318 034
Omløpsmidler i alt	590 069	618 739	728 031	871 202	986 730
Anleggsmidler, jordbruk	1 240 493	1 260 241	1 329 435	1 329 983	1 528 612
Anleggsmidler, skogbruk	173 455	198 281	191 183	167 582	149 538
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	65 107	65 943	58 096	79 915	84 010
Anleggsmidler, andre næringer	14 980	36 998	54 640	48 367	44 608
Privat hovedbygninger	376 520	393 080	402 610	389 826	400 437
Privat, annet	108 645	121 537	127 625	137 422	176 316
Anleggsmidler i alt	1 979 200	2 076 080	2 163 589	2 153 095	2 383 521
Eiendeler i alt	2 569 269	2 694 819	2 891 620	3 024 297	3 370 250
Eiendeler i jordbruket	1 364 920	1 338 415	1 421 206	1 412 340	1 634 498
Kortsiktig gjeld	275 523	212 300	224 486	203 954	291 302
Langsiktig gjeld	712 207	780 108	863 409	1 061 882	1 134 276
Gjeld i alt	987 730	992 408	1 087 895	1 265 836	1 425 578
Endring i året, kroner	92 025	-6 504	55 467	138 022	79 983
Egenkapital	1 581 539	1 702 411	1 803 725	1 758 461	1 944 672
Egenkapitalprosent	62	63	62	58	58 %
Endring i året (sparing)	64 683	123 200	117 939	44 232	93 276
Arbeidskapital	314 546	406 439	503 545	667 248	695 427
Endring i året	15 370	66 694	87 533	175 734	91 087

1) Kalkulasjonsrente

5,00 % 4,00 % 3,00 % 4,00 % 5,00 %

6 Forklaring og faguttrykk

Anleggsmidler er eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk; det vil si alle eiendeler unntatt omløpsmidler. Anleggsmidlene har en funksjonstid i foretaket på over ett år. Eksempler på anleggsmidler er jord- og skogbruksarealer, driftsbygninger, maskiner og avlsdyr.

Arbeid: Både leid arbeid og familiens arbeid registreres i timer etter medgått arbeidstid. For personer under 18 år eller over 65 år, regnes arbeidstimene om til fullverdige timer.

Kårfolk og familiens egne barn over 17 år som har arbeidet i jord- eller skogbruket, føres som leid hjelp i driftsregnskapet. Familiens arbeid på nyanlegg blir ført særskilt da vederlaget for dette arbeidet blir balanseført (aktivert).

Arbeidskapital er omløpsmidler minus kortiktig gjeld. Arbeidskapitalen er et uttrykk for familiens likvide situasjon.

Avlinger registeres som lagringsdyktig avling; det vil si kg innhøstet poteter, kg innkjørt høy, m³ ferdig surfòrmasse, antall rundballer, FEm oppfòra gras, korn med 15 % vann, grønnfòr og beite. Alle avlinger regnes om til FEm per daa.

Avskrivninger defineres som planmessig fordeling av eiendelenes verdiforringelse over eiendelenes forventede levetid. I driftsregnskapet benyttes lineære avskrivninger slik at den nominelle verdiforringelsen blir like stor hvert år i avskrivningsperioden. De avskrivbare anleggsmidlene avskrives individuelt og avskrivningstiden fastsettes ut fra sannsynlig varighet/brukstid, slik at for eksempel brukt utstyr avskrives over kortere tid enn nytt.

Balansen er en oppstilling for brukerfamiliens eiendeler, gjeld og egenkapital per 31.12 hvert år.

Dekningsbidrag er produksjonsinntekter minus variable kostnader.

Driftsoverskuddet er produksjonsinntekter minus kostnader. Driftsoverskuddet er den godtgjørelse familien får for egen arbeidsinnsats og for egen og lånt kapital i virksomheten.

Egenkapitalen er den delen av totalkapitalen som tilhører brukerfamilien. Egenkapitalen beregnes ved å trekke samlet gjeld fra samlet verdi av eiendelene.

Eiendeler består av omløpsmidler og anleggsmidler.

Familien består av bruker og eventuell ektefelle, samboer eller partner og deres barn under 17 år.

Familiens arbeidsfortjeneste (beregnes bare for jordbruket) er driftsoverskuddet fra trukket kalkulert rente av eiendelene i jordbruket, og viser det familien har igjen for

arbeidsinnsatsen i jordbruksvirksomheten. Som uttrykk for jordbrukseiendelenes verdi brukes gjennomsnittet av inngående og utgående balanse.

Faste kostnader er kostnader som i en gitt periode ikke endrer seg nevneverdig med omfanget av produksjonen. Eksempler på faste kostnader er avskrivninger og vedlikehold av driftsbygninger.

Jordbruksareal: Areal av de enkelte vekstslag i dekar (daa). Jordbruksarealet omfatter både eget og leid areal, og det er registrert hvor stort det leide arealet er. Overflatedyrket areal er med som redusert areal. Utmarksbeite er ikke tatt med.

Kortsiktig gjeld er gjeld som normalt forfaller til betaling innen ett år fra regnskapsavslutning, eller som er direkte knyttet til bedriftens kortsiktige omsetning av varer og tjenester.

Kostnader er verdien av de varer og tjenester som er satt inn i produksjonen i regnskapsperioden, uten verdien av eget arbeid og rentekostnader.

Langsiktig gjeld er gjeld som normalt forfaller til betaling ett år eller senere etter regnskapsavslutning, og som ikke er knyttet til bedriftens kortsiktige omsetning av varer og tjenester.

Lønnsevne (bereges bare for jordbruket) viser hvor mye jordbruket kan betale for samlet arbeidsinnsats. Lønnsevne beregnes som driftsoverskudd pluss kostnader til leid hjelp minus kalkulert rentekrav på eiendelene. Den angis i kroner per bruk eller kroner per time.

Nettoinntekt er samlet driftsoverskudd fra all næringsvirksomhet med tillegg av lønnsinntekter, pensjoner, kalkulert vederlag for familiens arbeidsinnsats på nyanlegg samt renteinntekter, men fratrukket rente- og kårtutgifter.

Nettoinvestering er nyanlegg minus avskrivninger, frasalg og investeringstilskudd.

Omløpsmidler er eiendeler som ikke er skaffet for varig eie eller bruk. De har enten en funksjonstid i foretaket på under ett år, eller de er knyttet til den kortsiktige omsetningen av varer og tjenester. Eksempler på omløpsmidler er bankinnskudd, kontanter, andre krav, slaktedyr og varelager.

Produksjonsinntekter er verdien av varer og tjenester som er produsert i løpet av året. Produksjonsinntektene omfatter derfor både hva som er solgt eller tatt ut til forbruk i løpet av året, og endringene i lagerbeholdningene.

Rentekrav er kalkulert rente av gjennomsnittlig verdi av eiendeler i jordbruket.

Sparing er økning i egenkapitalen i løpet av året.

Variable kostnader er kostnader som i en gitt periode forandrer seg proporsjonalt med omfanget av produksjonen, slik som for eksempel såfrø, gjødsel og innkjøpt fôr. Drivstoff regnes som en fast kostnad fordi det er umulig å fordele posten mellom ulike produksjoner.

Vederlag til arbeid og egenkapital (bereges bare for jordbruket) omfatter driftsoverskuddet tillagt kostnadene for leid arbeid, og fratrukket jordbrukets andel av utgifter til renter og kår. Jordbrukets andel settes til verdien av eiendeler i jordbruket i prosent av sum eiendeler.

Vederlag til familiens arbeid og egenkapital (bereges bare for jordbruket) omfatter driftsoverskuddet fratrukket jordbrukets andel av utgifter til renter og kår. Jordbrukets andel settes til verdien av eiendeler i jordbruket i prosent av sum eiendeler.

Årsverk: Et årsverk var 1 875 registrerte timer i 2000, gikk ned til 1 860 timer i 2001, og har vært 1 845 timer fra 2002. I framstillingene i dette heftet er alle tall omregnet til et årsverk på 1 845 timer.